

DIAGNOZA SPOŁECZNO – GOSPODARCZA GMINNY
PROGRAM REWITALIZACJI DLA GMINY FIRLEJ
NA LATA 2025-2030

WPROWADZENIE	3
Definicje kluczowych pojęć.....	4
1. Ogólna charakterystyka Gminy Firlej	6
1.1. Położenie	6
1.2. Demografia	9
1.2. Edukacja.....	17
1.2.1. Wychowanie przedszkolne	18
1.2.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych	19
1.3. Zabytki i kultura.....	20
1.3.1. Zabytki kultury	20
1.3.2. Działalność kulturalna.....	22
1.4 Sport i rekreacja.....	24
1.5. Turystyka	25
1.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna	26
1.7. Wykluczenie społeczne.....	26
1.8. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych	28
1.8.1. Fundusz sołecki.....	28
1.8.2. Organizacje pozarządowe.....	29
1.9. Przedsiębiorczość.....	32
1.10. Rynek pracy i bezrobocie	37
1.11. Sektor rolniczy	40
1.12. Zasoby naturalne i ochrona środowiska	41
1.13. Energetyka.....	43
1.13.1. Zaopatrzenie w gaz.....	43
1.13.2. Gospodarka ciepła	43
1.13.4. <i>Energia odnawialna</i>	43
1.14. Gospodarka wodno – ściekowa	45
1.15. Polityka przestrzenna.....	47
1.16. Mieszkalnictwo	55
1.17. Ochrona bezpieczeństwa	56
1.18. Komunikacja	57
2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH.....	58
2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji	58
2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Firlej.....	59
2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane	60
2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników	65

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej	102
2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej	104
Spis tabel:	107
Spis map:	109
Spis wykresów:.....	110

WPROWADZENIE

Opracowanie stanowi szczegółową diagnozę obszaru rewitalizacji obejmującą analizę negatywnych zjawisk w sferze społecznej oraz wybranych pozostałych (gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, technicznej lub środowiskowej) zgodnie ze zidentyfikowanymi zjawiskami negatywnymi oraz analizę lokalnych potencjałów występujących na obszarze rewitalizacji. Diagnoza dotycząca całego obszaru gminy pokazuje ogólne ramy i powiązania obszarów kryzysowych z resztą gminy.

Przedstawiono również ogólną charakterystykę Gminy Firlej, która została przeprowadzona na podstawie danych dostępnych za lata 2016 – 2023 i będzie uzupełniana w toku prac nad Gminnym Programem Rewitalizacji w miarę uzyskiwania dostępu do nowych danych. Jako, że niniejszy dokument jest materiałem do konsultacji z interesariuszami rewitalizacji, należy zakładać, że diagnoza będzie uzupełniana także w wyniku propozycji i poprawek zgłaszanych podczas konsultacji.

Diagnoza obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji została opracowana w oparciu o analizę następujących obszarów: społecznego, gospodarczego, środowiskowego, funkcjonalno-przestrzennego oraz technicznego. Analizie poddane zostały wskaźniki opracowane dla każdego z wymienionych obszarów. Dzięki szeroko zakrojonym badaniom na różnych płaszczyznach możliwe było wskazanie obszarów zdegradowanych, które znajdują się na terenie gminy. Dokonano precyzyjnego wyznaczenia wymienionych obszarów przy wykorzystaniu metody kartograficznej. Zamieszczone mapy obszarów zdegradowanych szczegółowo przedstawiają wyznaczone obszary, które mają zostać objęte procesem rewitalizacji.

Sporządzona Diagnoza społeczno – gospodarcza dla Gminy Firlej spełnia wszystkie zapisy i wskazania wynikające z ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278.).

Definicje kluczowych pojęć

Rewitalizacja to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. **Rewitalizacja** zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez **interesariuszy** (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością. Działania służące wspieraniu procesów rewitalizacji prowadzone są w sposób spójny: wewnętrznie (poszczególne działania pomiędzy sobą) oraz zewnętrznie (z lokalnymi politykami sektorowymi, np. transportową, energetyczną, celami i kierunkami wynikającymi z dokumentów strategicznych i planistycznych).

Obszar może zostać wskazany jako **obszar zdegradowany**, jeśli znajduje się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym oraz gdy występuje na nim co najmniej jedno z następujących negatywnych zjawisk:

- **gospodarczych** (w szczególności niski stopień przedsiębiorczości, słaba kondycja lokalnych przedsiębiorstw),
- **środowiskowych** (w szczególności przekroczenie standardów jakości środowiska, obecność odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- **przestrzenno-funkcjonalnych** (w szczególności niewystarczające wyposażenie w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, brak dostępu do podstawowych usług lub ich niska jakość, niedostosowanie rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niski poziom obsługi komunikacyjnej, niedobór lub niska jakość terenów publicznych),
- **technicznych** (w szczególności degradacja stanu technicznego obiektów),
- **budowlanych**, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym oraz niefunkcjonowanie rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Natomiast **interesariuszami rewitalizacji** są w szczególności:

- mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczyści nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
- mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
- podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
- jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;

- organy władzy publicznej;
- podmioty, inne niż wymienione w pkt 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Definicja rewitalizacji podkreśla kilka istotnych zagadnień i wyzwań związanych z procesem wychodzenia ze stanu kryzysowego obszaru kryzysowego. Po pierwsze proces rewitalizacji powinien być realizowany w sposób kompleksowy, tj. w taki sposób, który nie tylko rozwiązuje lub eliminuje wybrane zagrożenia i problemy, ale także w sposób pozwalający na wykorzystanie mocnych stron nie tylko obszaru rewitalizowanego, ale całej gminy, jak również potencjału otoczenia zewnętrznego, traktowanych jako szanse rozwoju. Takie kompleksowe podejście do rewitalizacji oznacza, że działania podejmowane na rzecz wychodzenia ze stanu kryzysowego powinny wpisywać się w szerszy nurt realizacji polityki rozwoju całej gminy i jej otoczenia, w szczególności otoczenia powiązanego funkcjonalnie z gminą. Po drugie, proces rewitalizacji powinien być ukierunkowany na wieloaspektowe podejście oraz rezultaty. Kluczowe dla właściwego zdiagnozowania skali poszczególnych problemów, a tym samym wybór zawężonych terytorialnie obszarów do rewitalizacji powinien być poprzedzony rzetelną diagnozą. Diagnoza powinna wskazać stany kryzysowe na obszarze gminy, zarówno w sferze terytorialnej, ale przede wszystkim w sferze kategorii problemów. Ostateczny wybór obszarów do rewitalizacji powinien być wyborem najefektywniejszej ścieżki działań, w kontekście oczekiwanych rezultatów, tj. wynikać z rangi lub znaczenia wybranych zagadnień/obszarów rewitalizacji dla polityki rozwoju całej gminy. Po trzecie, istotną rolę w procesie tworzenia i realizacji programu rewitalizacji odgrywa partycypacja społeczna, która obejmuje przygotowanie, prowadzenie i ocenę rewitalizacji w sposób zapewniający aktywny udział interesariuszy. W toku przygotowania, prowadzenia i oceny rewitalizacji dąży się, aby działania, skutkowały wypowiedzeniem się przez wszystkich interesariuszy.

Prace diagnostyczne i projektowe obejmowały analizy dokumentów dostarczonych przez Zamawiającego. Wykorzystano również dane dostarczone z GUS oraz innych opracowań i dokumentów planistycznych.

1. Ogólna charakterystyka Gminy Firlej

1.1. Położenie

Gmina Firlej jest jedną z 213 gmin województwa lubelskiego, położoną na Wysoczyźnie Lubartowskiej.

Gmina Firlej jest położona w północnej części województwa lubelskiego w kierunku północnym od Lublina. Gmina graniczy z 5 gminami, od zachodu z gminą Michów, od północy z gminą Kock, od wschodu z gminą Ostrówek, od południa z gminami Lubartów i Kamionka.

Gmina usytuowana jest w odległości ok. 40-55 km od stolicy województwa miasta Lublin - ośrodka administracyjno-usługowego, znajdując się w strefie pośredniego oddziaływania miasta. Najbliższym ośrodkiem miejskim dla gminy jest miasto Lubartów skupiające usługi publiczne i komercyjne. Gmina Firlej zajmuje powierzchnię 126,5 km², ma kształt owalny. Sieć osadnicza liczy 20 miejscowości. Gmina znajduje się w środkowej części powiatu lubartowskiego, zajmuje 9,8 % jego powierzchni oraz obejmuje ok. 6,8 % ludności powiatu. Stanowi 0,5 % powierzchni województwa lubelskiego oraz 0,3 % ludności województwa. Pod względem gęstości zaludnienia należy do obszarów o niższych wskaźnikach.

Siedzibą gminy jest osada Firlej, leżąca nad Jeziorem Firlej. Zarówno jezioro Firlej, jak i oddalone o 1 km jezioro Kunów, usytuowane są w bruzdzie dolinnej dawnego biegu Wieprza.

W skład Gminy Firlej wchodzi 20 sołectw:

- 1) Baran
- 2) Bykowszczyzna
- 3) Czerwonka Poleśna
- 4) Czerwonka - Gozdów
- 5) Firlej
- 6) Kunów
- 7) Łukówiec
- 8) Majdan Sobolewski
- 9) Nowy Antonin
- 10) Pożarów
- 11) Przypisówka
- 12) Serock
- 13) Sobolew
- 14) Sobolew-Kolonia
- 15) Stary Antonin
- 16) Sułoszyn
- 17) Wola Skromowska
- 18) Wólka Mieczysławska
- 19) Wólka Rozwadowska
- 20) Zagrody Łukowieckie

Gmina Firlej położona jest na obszarze o wysokich walorach krajobrazowo-turystycznych. Znajdują się tu dwa jeziora: Firlej (91,3 ha) i Kunów (117,5 ha), a także kompleksy leśne. Znaczna część gminy (ok. 43,5% powierzchni) objęta jest Obszarem Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” oraz specjalnym obszarem ochrony Natura 2000 „Dolny Wieprz”.

Gmina Firlej i cały powiat lubartowski są dobrze skomunikowane zarówno pod względem dróg samochodowych, jak i turystycznych szlaków pieszych i rowerowych. Przez teren gminy Firlej przebiega ważna droga krajowa nr 19, która łączy Lublin z północnymi regionami Polski (droga krajowa DK-19 Rzeszów – Lublin – Białystok) i jest planowana do rozbudowy do standardu drogi ekspresowej S19. W północnej części gminy (od granicy z Gminą Kock do węzła Bykowszczyzna) droga ma status drogi ekspresowej.

Oprócz tego gmina posiada rozbudowaną sieć dróg powiatowych i lokalnych, które łączą poszczególne miejscowości z Lubartowem, Kamionką, Kockiem i innymi ośrodkami.

Powiat lubartowski dysponuje rozbudowaną siecią dróg wojewódzkich (nr 808, 809) oraz dobrze utrzymanymi drogami powiatowymi i gminnymi, które zapewniają sprawną komunikację lokalną i regionalną. Transport publiczny obejmuje przystanki autobusowe przy głównych trasach, co umożliwia połączenia z większymi miastami, takimi jak Lublin czy Lubartów. Dzięki temu zarówno mieszkańcy, jak i turyści mają dostęp do dobrze rozwiniętej infrastruktury komunikacyjnej, która sprzyja rozwojowi turystyki i codziennemu funkcjonowaniu regionu.

W zakresie turystyki, powiat lubartowski oferuje liczne szlaki piesze i rowerowe, które przebiegają przez malownicze tereny Wysoczyzny Lubartowskiej i nad jeziorami Firlej oraz Kunów. Popularny jest łatwy szlak pieszy Firlej – Kunów o długości około 7 km, prowadzący nad dzikie i malownicze jezioro Kunów, cenione przez wędkarzy i fotografów. Innym ciekawym szlakiem jest trasa z Firleja przez Budy i Sobolew do Kamionki i Lubartowa, która pozwala zwiedzić m.in. Muzeum Pałac Zamoyskich w Kozłówce oraz Pałac Sanguszków w Lubartowie. W powiecie funkcjonuje także Szlak Partyzancki o długości 77 km, prowadzący przez wiele miejsc pamięci i zabytków, łączący Rąbłów, Markuszów, Kozłówkę, Lubartów, Serniki i Ostrów Lubelski.

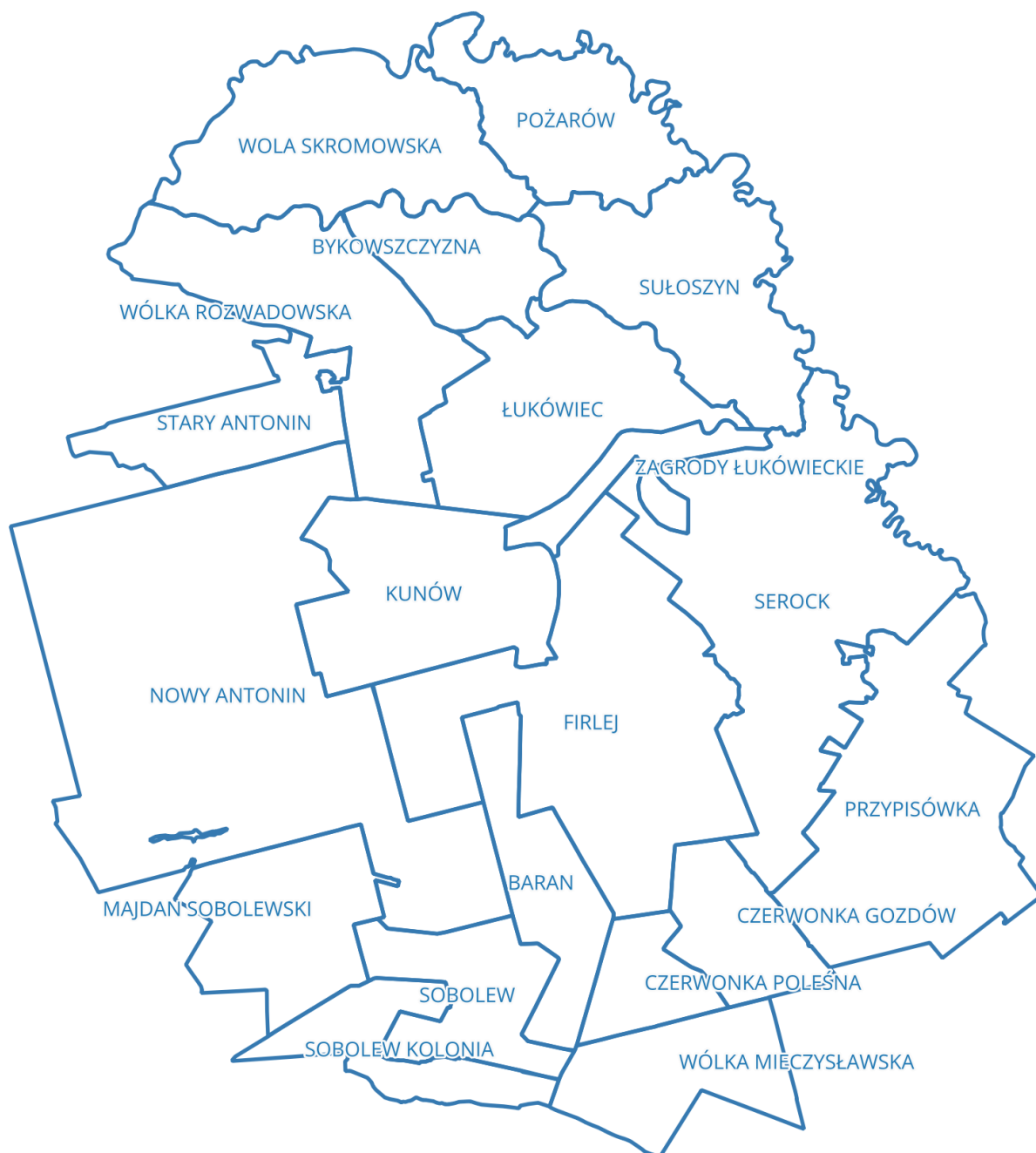
Szlak imienia generała Kleeberga to kolejna trasa o znaczeniu historycznym i turystycznym.

Mapa 1 Położenie Gminy Firlej na tle powiatu lubartowskiego

Źródło: <https://powiatlubartowski.geoportal2.pl/mapa/www/mapa.php?CFGF=wms&mylayers=+granice+OSM+>

Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Firlej

Źródło: GEOPORTAL

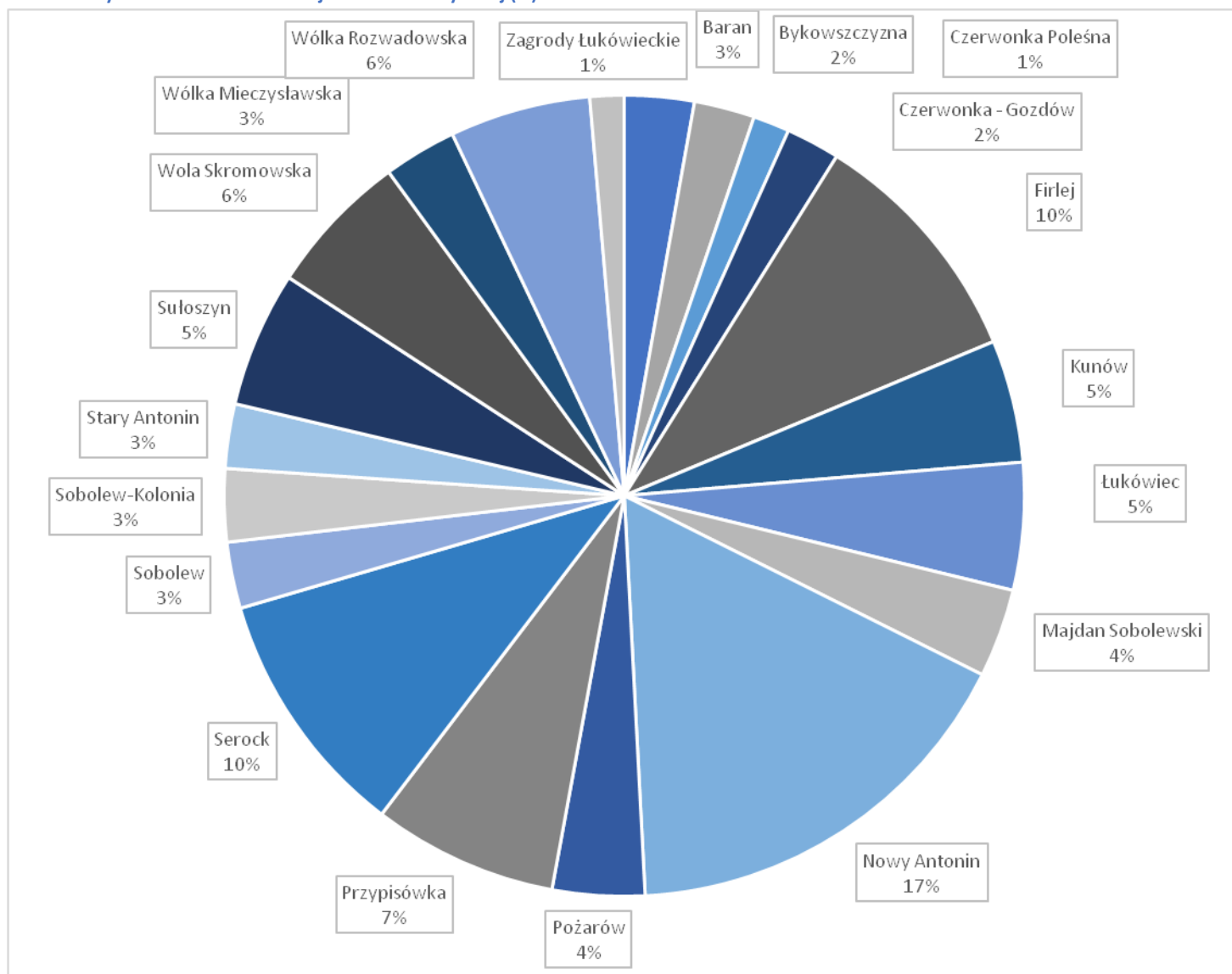
Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Firlej

Lp.	Sołectwo	Obszar ha
1	Baran	358,468
2	Bykowszczyzna	311,637
3	Czerwonka Poleśna	187,013
4	Czerwonka - Gozdów	277,207
5	Firlej	1248,72
6	Kunów	631,415
7	Łukówiec	655,418
8	Majdan Sobolewski	455,760
9	Nowy Antonin	2139,519
10	Pożarów	474,506

11	Przypisówka	952,264
12	Serock	1286,937
13	Sobolew	341,895
14	Sobolew-Kolonia	375,674
15	Stary Antonin	332,146
16	Sułoszyn	698,957
17	Wola Skromowska	740,857
18	Wólka Mieczysławska	375,674
19	Wólka Rozwadowska	723,610
20	Zagrody Łukówieckie	175,746
	RAZEM	12 655,57 ha

Źródło: UG Firlej

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Firlej (%)

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

1.2. Demografia

Do podstawowych charakterystyk zbiorowości ludzkiej należą jej liczebność i rozmieszczenie. Liczba mieszkańców gminy systematycznie maleje z niewielkimi wahaniami.

Przeprowadzona diagnoza wykazała szereg niekorzystnych zmian demograficznych zachodzących na obszarze gminy Firlej. Jednym z nich jest zjawisko systematycznego wyludniania się obszaru.

Ogólnie w latach 2016 - 2023 liczba osób zamieszkujących gminę zmniejszyła się o 209 osób. Gęstość zaludnienia wynosi 44–46 osób/km².

Roczny spadek ludności wynosi –1,05%. Struktura wiekowa: 24% <18 lat, 57% 18–59/64 lat, 19% >64 lat. Liczba gospodarstw domowych w gminie wynosi około 1 915.

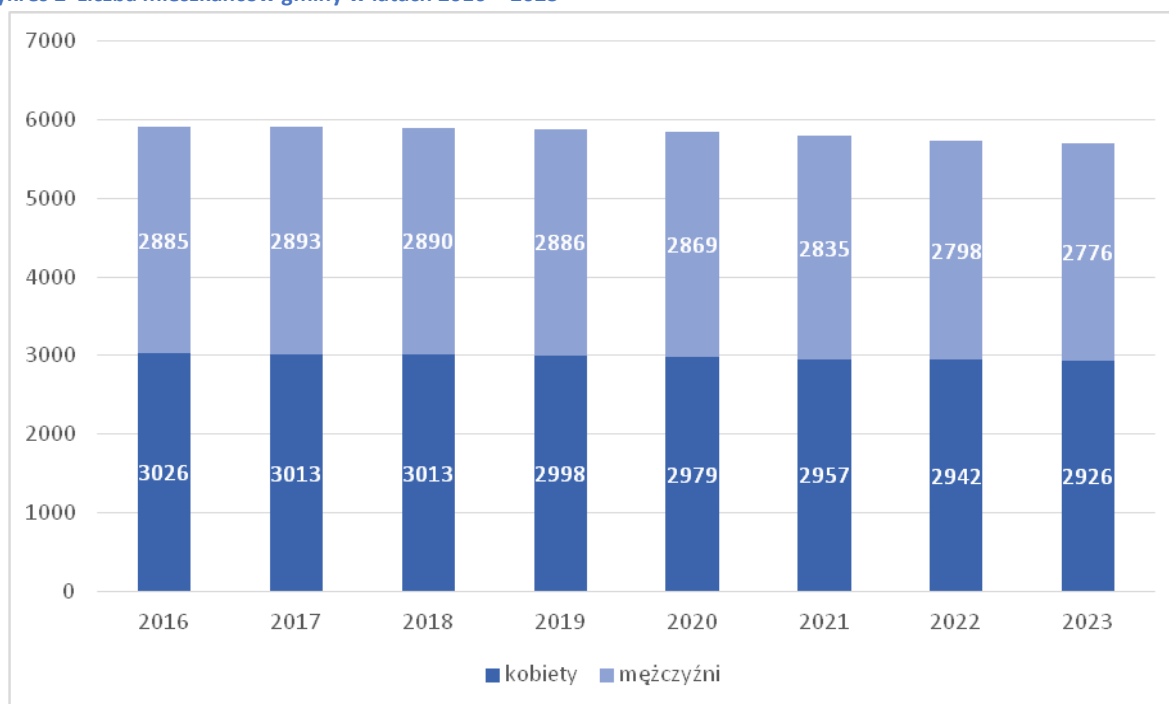
Tabela 2 Liczba ludności gminy w latach 2016-2023

Rok	Liczba mieszkańców	Kobiety	Mężczyźni
2016	5911	3026	2885
2017	5906	3013	2893
2018	5903	3013	2890
2019	5884	2998	2886
2020	5848	2979	2869
2021	5792	2957	2835
2022	5740	2942	2798
2023	5702	2926	2776

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Współczynnik feminizacji na terenie gminy w ciągu ostatnich siedmiu lat utrzymywał się na zbliżonym poziomie, kobiety stanowiły nieco ponad 50% populacji.

Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2016 - 2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

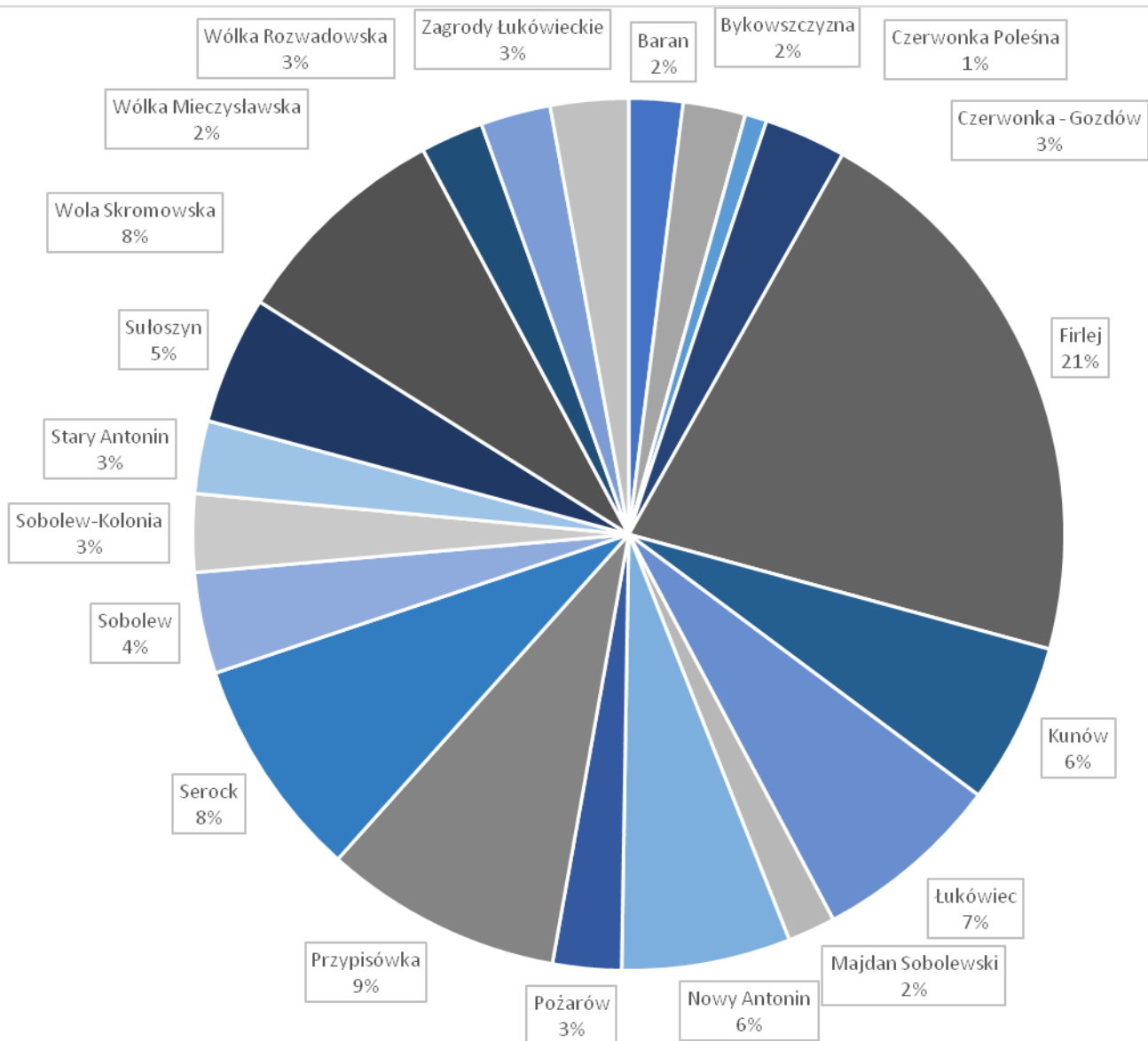
Tabela 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości – stan na 31.12.2023 r.

Lp.	Sołectwo	Liczba mieszkańców
1	Baran	114
2	Bykowszczyzna	132
3	Czerwonka Poleśna	46
4	Czerwonka - Gozdów	173
5	Firlej	1202

6	Kunów	340
7	Łukówiec	401
8	Majdan Sobolewski	101
9	Nowy Antonin	357
10	Pożarów	145
11	Przypisówka	503
12	Serock	469
13	Sobolew	214
14	Sobolew-Kolonia	165
15	Stary Antonin	154
16	Sułoszyn	271
17	Wola Skromowska	469
18	Wólka Mieczysławska	133
19	Wólka Rozwadowska	148
20	Zagrody Łukowieckie	165
	RAZEM	5702

Źródło: UG Firlej

Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Struktura wieku mieszkańców i przyrost naturalny

Najważniejszym czynnikiem wpływającym na zmiany liczby ludności jest przyrost naturalny. Szczegółowa analiza dotycząca struktury wieku mieszkańców pozwala na stwierdzenie, że sytuacja demograficzna w większości sołectw gminy stale pogarsza się. Dane dostarczone przez Urząd Gminy wskazują, na **ujemny przyrost naturalny. Bezpośrednią przyczyną jest malejąca liczba urodzeń.**

Tabela 4 Przyrost naturalny w Gminie w roku 2023

Lp.	Sołectwo	urodzenia	zgony	przyrost naturalny
1	Baran	-	4	-4
2	Bykowszczyzna	-	2	-2
3	Czerwonka Poleśna	-	1	-1
4	Czerwonka - Gozdów	1	-	1
5	Firlej	6	14	-8
6	Kunów	2	4	-2
7	Łukówiec	2	7	-5
8	Majdan Sobolewski	1	2	-1
9	Nowy Antonin	1	-	1

10	Pożarów	-	3	-3
11	Przypisówka	5	3	2
12	Serock	3	4	-1
13	Sobolew	2	4	-2
14	Sobolew-Kolonia	1	1	0
15	Stary Antonin	-	2	-2
16	Sułoszyn	2	7	-5
17	Wola Skromowska	1	3	-2
18	Wólka Mieczysławska	1	-	1
19	Wólka Rozwadowska	-	4	-4
20	Zagrody Łukowieckie	1	3	-2
	RAZEM	29	68	-39

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Najlepiej sytuacja wyglądała w sołectwie Przypisówka, gdzie notowano najwyższy dodatni przyrost naturalny, a najgorzej w sołectwie Firlej, gdzie notowano najwyższy ujemny przyrost naturalny.

Tabela 5 Przyrost naturalny w Gminie w roku 2023

Lp.	Sołectwo	Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 osób
1	Baran	-35,09
2	Bykowszczyzna	-15,15
3	Czerwonka Poleśna	-21,74
4	Czerwonka - Gozdów	5,78
5	Firlej	-6,66
6	Kunów	-5,88
7	Łukowiec	-12,47
8	Majdan Sobolewski	-9,9
9	Nowy Antonin	2,8
10	Pożarów	-20,69
11	Przypisówka	3,98
12	Serock	-2,13
13	Sobolew	-9,35
14	Sobolew-Kolonia	0
15	Stary Antonin	-12,99
16	Sułoszyn	-18,45
17	Wola Skromowska	-4,26
18	Wólka Mieczysławska	7,52
19	Wólka Rozwadowska	-27,03
20	Zagrody Łukowieckie	-12,12

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Tabela 6 Urodzenia w latach 2019-2023

Lp.	Sołectwo	urodzenia
-----	----------	-----------

		2019	2020	2021	2022	2023
1	Baran	1	2	1	1	-
2	Bykowszczyzna	3	1	1	1	-
3	Czerwonka Poleśna	-	-	-	-	-
4	Czerwonka - Gozdów	-	5	1	1	1
5	Firlej	9	13	8	14	6
6	Kunów	-	4	4	4	2
7	Łukówiec	6	6	2	2	2
8	Majdan Sobolewski	-	2	1	-	1
9	Nowy Antonin	3	4	3	-	1
10	Pożarów	1	2	1	-	-
11	Przypisówka	9	10	4	4	5
12	Serock	6	4	3	2	3
13	Sobolew	4	1	2	3	2
14	Sobolew-Kolonia	4	2	3	2	1
15	Stary Antonin	1	1	3	1	-
16	Sułoszyn	2	1	2	1	2
17	Wola Skromowska	3	5	7	2	1
18	Wólka Mieczysławska	1	1	-	2	1
19	Wólka Rozwadowska	3	-	2	1	-
20	Zagrody Łukowieckie	2	1	-	-	1
	RAZEM	58	65	48	41	29

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Najwięcej urodzeń zanotowano w 2020 r., zaś najmniej w roku 2023. Najwyższa liczba urodzeń notowana jest w sołectwie Firlej i Przypisówka, w pozostałych sołectwach notuje się niską liczbę urodzeń.

Tabela 7 Zgony w latach 2019-2023

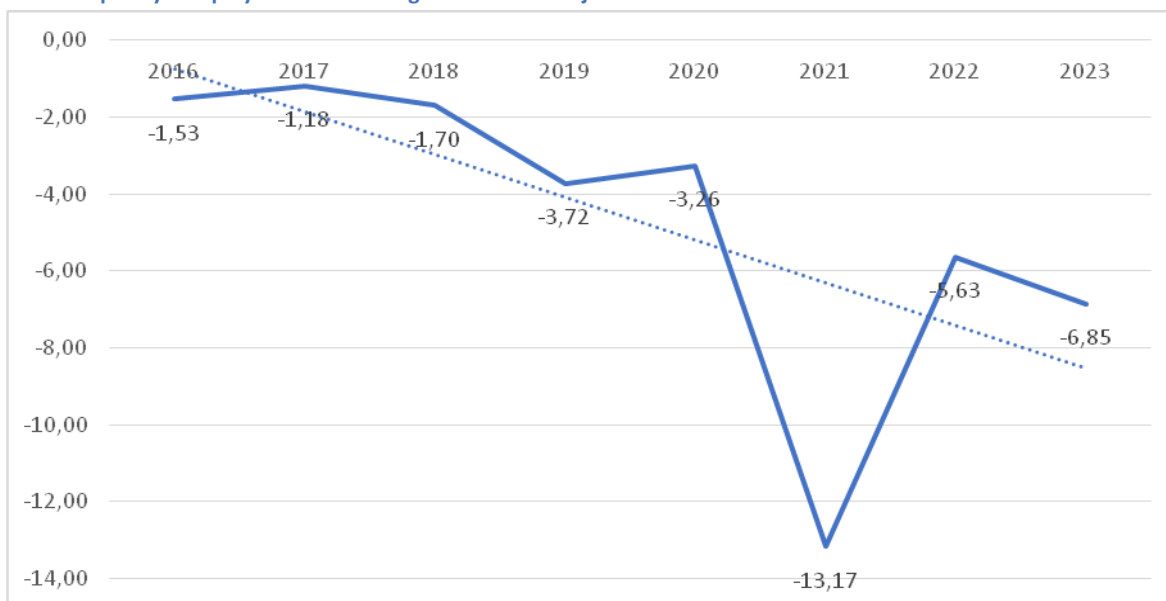
Lp.	Sołectwo	zgony				
		2019	2020	2021	2022	2023
1	Baran	-	1	1	1	4
2	Bykowszczyzna	2	-	6	1	2
3	Czerwonka Poleśna	-	-	-	2	1
4	Czerwonka - Gozdów	2	5	6	1	-
5	Firlej	10	11	11	15	14
6	Kunów	6	-	5	6	4
7	Łukówiec	7	8	7	4	7
8	Majdan Sobolewski	3	4	3	1	2
9	Nowy Antonin	6	4	11	1	-
10	Pożarów	-	4	4	2	3
11	Przypisówka	8	7	9	8	3
12	Serock	9	8	13	12	4
13	Sobolew	3	4	3	4	4
14	Sobolew-Kolonia	1	2	3	4	1
15	Stary Antonin	2	1	4	-	2
16	Sułoszyn	5	4	14	7	7
17	Wola Skromowska	6	8	6	4	3

18	Wólka Mieczysławska	1	1	1	2	-
19	Wólka Rozwadowska	4	2	-	-	4
20	Zagrody Łukowieckie	2	6	2	1	3
21	Bez meldunku	-	3	2	-	-
	RAZEM	77	83	111	76	68

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

Najwięcej zgonów zanotowano w 2021 r. Najwyższa liczba zgonów notowana jest w sołectwie Firlej, Kunów, Łukowiec, Nowy Antonin, Przypisówka, Serock i Sułoszyn.

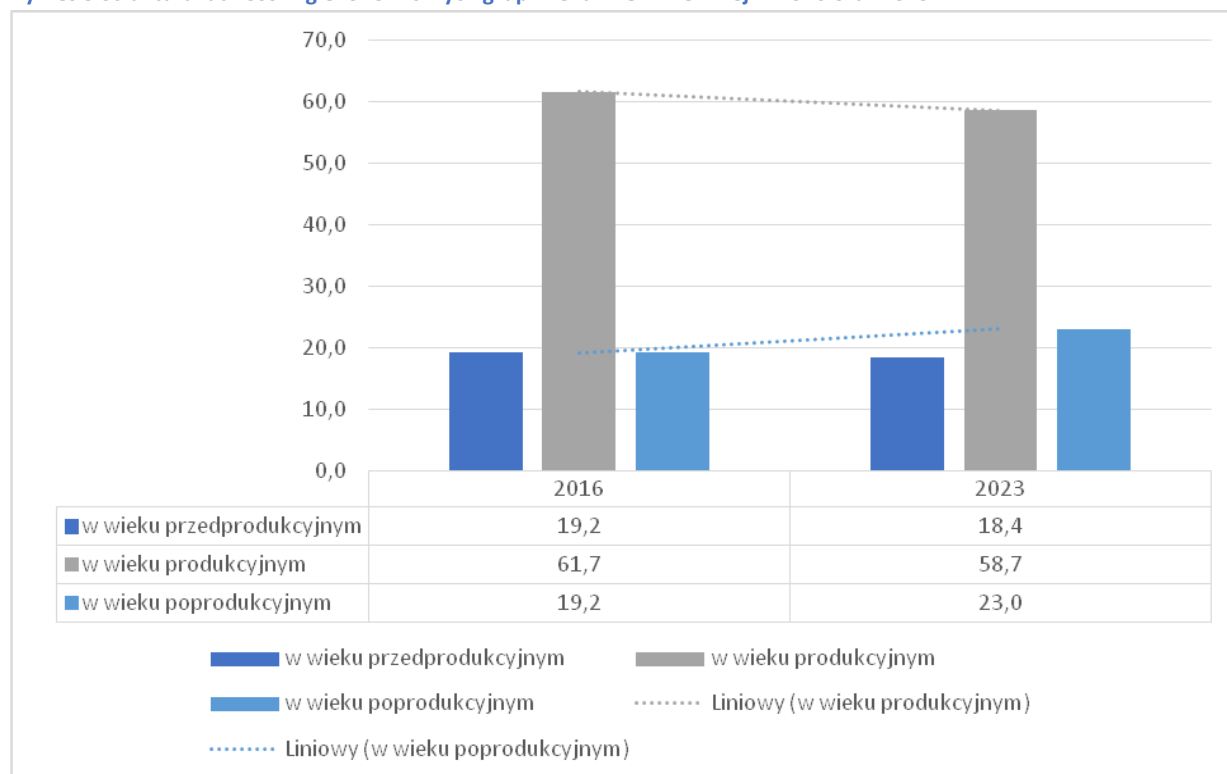
Wykres 4 Współczynnik przyrostu naturalnego w Gminie Firlej na 1000 osób w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Diagnoza wykazała widoczny trend spadkowy, najniższy wskaźnik odnotowano w 2021 r. – aż -13,17.

Wykres 5 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Firlej w 2016 oraz 2023 r.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Należy zauważyć rosnący trend ludności w wieku poprodukcyjnym oraz malejący trend ludności w wieku produkcyjnym.

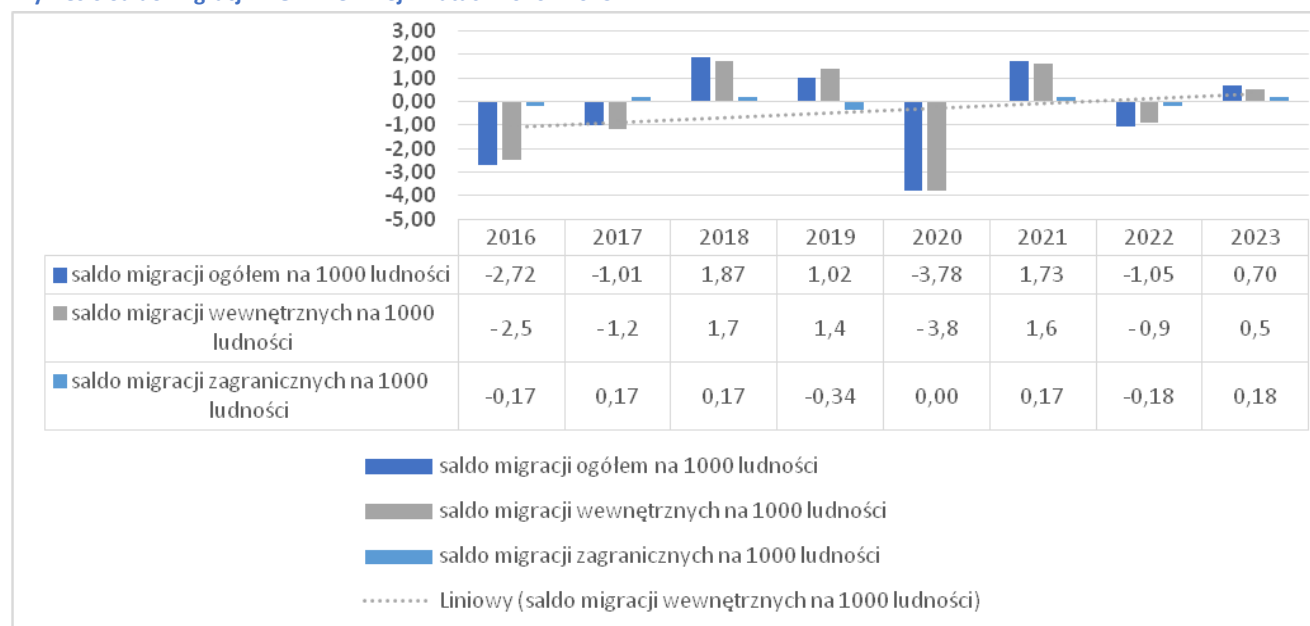
Migracje ludności

Kolejny element wpływający na ludność obszaru to saldo migracji. Procesy migracyjne odgrywają decydującą rolę nie tylko w zakresie ogólnej liczby mieszkańców, lecz również wpływają na przemiany struktury wiekowej ludności. Saldo migracji jako różnica między liczbą zameldowań a wymeldowań pokazuje ruch mieszkańców zarówno w kraju jak i za granicę.

Migracje ludności są podstawowym elementem i formą mobilności przestrzennej. Oznaczają one przemieszczenia terytorialne związane ze względnie trwałą zmianą miejsca zamieszkania i są postrzegane jako komponent, obok rozrodczości i umieralności, zmian demograficznych.

W omawianym okresie (2016-2023) Gmina Firlej notuje wahania salda migracji. W 2023 r. zanotowano dodatnie saldo migracji wewnętrznych oraz zagranicznych.

Wykres 6 Saldo migracji w Gminie Firlej w latach 2016 - 2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.2. Edukacja

W gminie funkcjonują jednostki organizacyjne: Zespół Szkolno-Przedszkolny w Firleju w skład, którego wchodzi: Samorządowe Przedszkole w Firleju i Szkoła Podstawowa im. Janusza Korczaka w Firleju (jednostka prowadzi działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą) oraz Zespół Szkolno-Przedszkolny w Woli Skromowskiej w skład, którego wchodzi: Samorządowe Przedszkole w Woli Skromowskiej i Szkoła Podstawowa im. M. Konopnickiej w Woli Skromowskiej (jednostka prowadzi działalność dydaktyczną, wychowawczą i opiekuńczą). Dodatkowo działa Publiczna Szkoła Podstawowa w Przypisówce i Publiczna Szkoła Podstawowa w Nowym Antoninie.

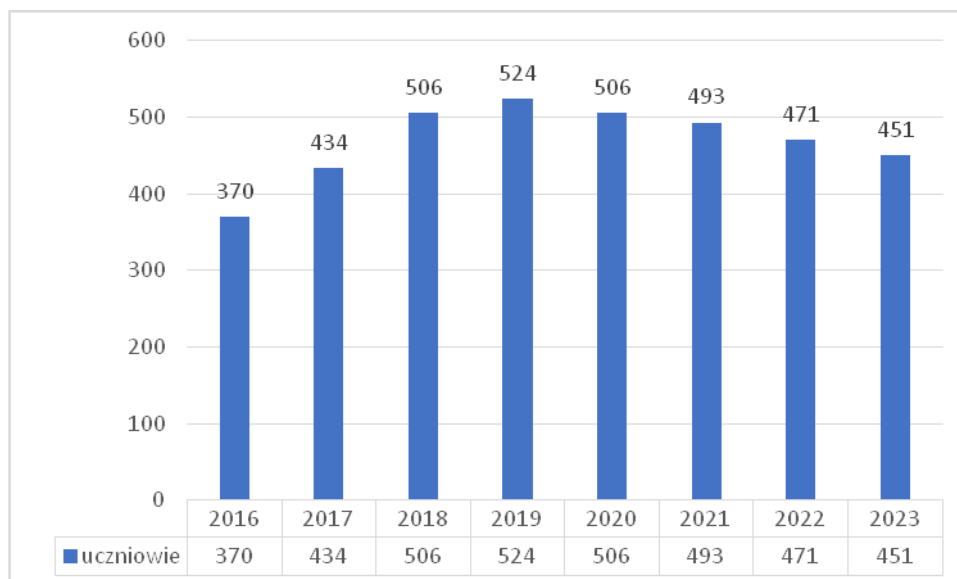
W roku szkolnym 2023/2024 w placówkach oświatowych z terenu Gminy Firlej uczyło się 410 uczniów.

Tabela 8 Zestawienie liczby uczniów z podziałem na placówki oświatowe w Gminie Firlej w roku szkolnym 2023/2024

Lp.	Szkoła /klasa	Kl. I	Kl. II	Kl. III	Kl. IV	Kl. V	Kl. VI	Kl. VII	Kl. VIII	Razem
1	SP w Firleju	39	27	28	31	42	45	51	0	263
2	SP W Woli Skromowskiej	15	17	15	14	13	14	0	14	102
3	PSP w Przypisówce	2	3	0	0	0	0	0	0	5
4	PSP w Nowym Antoninie	4	0	9	5	9	2	4	7	40
	Razem:	60	47	52	50	64	61	55	21	410

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

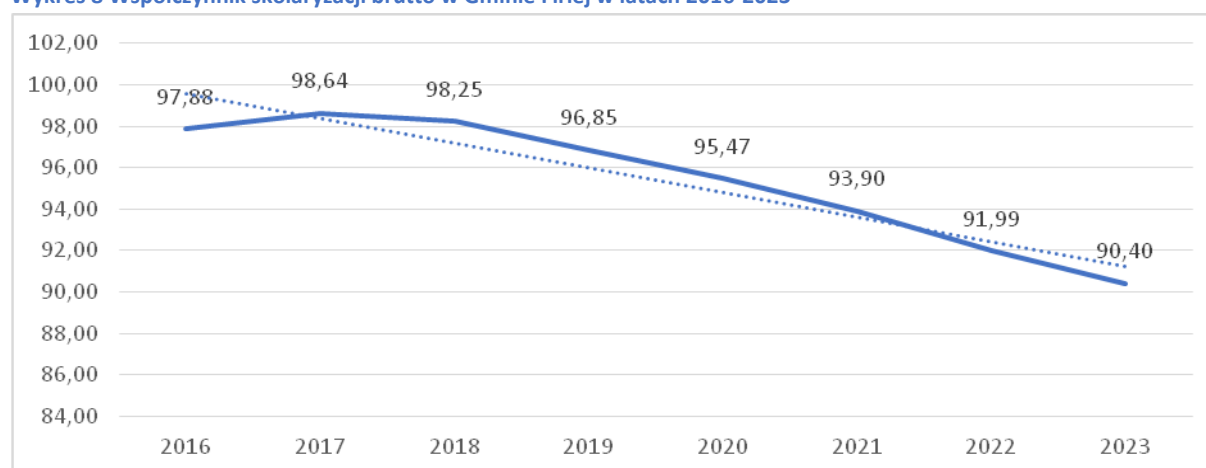
Wykres 7 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Firlej w latach 2016 -2023

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z GUS

Współczynnik skolaryzacji brutto w gminie wynosił w roku 2023 90,40% i był niższy od współczynnika w 2016 r. o 7,48 punktów procentowych. Współczynnik ten rósł do 2017 r., a w następnych latach systematycznie spadał.

Wykres 8 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Firlej w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.2.1. Wychowanie przedszkolne

W Gminie Firlej w 2023 r. funkcjonowały dwa przedszkola samorządowe, w których działało 8 oddziałów.

Tabela 9 Zestawienie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie 2023 r.

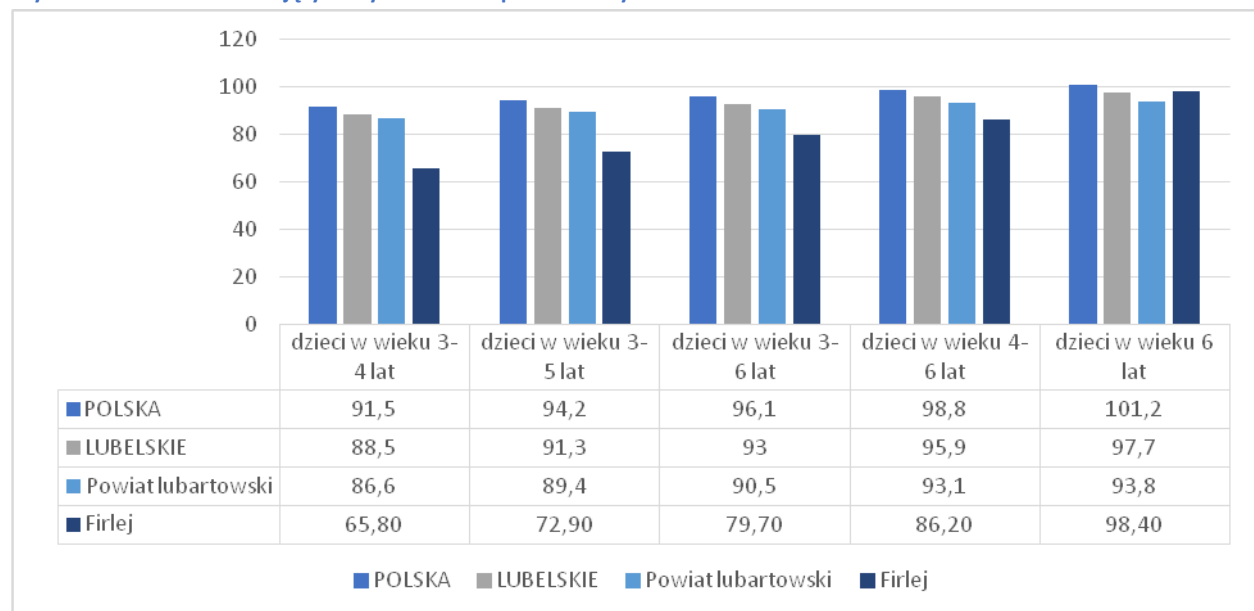
Oddziały Przedszkolne							
Lp.	Szkoła /klasa	2,5 latki	3 latki	4 latki	5 latki	Kl. 0	Razem
1	Przedszkole Samorządowe w Firleju	0	18	20	32	34* (w tym 2 5-latków)	104
2	Przedszkole Samorządowe w Woli Skromowskiej	1	7	10	10	16	44

3	PSP w Przypisówce	1	9	8	4	11	33
4	PSP w Nowym Antoninie	1	2	3	4	5	15
	Razem:	3	36	41	50	66*	196

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych UG Firlej

łącznie do oddziałów przedszkolnych w 2023 r. uczęszczało 196 dzieci.

Wykres 9 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2023 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Z powyższej tabeli wynika, że odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym na terenie Gminy Firlej jest znacznie niższy od wskaźnika dla kraju, województwa oraz powiatu – jedynie w przypadku dzieci w wieku 6 lat wskaźnik ten jest wyższy niż w powiecie.

W Gminie Firlej nie funkcjonuje żaden żłobek.

1.2.2. Poziom nauczania w szkołach podstawowych

Wśród najważniejszych zjawisk sfery społecznej, które zgodnie z zapisami ustawy należy poddać analizie, jest poziom edukacji. Niezwykle trudno jest obiektywnie zmierzyć poziom edukacji i negatywne zjawiska związane z tym zjawiskiem odnosząc się do poszczególnych części gminy. W związku z ograniczonym zakresem dostępnych danych oraz biorąc pod uwagę cel przeprowadzanego badania (bieżący poziom edukacji), do analizy użyto wskaźników obrazujących wyniki z egzaminów ósmoklasistów w 2023 roku.

Tabela 10 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół w Gminie Firlej (2023 r.)

Średni % uzyskanych punktów								
Lp.	Szkoła	liczba uczniów	język polski	stanin	matematyka	stanin	język angielski	stanin
1	SP w Firleju	49	68	6	45	4	51	3
2	SP w Woli Skromowskiej	22	68	6	63	7	50	3
3	PSP Nowy Antonin	7	79	9	55	6	60	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

1.3. Zabytki i kultura

1.3.1. Zabytki kultury

Zabytki w gminie Firlej mają głównie charakter sakralny.

Tabela 11 Wykaz zabytków

Lp.	Sołectwo	Zabytek
1	Firlej	Kościół parafialny p.w. Przemienienia Pańskiego w Firleju
2	Firlej	Ogrodzenie w zespole kościelnym
3	Firlej	Dzwonnica w zespole kościelnym
4	Firlej	Krzyż przydrożny na terenie zespołu kościelnego
5	Firlej	Cmentarz parafialny
6	Serock	Cmentarz żydowski
7	Sobolew-Kolonia	Cmentarz powstańców styczniowych
8	Sobolew-Kolonia	Cmentarz kolonistów niemieckich
9	Wólka Mieczysławska	Cmentarz wojenny z I wojny światowej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW. PRZEMIENIENIA PAŃSKIEGO - budowa: ok. 1557, 1685, obecny wzniesiono - 1879 / 1880r. Kościół drewniany konstrukcji zrębowej na masywnej dębowej podwalinie i niewidocznej ceglanej podmurówce. Założony na planie prostokąta zamkniętego trójbocznie z dwoma niższymi kaplicami od pn i pł. Elewacja oszalowana pionowo deskami ściśle przylegającymi do siebie. Ołtarz główny z II poł. XVIII w.

Historia kościoła firlejowskiego sięga XVI wieku. Pierwszy drewniany kościół wzniesiony został przez Mikołaja Firleja, w niedługim czasie po założeniu miasta, po 1557 roku. Wraz z przejściem na kalwinizm Jana Firleja został on oddany innowiercom, którzy opuścili Firlej w XVII wieku. Świątynia wróciła w ręce katolików w 1685r. Wtedy też prawdopodobnie została erygowana w Firleju filia parafii lubartowskiej pod wezwaniem Przemienia Pańskiego. Kościół restaurowano i bendykowano w 1738r. W 1878 roku parafianie firlejowscy założyli fundusz na naprawę dawnego kościoła drewnianego z 1685r. Gdy zaś restauracja tegoż okazała się niemożliwa, z dobrowolnych ofiar został wybudowany w latach 1879-1880 teraźniejszy kościół w miejscu poprzedniego.

Kościół jest zorientowany, konstrukcji zrębowej, oszalowany, jednonawowy. Przy nawie znajduje się kruchta i 2 kaplice, które nadają kościołowi kształt krzyża. Przy prezbiterium znajduje się zakrystia, nad nawą wieżyczka z sygnaturką. Wewnątrz kościoła są 3 ołtarze drewniane, główny rokokowy z XVIII w z obrazem Przemienienia Pańskiego z XIX w., jest to kopia obrazu znajdującego się w świątyni w Kazimierzu Dolnym nad Wisłą. Ołtarze boczne są z XVIII/XIX w. z elementami rokokowymi. Ołtarz z prawej strony jest z obrazem Matki Bożej z XVIII, natomiast z lewej strony z dużym krucyfiksem. W kaplicach stoją konfesjonały dębowe z 1930r. Po lewej stronie kaplicy stoi chrzcielnica z 1930 roku.

Od strony zachodniej, na dwóch drewnianych filarach środkowych pótfilarach wspiera się chór kościelny, na którym znajdują się organy zbudowane w 1883 roku wyposażone w dziesięć głosów i pedał prostej konstrukcji. Na ścianach wewnątrz świątyni wiszą stacje Drogi Krzyżowej zakupione przez parafian w 1928r. Do rzeczy cenniejszych zaliczyć można dwa stoliczki późnobarokowe z połowy XVIII wieku, dwa krucyfiksy z XVIII i XIX wieku, monstrancję barokową z końca XVII wieku, kielichy, jeden regencyjny z pierwszej połowy XVIII w, drugi gładki z XVIII, puszkę klasycystyczną z 1840r i sześć lichtarzy mosiężnych z XVIII, a w schowku ołtarz połowy 1-go pułku ułanów z 1831 roku w kształcie skrzyni. Obok kościoła

znajduje się murowana dzwonnica z 1907r, oraz również murowane ogrodzenie prawdopodobnie również z tego samego okresu.

GRÓB JANA KASPROWICZA - pierwsze miejsce pochówku szer. Jana Karpowicza, ps. "Góral" z 27 Dywizji Wołyńskiej AK.

CMENTARZ WOJENNY AUSTR. - WĘGIERSKI. Cmentarz powstał w latach 1914-1918. Nagrobki bardzo słabo czytelne, w przedniej części krzyż drewniany, napisy nieczytelne, gęste poszycie leśne, kształt regularny na planie prostokąta. Ślad wałów ziemnych od str. zachodniej.

CMENTARZ POWSTAŃCZY Z 1863 r. Stan dobry, obecnie istnieją dwa krzyże drewniane, w karcie cm. cztery, cały obiekt ogrodzony płotem drewnianym na ceglanej podmurówce. Kwatery powstańcze ogrodzone niskim płotem drew. Starodrzew zgodny z kartą cmentarza. Miejscowość Sobolew została prawdopodobnie założona w pierwszej połowie XVIII wieku, leży ona wśród lasów między Firlejem a Kamionką.

Jedna z bitew Powstania Styczniowego miała miejsce właśnie pod Sobolewem w dzień Zielonych Świąt 24 maja 1863r. Bitwa trwała od południa do 6-stej wieczorem. Rosjanie rozstawili kartaczone, czyli dawne armaty. Polacy nie wytrzymali ogniowej przewagi wroga i zaczęli się cofać. Powstańcy byli tylko zaopatrzeni w kosy i pałki, a mimo to zdobyli kilka dział nieprzyjaciela. To była krwawa bitwa. Rosjanie mieli przewagę liczebną i zbrojną. Major Kostkowski i dowódca drugiego oddziału powstańczego Krysiński zarządzili odwrót.

Ostatecznie Polacy ponieśli klęskę, zostawiając na polu bitwy 57 zabitych w tym 3 oficerów: Stawowskiego, Szydłowskiego i Oczkowskiego. Ponadto 17 powstańców było ciężko rannych. Po zakończeniu bitwy Rosjanie intensywnie zaczęli poszukiwać powstańców w rejonie bitwy. Kilku z nich mimo odniesionych poważnych ran udało się ukryć w pobliskich zabudowaniach. Po bitwie miejscowi chłopcy zwozili ciała poległych powstańców na skraj wygonu przy drodze z Sobolewa do Michowa. Powstańców szeregowych pochowano w dwóch zbiorowych mogiłach naprzeciw siebie. Poprzecznie w stosunku do nich usypano mogiłę dla trzech wspomnianych oficerów powstańczych.

Właściciel majątku w Majdanie Sobolewskim, hrabia Gustaw Tosiński, dla upamiętnienia mogił powstańczych posadził wokół nich modrzewie. Ktoś inny wkrótce po bitwie postawił tam duży dębowy krzyż z wrytym napisem: „Boże wybaw nas z tej niewoli”. Po latach dla utrwalenia tego miejsca, na powstańczym cmentarzu posadzono także świerki. Jeszcze w czasie zaboru od 1905 roku nocami i ukradkiem odprawiano na cmentarzu modły i nabożeństwa. W 1963 roku w setną rocznicę tych wydarzeń zagospodarowano ten teren.

W listopadzie 1982 r. z okazji 120 rocznicy Powstania Styczniowego staraniem Urzędu Gminy w Firleju na mogile powstańczej położono pamiątkową płytę ze stylizowanym krzyżem

CMENTARZ PARAFIALNY W FIRLEJU. Cmentarz parafialny rzymskokatolicki w Firleju. Cmentarz ogrodzony panelami betonowymi, dwie bramy od strony zachodniej i wschodniej. Cmentarz posiada ciekawe, godne zobaczenia pomniki. Obecnie pochówki odbywają się sporadycznie, z uwagi na otwarcie nowego cmentarza. Kaplica II poł. XIX w. Starodrzew lipa 12 szt. tuja ponad 40 szt., brzoza 16 szt.

CMENTARZ NIEMIECKI (EWANGELICKI) POWSTAŁY W 1880R., MOGIŁY II POŁ. XIX W. Cmentarz Niemiecki w Antoninie Starym założony został około 1864 roku na niewielkim wzniesieniu przy drodze z Rudna do Kocka. Służył on społeczności wyznania ewangelicko-augsburskiego osiadłej w koloniach: Antonin Stary, Antonin Nowy i Wólka Rozwadowska. Funkcję miejsca pochówku pełnił do 1940 roku, tj. czasu wysiedlenia ludności niemieckiej na tereny włączone do Rzeszy. Cmentarz założono na planie prostokąta o powierzchni 23 arów.

Zarówno sam cmentarz jak i położone na nim groby usytuowano na osi wschód- zachód. Teren cmentarza określa wykopany wkoło rów z przerwą na wejście na cmentarz. W tym miejscu znajdowała się drewniana brama. Szacuję się, że w czasie funkcjonowania cmentarza pochowano tam co najmniej 280 osób. W latach powojennych tak jak większość podobnych obiektów uległ zniszczeniu. W 2008 roku teren cmentarza uporządkowano i oznaczono tablicą informacyjną.

1.3.2. Działalność kulturalna

Placówkami realizującymi działania kulturalno – rekreacyjne na terenie gminy są: Gminny Ośrodek Kultury w Firleju, Gminny Ośrodek Sportu i Rekreacji w Firleju i 5 świetlic wiejskich.

Na terenie gminy działa również Gminna Biblioteka Publiczna w Firleju z filiami w Sobolewie Kolonii i Woli Skromowskiej.

Gminna Biblioteka Publiczna w Firleju funkcjonuje od 20 stycznia 1950 roku. Od 1 stycznia 2007 r. jest samorządową instytucją kultury wpisaną do rejestru organizatora pod nr 1. Do podstawowych zadań biblioteki należy zaspokajanie potrzeb czytelniczych, oświatowych, kulturalnych, informacyjnych społeczności gminy Firlej oraz uczestniczenie w upowszechnianiu wiedzy i kultury.

W skład Gminnej Biblioteki Publicznej wchodzi jednostka macierzysta w Firleju oraz 2 filie biblioteczne w Sobolewie Kolonii i Woli Skromowskiej. W Sobolewie Kolonii Biblioteka zajmuje budynek, w którym swoją siedzibę ma również Ochotnicza Straż Pożarna. Powierzchnia Filii Sobolew to 188 m². W Woli Skromowskiej Biblioteka mieści się w świetlicy wiejskiej. Zajmuje tam powierzchnię 116 m². Powierzchnia użytkowa GBP w Firleju to 461 m². W bibliotece macierzystej w Firleju zatrudnionych jest 5 osób. Biblioteka czynna jest od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-18.00 i w soboty od 8.00 do 16.00. Pracownicy Filii Bibliotecznych pracują w wymiarze ½ etatu. Filia Biblioteczna w Sobolewie czynna jest w poniedziałki, środy i soboty, natomiast w Woli Skromowskiej we wtorki, czwartki i soboty.

Biblioteki są organizatorem różnego rodzaju działań środowiskowych. W Filii Sobolew odbywają się spotkania KGW, zajęcia kulinarne i warsztaty artystyczne dla dzieci, zebrania mieszkańców z władzami Gminy i druhów OSP. Organizowane są spotkania integracyjne dla mieszkańców Sobolewa i Sobolewa Kolonii z okazji Tłustego Czwartku czy Dnia Kobiet. Biblioteka organizuje zajęcia podczas ferii zimowych: gry i zabawy integrujące dzieci, zajęcia plastyczne, zajęcia kulinarne, kino w bibliotece, zabawy dla dzieci na świeżym powietrzu połączone z ogniskiem i pieczeniem kiełbasek. Zajęcia manualne, plastyczne, kulinarne organizowane są przez cały rok.

Biblioteka jest również miejscem spotkań Klubu Seniora. Członkowie Klubu Seniora w Sobolewie spotykają się raz w miesiącu.

W Filii Bibliotecznej w Woli Skromowskiej organizowane są warsztaty plastyczne i kulinarne dla dzieci. Odbywają się zajęcia ruchowe oraz czytanie bajek. Bibliotekę odwiedzają dzieci z przedszkoli w celu zapoznania się z biblioteką, a uczniowie pobliskiej szkoły podstawowej uczestniczą w organizowanych lekcjach bibliotecznych. Odbywają się tu też spotkania nieformalnego Dyskusyjnego Klubu Książki.

Tabela 12 Stan księgozbioru GBP w Firleju oraz liczba czytelników

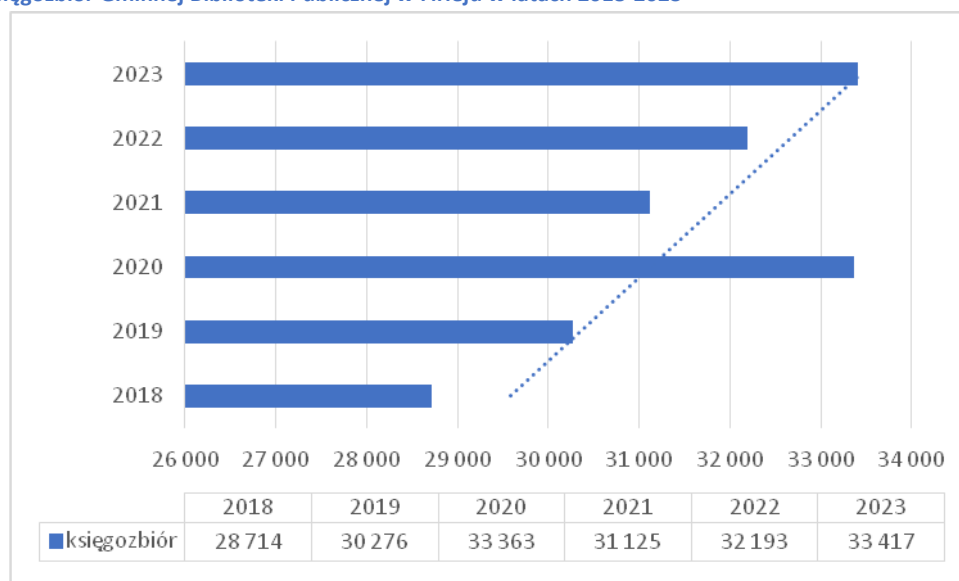
Jednostka	Stan księgozbioru na 31.12.2024	Wpływy ogółem	Z zakupu ze środków organizatora	Z dotacji MKiDzN	Dary od czytelników
Firlej	21470	786	365	316	105
Sobolew	5316	219	82	98	39

Wola Skromowska	7811	175	46	95	34
Razem	34597	1180	493	509	178
Liczba czytelników na koniec 2024 r. (osoby)					
Firlej	883				
Sobolew	142				
Wola Skromowska	215				
Razem	1240				

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

Działalność biblioteczna:

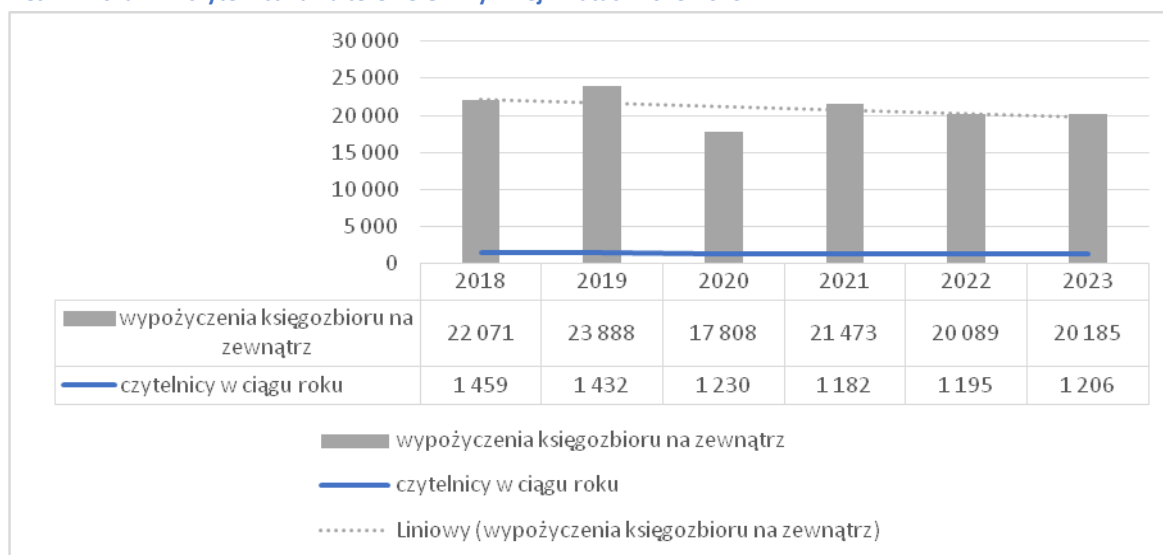
Wykres 10 Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Firleju w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Księgozbiór biblioteczny stale zwiększa się od 2018 r.

Wykres 11 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Firlej w latach 2018-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Od 2020 r. notuje się spadek liczby czytelników. Liczba wypożyczeń również wykazuje trend spadkowy.

Tabela 13 Stopień wyposażenia w infrastrukturę kultury i usług społecznych.

Lp.	Sołectwo	Instytucje publiczne	Inne
1	Baran	-	-
2	Bykowszczyzna	-	-
3	Czerwonka Poleśna	-	-
4	Czerwonka - Gozdów	światlica	-
5	Firlej	Kościół, Urząd Gminy, Biblioteka, OSP, Dom Kultury	Apteka, bank, przychodnia, urząd pocztowy
6	Kunów	OSP	-
7	Łukowiec	OSP, światlica wiejska	-
8	Majdan Sobolewski	-	-
9	Nowy Antonin	Kaplica, OSP	-
10	Pożarów	OSP	-
11	Przypisówka	OSP	-
12	Serock	OSP, światlica	-
13	Sobolew	-	-
14	Sobolew-Kolonia	Filia biblioteki, OSP	-
15	Stary Antonin	-	-
16	Sułoszyn	OSP, światlica	-
17	Wola Skromowska	Światlica, filia biblioteki, OSP	przychodnia
18	Wólka Mieczysławska	-	-
19	Wólka Rozwadowska	-	-
20	Zagrody Łukowieckie	-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy.

1.4 Sport i rekreacja

Bazę sportową gminy tworzą głównie obiekty zlokalizowane przy szkołach z terenu Gminy Firlej.

Tabela 14 Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.

Lp.	Sołectwo	Boisko	Plac zabaw	Hala/Sala sportowa	Inne
1	Baran	-	-	-	-
2	Bykowszczyzna	-	-	-	-
3	Czerwonka Poleśna	-	-	-	-
4	Czerwonka - Gozdów	-	-	-	-
5	Firlej	x	x	x	Kąpieliska, pomosty rekreacyjne, promenada wokół jeziora
6	Kunów	x	-	-	-
7	Łukowiec	-	-	-	-
8	Majdan Sobolewski	-	-	-	-
9	Nowy Antonin	x	x	-	-
10	Pożarów	-	-	-	-
11	Przypisówka	-	x	-	-
12	Serock	-	-	-	-
13	Sobolew	-	-	-	-
14	Sobolew-Kolonia	-	-	-	-
15	Stary Antonin	-	-	-	-
16	Sułoszyn	-	-	-	-
17	Wola Skromowska	x	x	x	x (pumptrack, siłownia zewnętrzna)
18	Wólka Mieczysławska	-	-	-	-
19	Wólka Rozwadowska	-	-	-	-
20	Zagrody Łukowieckie	-	-	-	-

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy.

Najlepiej wyposażone są sołectwa Firlej, Wola Skromowska oraz Nowy Antonin. W wielu sołectwach brakuje infrastruktury sportowej i rekreacyjnej. Na terenie gminy place zabaw i boiska funkcjonują tylko w 4 miejscowościach.

1.5. Turystyka

Obszar Gminy Firlej dysponuje potencjałem uzasadniającym uznanie turystyki, jako ważnej dziedziny rozwoju gospodarczego. Należą do nich przede wszystkim:

- ❖ Liczne ośrodki wypoczynkowe - ośrodki wypoczynkowe znajdują się w części południowej i wschodniej jeziora Firlej. Jeszcze w latach 80-tych i 90-tych było ich kilkanaście. Były to głównie ośrodki zakładowe. Jednak w wyniku likwidacji lub reorganizacji tych zakładów, również ośrodki wypoczynkowe zmieniały swoich właścicieli lub przeznaczenie. Obecnie nad jeziorem jest 5 dużych ośrodków wypoczynkowych i kilkanaście małych. Ośrodki prowadzą działalność w okresie maj – wrzesień. Mają do zaoferowania miejsca w pawilonach lub domkach

kempingowych, całodzienne wyżywienie, wypożyczalnię sprzętu wodnego, kąpieliska strzeżone, boiska do gier i zabaw, punkty małej gastronomii, kawiarnie i dyskoteki.

- ❖ dość dobrze rozwinięta prywatna baza noclegowa oraz gastronomiczna,
- ❖ zabytki, szlaki turystyczne
- ❖ wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe,
- ❖ bogate dziedzictwo i tradycje kulturowe,
- ❖ czyste środowisko,
- ❖ dobre położenie komunikacyjne,
- ❖ dość dobrze rozwinięta sieć infrastruktury technicznej,
- ❖ pielęgnowanie lokalnych tradycji i folkloru, twórczość ludowa.

Ośrodek Sportu i Rekreacji w Firleju to miejsce do wypoczynku i aktywnego spędzania czasu nad Jeziorem Firlej. Ośrodek oferuje: domki letniskowe, pole namiotowe, kąpieliska z pomostami, wypożyczalnię sprzętu wodnego, plac zabaw dla najmłodszych oraz punkty gastronomiczne.

GOSiR został utworzony na podstawie Uchwały Nr XXII/101/08 Rady Gminy Firlej z dnia 17 grudnia 2008 r. i rozpoczął swoją działalność od dnia 01 marca 2009 roku. Głównym przedmiotem działalności GOSiR w Firleju jest obsługa ruchu turystycznego poprzez wykorzystywanie dostępnej infrastruktury. W tym celu wynajmowane są domki (1 domek typu wiatraczek z czterema mieszkaniami każde z łazienką, 3 domki drewniane bez węzła sanitarnego, 8 pokoi 2,3 i 4 osobowych każdy z łazienką), udostępniane są dwa pola namiotowe z sanitariatami, plaża i kąpielisko strzeżone pomiędzy dwoma pomostami oraz baza gastronomiczna i handlowa z szerokim asortymentem oraz liczne miejsca rozrywki. GOSiR w Firleju prowadził również wypożyczalnię sprzętu wodnego i lądowego.

W 2024 roku GOSiR w Firleju realizując własne zadania statutowe oraz realizując zapisy Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Uzależnień od Alkoholu i Narkotyków w Gminie Firlej prowadził sportowe zajęcia pozalekcyjne dla dzieci i młodzieży z terenu Gminy Firlej na obiekcie sportowym ORLIK w Firleju oraz Hali Sportowej przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym w Firleju, zatrudniając 3 osoby na podstawie umów zleceń.

Duże znaczenie turystyczne w chwili obecnej posiada także agroturystyka. Niezaprzeczalne atuty gospodarstw agroturystycznych to: poznanie pracy rolnika i zwyczajów wsi, możliwość grzybobrania, zbierania runa leśnego, wędkowania, spotkania z mieszkańcami wsi, wycieczki po okolicy. Coraz więcej właścicieli gospodarstw dostosowuje warunki mieszkaniowe do gustów gości.

1.6. Ochrona zdrowia i opieka społeczna

Ochrona zdrowia

Zadania w zakresie ochrony zdrowia na terenie gminy realizują:

- 1) Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Firleju;
- 2) Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Woli Skromowskiej.

Całodobową opiekę zdrowotną w razie potrzeby zapewnia SP ZOZ w Lubartowie.

Ponadto w gminie dostępne są prywatne gabinety stomatologiczne.

W 2023 r. udzielono 19 175 porad lekarskich.

1.7. Wykluczenie społeczne

Pomoc społeczna

Zadania zlecone i zadania własne w zakresie pomocy społecznej w Gminie Firlej realizowane są przez **Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Firleju**.

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do świadczeń z pomocy społecznej przyznawanymi przez ośrodki pomocy społecznej w powiecie lubartowskim są niezmiennie od kilku lat: ubóstwo, bezrobocie, długotrwała lub ciężka choroba oraz niepełnosprawność.

Przyczyny korzystania z pomocy społecznej pozostają takie same, warto jednak zauważyć, że w okresie ostatnich lat zmniejsza się ranga i znaczenia niemal każdego z problemów społecznych kwalifikujących się do uzyskania pomocy z OPS. Konieczne jest nieustanne monitorowanie skali problemów społecznych i odpowiednie dobieranie instrumentów służących przeciwdziałaniu wykluczeniu społecznemu w stosunku do aktualnych problemów. Przyznanie świadczeń z pomocy społecznej wymaga oprócz spełnienia kryterium dochodowego, wystąpienia innych przesłanek. Świadczeniobiorcy pomocy społecznej podają jeszcze inne powody wystąpienia z wnioskiem o pomoc.

Tabela 15 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy (stan na 31.12.2023 r.)

Lp.	Sołectwo	Liczba osób korzystających z OPS	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na ubóstwo	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na bezrobocie	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na niepełnosprawność	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych oraz prowadzenia gospodarstwa domowego	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na przemoc	Liczba osób korzystających z OPS ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę
1	Baran	19	2	2	0	1	0	1
2	Bykowszczyzna	0	0	0	0	0	0	0
3	Czerwonka Poleśna	10	1	0	1	1	0	1
4	Czerwonka - Gozdów	2	2	0	1	1	1	1
5	Firlej	58	19	17	8	3	4	6
6	Kunów	22	8	5	3	2	0	5
7	Łukówiec	14	4	5	2	0	0	3
8	Majdan Sobolewski	4	2	2	0	1	0	0
9	Nowy Antonin	22	7	8	3	0	0	3
10	Pożarów	11	3	2	0	0	0	0
11	Przypisówka	14	3	2	4	3	1	3
12	Serock	46	10	9	4	3	0	2
13	Sobolew	46	8	5	1	1	0	3

14	Sobolew-Kolonia	13	1	1	1	1	1	0
15	Stary Antonin	2	1	1	0	0	0	0
16	Sułoszyn	21	6	5	2	1	0	2
17	Wola Skromowska	22	6	5	3	1	0	1
18	Wólka Mieczysławska	32	5	6	3	1	0	3
19	Wólka Rozwadowska	5	3	3	1	1	0	0
20	Zagrody Łukowieckie	11	4	2	2	2	0	4
	Razem	374	95	80	39	23	7	38

Źródło: Dane z Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Najwięcej osób korzystało z pomocy społecznej z powodu ubóstwa i bezrobocia, najrzadziej powodem korzystania z tej pomocy była przemoc.

Na terenie Gminy Firlej nie ma infrastruktury społecznej tj. chociażby mieszkań komunalnych, dziennych domów pomocy czy placówek opiekuńczo-wychowawczych. Mieszkańcy wymagający takiego wsparcia kierowani są i umieszczani w instytucjach na terenie powiatu bądź województwa, w tym w mieście Lubartów. W gminie zauważalna jest potrzeba objęcia wsparciem osób starszych, schorowanych i wymagających pomocy w zaspokajaniu podstawowych codziennych potrzeb życiowych.

1.8. Kapitał społeczny, działalność organizacji pozarządowych

1.8.1. Fundusz sołecki

W Gminie Firlej funkcjonuje fundusz sołecki.

Fundusz sołecki stanowi ważne narzędzie wspierania lokalnej aktywności społecznej w Gminie Firlej. Dzięki corocznemu wyodrębnieniu środków w budżecie gminy, mieszkańcy sołectw mają realny wpływ na podejmowanie decyzji dotyczących lokalnych inwestycji, wydarzeń i działań integracyjnych.

W ramach funduszu sołeckiego mieszkańcy uczestniczą w procesie planowania i wyboru przedsięwzięć poprzez zebrania wiejskie, podczas których zgłaszane są propozycje projektów oraz dokonywany jest ich wybór w drodze głosowania. Mechanizm ten nie tylko wspiera rozwój lokalnej infrastruktury, ale przede wszystkim pobudza postawy obywatelskie, integruje społeczność i wzmacnia więzi międzyludzkie. Zaangażowanie mieszkańców w przygotowanie wniosków, udział w zebraniach wiejskich oraz pomoc w realizacji przedsięwzięć świadczy o poczuciu współodpowiedzialności za rozwój lokalnej społeczności. Fundusz sołecki jest nie tylko instrumentem finansowym, ale także narzędziem wzmacniania samorządności i partnerstwa między mieszkańcami a władzami lokalnymi.

Tabela 16 Wydatki na fundusz sołecki w 2023 r.

Sołectwo	Kwota [zł]
----------	------------

Baran	17 908,80 zł
Bykowszczyzna	19 568,30 zł
Czerwonka Poleśna	0,00 zł
Czerwonka - Gozdów	20 941,96 zł
Firlej	58 757,40 zł
Kunów	31 123,41 zł
Łukowiec	36 292,19 zł
Majdan Sobolewski	17 596,06 zł
Nowy Antonin	32 800,00 zł
Pożarów	20 138,00 zł
Przypisówka	36 191,90 zł
Serock	38 926,00 zł
Sobolew	24 553,56 zł
Sobolew-Kolonia	21 361,54 zł
Stary Antonin	20 939,99 zł
Sułoszyn	28 400,00 zł
Wola Skromowska	39 775,52 zł
Wólka Mieczysławska	19 714,00 zł
Wólka Rozwadowska	18 646,46 zł
Zagrody Łukowieckie	21 833,24 zł

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej.

Jak wynika z powyższej tabeli najczęściej środków wydatkowano w ramach funduszu sołectkiego w sołectwie Firlej.

1.8.2. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe stanowią istotny element społeczeństwa obywatelskiego. NGO odgrywają istotną rolę w aktywizacji społeczności lokalnej i wspieraniu zrównoważonego rozwoju gminy. Są one ważnym partnerem samorządu w realizacji zadań publicznych, szczególnie w obszarach takich jak kultura, edukacja, sport, ochrona zdrowia, pomoc społeczna, działalność senioralna, czy ochrona dziedzictwa kulturowego i środowiska.

W gminie corocznie uchwalany jest Roczny Program Współpracy Gminy Firlej z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego, który podlega konsultacjom społecznym.

Gmina Firlej w 2024 roku współpracowała z organizacjami społecznymi na wielu płaszczyznach, wspierając działania na rzecz różnych grup społecznych. Współpraca jednostek samorządowych z organizacjami pozarządowymi stwarza szansę na lepsze zorganizowanie wspólnego celu jakim jest poprawa jakości życia mieszkańców gminy.

Program współpracy z organizacjami pozarządowymi podlega corocznie konsultacjom. Realizowany Program stanowi element lokalnej polityki społecznej i ma na celu objęcie możliwie, jak najszerszych obszarów aktywności obywatelskiej w społeczności lokalnej Gminy Firlej. Celem głównym Programu współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność

pożytku publicznego na rok 2024 to budowanie partnerstwa między Gminą Firlej a organizacjami pozarządowymi, służącego zaspokajaniu potrzeb lokalnych i podnoszeniu poziomu życia mieszkańców. Współpraca gminy z podmiotami Programu odbywa się w formach pozafinansowych i finansowych. Współpraca pozafinansowa Gminy Firlej w 2024 r. z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego polegała w szczególności na:

- 1) wzajemnym informowaniu się o planowanych kierunkach działalności i realizowanych działaniach,
- 2) udziale przedstawicieli organizacji w pracach komisji konkursowych, otwartego konkursu ofert,
- 3) angażowanie organizacji pozarządowych i innych podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego do wymiany doświadczeń i prezentacji osiągnięć,
- 4) wspólne działanie mające na celu pozyskiwanie środków finansowych na działalność pożytku publicznego z innych źródeł niż budżet Gminy Firlej,
- 5) koordynowaniu działań i realizowaniu wspólnych przedsięwzięć i imprez,
- 6) współdziałaniu w organizowaniu i prowadzeniu imprez oraz uroczystości organizowanych przez gminę,
- 7) współpracy partnerskiej dla realizacji zadań na rzecz rozwoju społeczności lokalnej.

Do form finansowych współpracy należało zlecenie realizacji zadań poprzez:

- 1) powierzenie wykonania zadania publicznego wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie jego realizacji,
- 2) zlecenie realizacji zadań z pominięciem otwartego konkursu ofert na warunkach określonych w art. 19a ustawy o pożytku publicznym.

Na realizację zadań o charakterze pożytku publicznego w 2024 r. wykorzystano kwotę 39 999,02 zł. W związku z realizacją w/w zadań nie stwierdzono nieprawidłowości w wykorzystaniu środków publicznych otrzymanych na ich realizację.

Tabela 17 Główne organizacje społeczne działające na terenie Gminy Firlej

Lp.	NAZWA	ADRES
STOWARZYSZENIA ZWYKŁE		
1	Stowarzyszenie Przestrzeń Gier i Sportów IRACL	Nowy Antonin 45, 21-136 Firlej
2	Stowarzyszenie Gospodyń Wiejskich w Woli Skromowskiej	Wola Skromowska 56, 21-150 Kock
KLUBY SPORTOWE		
1	Ludowy Klub Sportowy „GROM” Firlej	ul. Kocka 13, 21-136 Firlej
UCZNIOWSKIE KLUBY SPORTOWE		
1	Ludowy Uczniowski Klub Sportowy „KŁOS”	Wola Skromowska 21-150 Kock
STOWARZYSZENIA REJESTROWANE		
1	Stowarzyszenie Uniwersytetu Trzeciego Wieku w Firleju	ul. Rynek 9 21-136 Firlej
2	Stowarzyszenie Przyjaciół Specjalnego Ośrodka Szkolno – Wychowawczego Wodnik Szuwarek	ul. Choiny 6 21-136 Firlej
3	Stowarzyszenie Oświatowo – Kulturalne na rzecz	Nowy Antonin 72 21-136 Firlej

	Rozwoju Wsi Nowy i Stary Antonin	
4	Stowarzyszenie Na Rzecz Promocji i Rozwoju Gminy Firlej	ul. Kościelna 4 21-136 Firlej
5	Stowarzyszenie To My Razem	ul. Północna 4, 21-136 Firlej
6	Stowarzyszenie Agroturystyczne „Ziemia Lubartowska”	ul. Rynek 1 21-136 Firlej
7.	Ochotnicza Straż Pożarna w Woli Skromowskiej	Wola Skromowska 38a, 21-150 Kock
8.	Ochotnicza Straż Pożarna w Kunowie	Kunów 81, 21-136 Firlej
9.	Ochotnicza Straż Pożarna w Firleju	ul. Rynek 13, 21-136 Firlej
10.	Ochotnicza Straż Pożarna w Pożarowie	Pożarów 32, 21-150 Kock
11.	Ochotnicza Straż Pożarna w Serocku	Serock 89, 21-136 Firlej
12.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sułoszynie	Sułoszyn 47, 21-150 Kock
13.	Ochotnicza Straż Pożarna w Przypisówce	Przypisówka 32, 21-136 Firlej
14.	Ochotnicza Straż Pożarna w Nowym Antoninie	Nowy Antonin 39, 21-136 Firlej
15.	Ochotnicza Straż Pożarna w Sobolewie	Sobolew 18A, 21-136 Firlej
16.	Ochotnicza Straż Pożarna w Łukówcu	Łukówiec 50, 21-136 Firlej
KOŁA GOSPODYŃ WIEJSKICH		
1	Koło Gospodyń Wiejskich w Firleju	Ul. Kościelna 4 21-136 Firlej
2	Koło Gospodyń Wiejskich „Magnolia” w Serocku	Serock 89 21-136 Firlej
3	Koło Gospodyń Wiejskich „Królowe życia” w Przypisówce	Przypisówka 32 21-136 Firlej
4	Koło Gospodyń Wiejskich w Sułoszynie	Sułoszyn 32 21-150 Kock
5	Koło Gospodyń Wiejskich Pożarów	Pożarów 23 21-136 Firlej
6	Koło Gospodyń Wiejskich „Nasza Przestrzeń” w Czerwonce–Gozdów	Czerwonka-Gozdów 26, 21-136 Firlej
7	Koło Gospodyń Wiejskich Wsi Nowy i Stary Antonin	Nowy Antonin 39 21-136 Firlej

8	Koło Gospodyń Wiejskich w Kunowie	Kunów 81 21-136 Firlej
9	Koło Gospodyń Wiejskich w Wólce Mieczysławskiej	Wólka Mieczysławska 21 21-136 Firlej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej.

Tabela 18 Liczba NGO w podziale na miejscowości

Lp.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na terenie miejscowości
1	Baran	-
2	Bykowszczyzna	-
3	Czerwonka Poleśna	-
4	Czerwonka - Gozdów	1
5	Firlej	8
6	Kunów	2
7	Łukówiec	1
8	Majdan Sobolewski	-
9	Nowy Antonin	5
10	Pożarów	2
11	Przypisówka	2
12	Serock	2
13	Sobolew	1
14	Sobolew-Kolonia	-
15	Stary Antonin	-
16	Sułoszyn	2
17	Wola Skromowska	3
18	Wólka Mieczysławska	1
19	Wólka Rozwadowska	-
20	Zagrody Łukowieckie	-
	RAZEM	30

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej.

Z powyższej tabeli wynika, że najwięcej organizacji pożytku publicznego działa na obszarze sołectwa Firlej oraz Nowy Antonin, w ośmiu sołectwach nie działa żaden NGO. Łącznie na terenie gminy działa 30 podmiotów, z czego jedna fundacja i 29 stowarzyszeń i organizacji społecznych.

1.9. Przedsiębiorczość

W Gminie Firlej w roku 2023 w CEIDG zarejestrowanych było 217 podmiotów.

Tabela 19 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach Gminy Firlej

Lp.	Sołectwo	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w 2023 r.
1	Baran	5
2	Bykowszczyzna	2
3	Czerwonka Poleśna	0
4	Czerwonka - Gozdów	4

5	Firlej	85
6	Kunów	11
7	Łukówiec	11
8	Majdan Sobolewski	3
9	Nowy Antonin	10
10	Pożarów	5
11	Przypisówka	21
12	Serock	18
13	Sobolew	6
14	Sobolew-Kolonia	9
15	Stary Antonin	5
16	Sułoszyn	4
17	Wola Skromowska	13
18	Wólka Mieczysławska	1
19	Wólka Rozwadowska	1
20	Zagrody Łukowieckie	3
	RAZEM	217

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej.

W Gminie Firlej w roku 2023 w rejestrze REGON zarejestrowanych było 371 podmiotów gospodarki narodowej, w tym:

1)	sektor publiczny ogółem – 17:
▪	państwowe i samorządowe jednostki
	prawa budżetowego – 15,
2)	sektor prywatny ogółem – 351:
▪	osoby fizyczne prowadzące
	działalność gospodarczą – 280,
▪	spółki handlowe – 15,
▪	spółki handlowe z udziałem kapitału
	zagranicznego – 1,
▪	spółdzielnie – 1,
▪	fundacje – 1,
▪	stowarzyszenia i organizacje
	społeczne – 18.

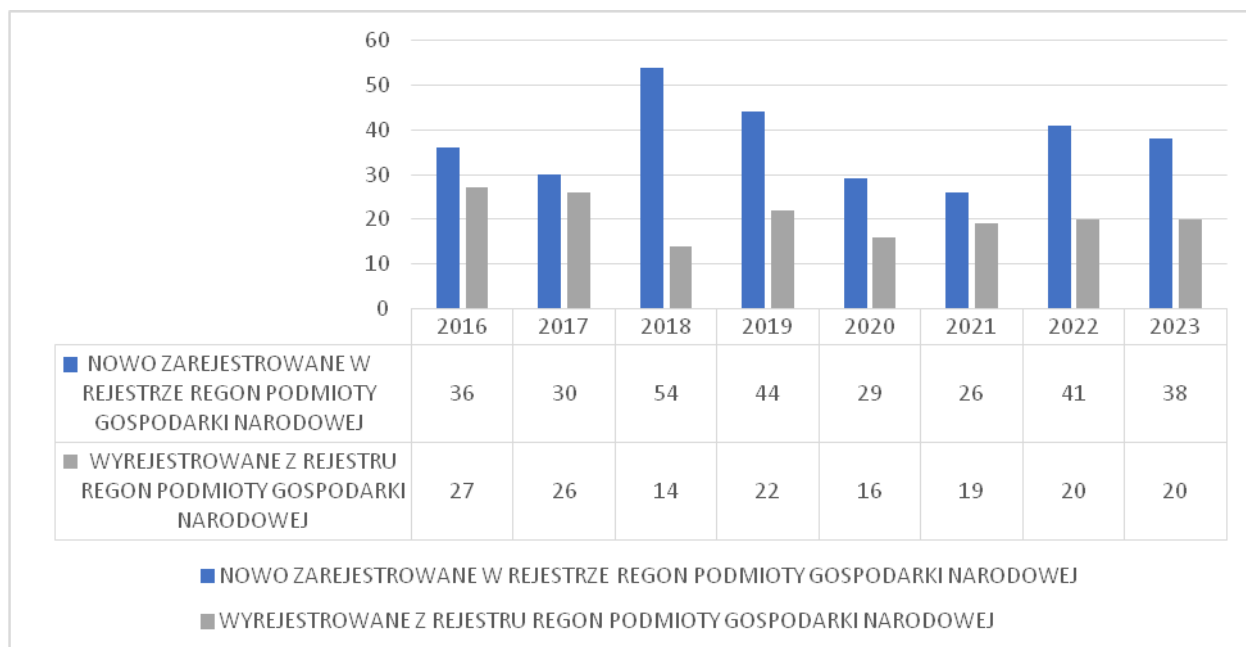
W 2023 r. zarejestrowano 38 podmiotów i były to podmioty z sektora publicznego – 2 oraz z sektora prywatnego – 36, w tym osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą - 31. Był to poziom zbliżony do 2016 r. najwięcej podmiotów (54) zarejestrowano w 2018 r., a najmniej w 2021 r. (26).

W 2023 r. wyrejestrowano 20 podmiotów, z czego 18 to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W perspektywie lat 2016-2023 najwięcej podmiotów wyrejestrowano w 2016 r. – 27, zaś najmniej w 2018 r. - 14.

Analizując rejestr pod kątem liczby zatrudnionych pracowników można stwierdzić, że najwięcej (360) jest mikro-przedsiębiorstw, zatrudniających 0 - 9 pracowników, przedsiębiorstw zatrudniających 10-49 jest 8, zaś 50-249 - 3.

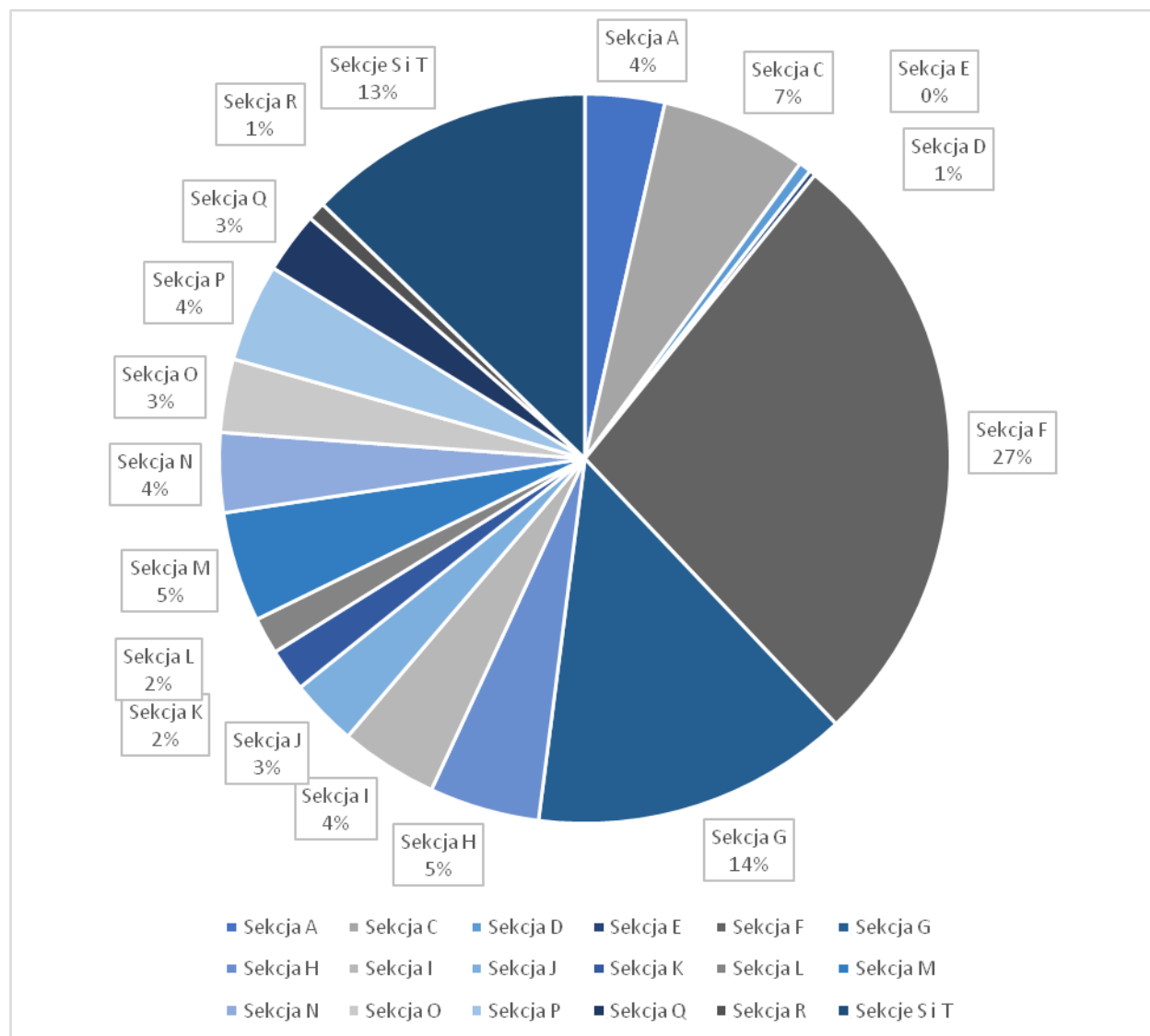
Trzynaście podmiotów jako rodzaj działalności deklarowało rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo, jako przemysł i budownictwo swój rodzaj działalności deklarowało 127 podmiotów, a 231 podmiotów w rejestrze zakwalifikowana jest jako pozostała działalność.

Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Firlej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

Wykres 13 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Firlej w roku 2023 wg sekcji PKD 2007

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS –Bank Danych Lokalnych

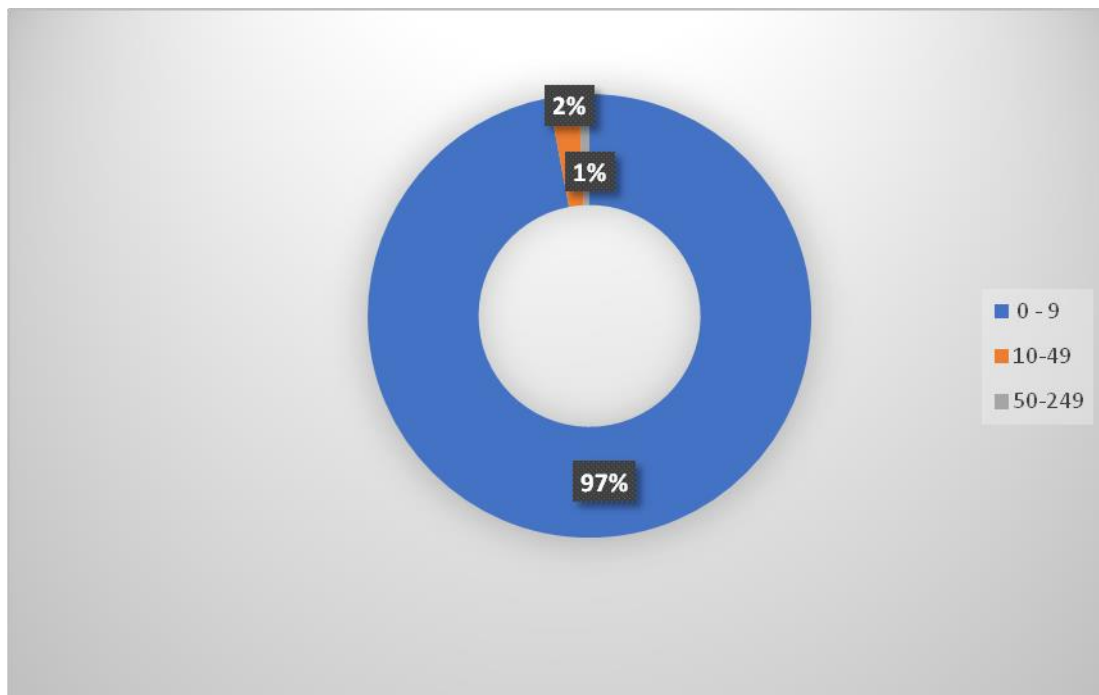
Powyższy wykres pokazuje, że najwięcej podmiotów – aż 27% jest sklasyfikowanych w sekcji F – Budownictwo, następnie w sekcji G – Handel hurtowy i detaliczny – 14%, sekcji SiT – Pozostała działalność usługowa – 13%. Pozostałe sekcje nie przekraczają kilku procent.

Struktura podmiotów gospodarczych

W Gminie Firlej działają w przede wszystkim mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 osób – stanowiły one na koniec 2023 r. 97% wszystkich firm.

Firmy zatrudniające od 10 do 49 osób stanowiły 2% .Na terenie gminy działają trzy firmy zatrudniające powyżej 50 pracowników. Struktura podmiotów gospodarczych w Gminie Firlej według kryterium liczby pracowników nie odbiega od uwarunkowań zarówno powiatowych, jak i wojewódzkich oraz ogólnopolskich.

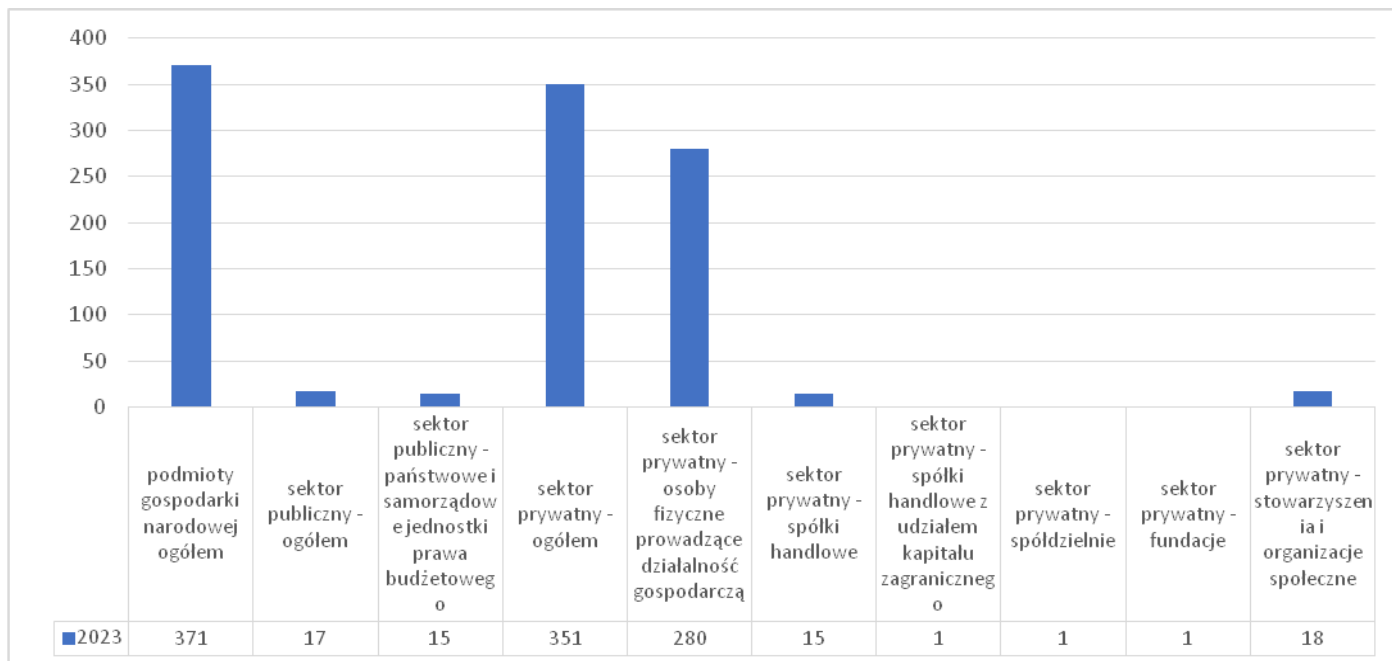
Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Firlej klasyfikowane w 2023 r. wg kryterium liczby pracujących

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Wśród form prawnych firm działających w Gminie Firlej zdecydowanie dominują podstawowe, w postaci jednoosobowych działalności gospodarczych.

Wykres 15 Podmioty gospodarcze w Gminie Firlej w 2023 r. wg sektorów własnościowych

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

1.10. Rynek pracy i bezrobocie

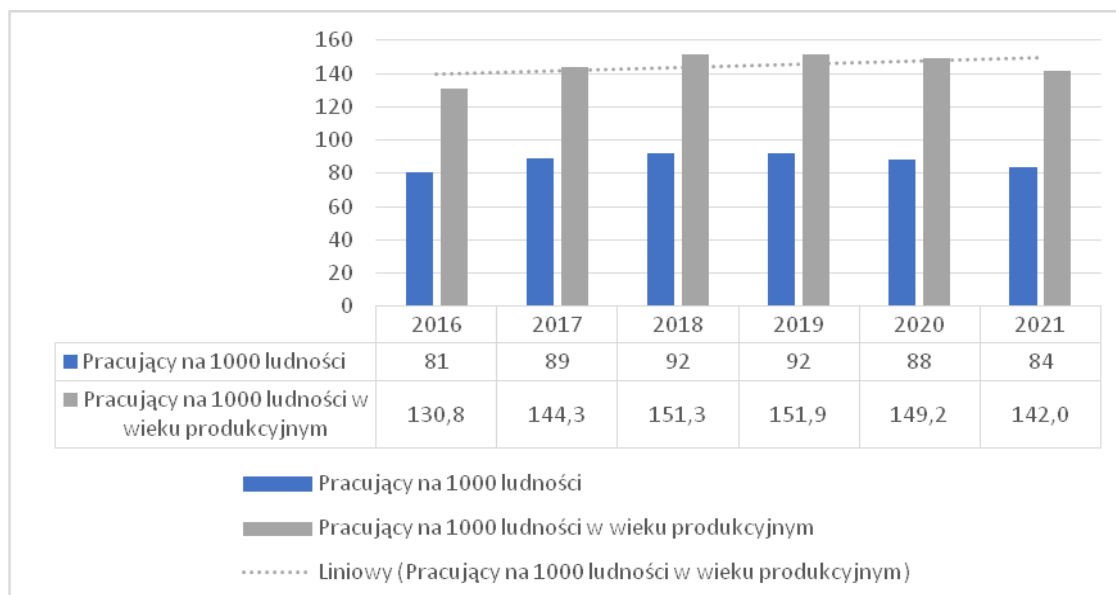
Zatrudnienie:

Sytuacja na rynku pracy w Gminie Firlej odpowiada ogólnym wyzwaniom obszarów wiejskich województwa lubelskiego. Zatrudnienie mieszkańców koncentruje się przede wszystkim w rolnictwie, usługach lokalnych oraz w małych przedsiębiorstwach. Istotna część aktywnych zawodowo osób dojeżdża do pracy do pobliskich ośrodków miejskich – głównie do Lubartowa i Lublina.

Głównymi barierami rozwoju lokalnego rynku pracy są: ograniczona liczba miejsc zatrudnienia na terenie gminy, sezonowość prac w sektorze rolnym i turystycznym, a także niedopasowanie kwalifikacji pracowników do zmieniających się wymagań rynku. W szczególnie trudnej sytuacji znajdują się osoby młode, osoby z niskim poziomem wykształcenia, a także osoby po 50. roku życia, dla których znalezienie zatrudnienia jest wyzwaniem.

W gminie działa niewielka liczba mikroprzedsiębiorstw, w tym związanych z turystyką i gastronomią, co daje potencjał do rozwoju lokalnej przedsiębiorczości – zwłaszcza w kontekście rozbudowy infrastruktury turystycznej wokół Jeziora Firlej. Nadal jednak potrzeba wsparcia dla inicjatyw gospodarczych, doradztwa biznesowego i szkoleń zawodowych, szczególnie w zakresie nowych technologii, e-commerce i usług cyfrowych.

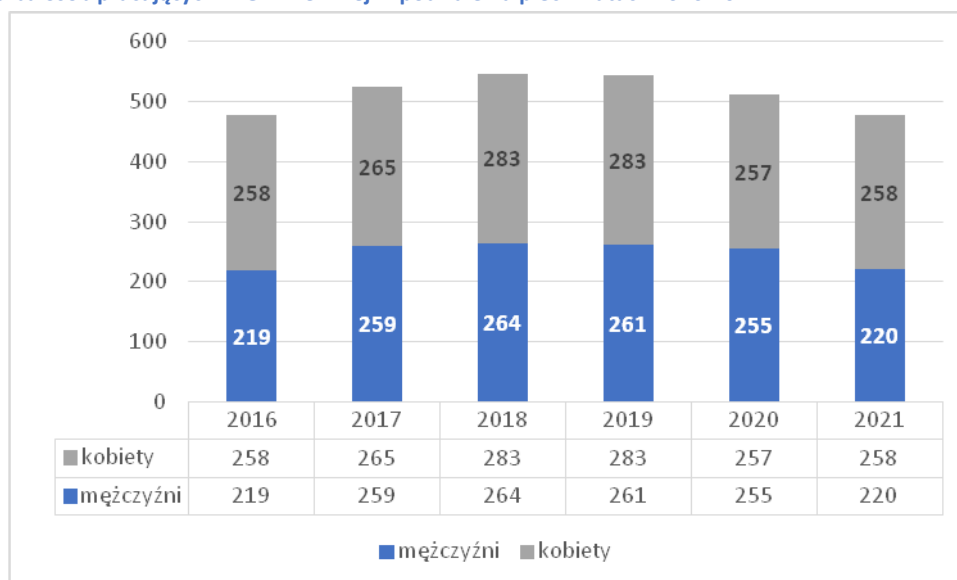
Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Firlej w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Diagnoza wykazała tendencję wzrostową pracujących w wieku produkcyjnym.

Wykres 17 Liczba osób pracujących w Gminie Firlej w podziale na płeć w latach 2016-2021

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Powyższy wykres pokazuje, że w 2021 r. liczba pracujących kobiet była na poziomie roku 2016 i wykazuje tendencję spadkową. Podobnie jest w grupie mężczyzn.

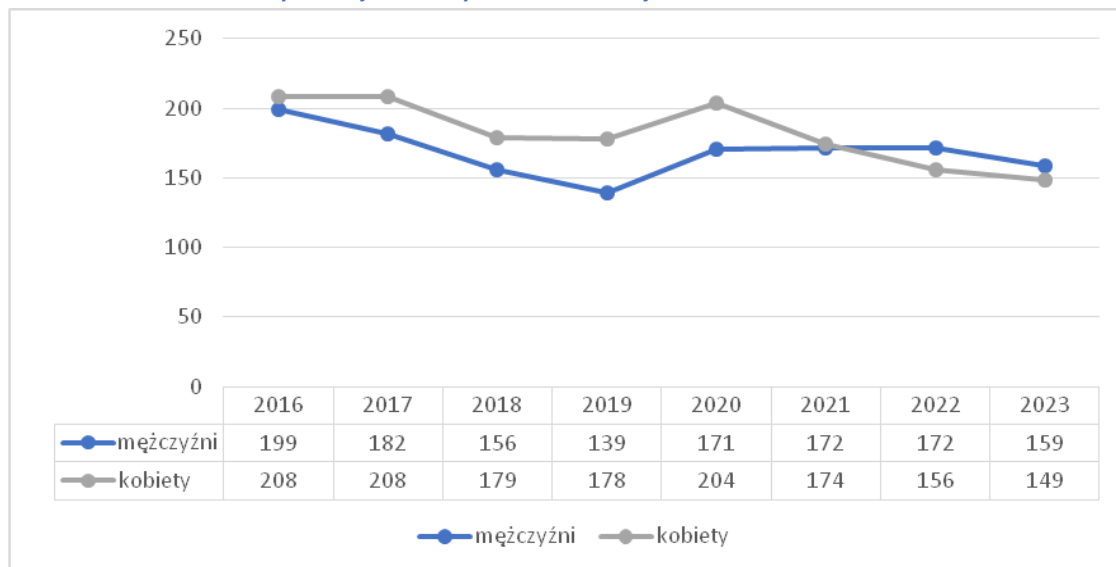
Bezrobocie:

Bezrobocie jest zjawiskiem złożonym o wymiarze ekonomicznym i społecznym, a jego konsekwencje są odczuwane przez jednostki, ich rodziny i całe społeczeństwo. Poziom bezrobocia jest jednym z najważniejszych wskaźników, który pozwala ocenić sytuację społeczną w danej jednostce. Bezrobocie stanowi bowiem jedno z głównych zjawisk kryzysowych zachodzących w sferze społecznej, które dodatkowo jest silnie skorelowane z innymi negatywnymi procesami zachodzącymi na obszarze danej jednostki (np. długotrwałe bezrobocie zwiększa ryzyko ubóstwa, wykluczenia społecznego).

Zjawisko bezrobocia, w szczególności długotrwałego (przekraczające 12 miesięcy), jest bardzo niekorzystne społecznie, gdyż wpływa negatywnie zarówno na warunki bytowe jednostki lub rodziny (długotrwały brak stałego wynagrodzenia, uzależnienie od wsparcia z systemu pomocy społecznej), jak

również kondycję psychofizyczną (zaburzenia zdrowia psychicznego, dolegliwości psychosomatyczne) oraz społeczną (pogłębiająca się izolacja społeczna, spadek aktywności osoby pozostającej bez pracy). Czynniki te bardzo często skutkują wzrostem ubóstwa, pogłębiają stan wykluczenia zawodowego i społecznego (np. zanik posiadanych kwalifikacji zawodowych i trudności w przystosowaniu się do zmieniających się zasad funkcjonowania rynku pracy), a także mogą prowadzić do pojawienia się patologicznych zjawisk takich jak: nadużywanie alkoholu, przestępczość. Negatywne skutki bezrobocia odciskają również piętno na funkcjonowaniu rodziny osoby pozostającej bez pracy. W szczególności dotyczy to dzieci osoby bezrobotnej, które odczuwając własną sytuację materialną jako gorszą, w porównaniu do swoich rówieśników, stopniowo mogą izolować się, co jest dotkliwym ograniczeniem naturalnych potrzeb związanych z rozwojem intelektualnym i społecznym.

Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Firlej w latach 2016-2023

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS – Bank Danych Lokalnych

Zarówno liczba bezrobotnych mężczyzn jak i kobiet wykazuje tendencję spadkową. Najwyższym poziomem bezrobocia wśród kobiet notowano w 2016 i 2017 r., a w 2023 r. – najniższy. Analogicznie jest w przypadku mężczyzn. Bezrobocie w powiecie i województwie odzwierciedla podobne trendy jak w gminie Firlej – stopniowy, systematyczny spadek liczby bezrobotnych kobiet i mężczyzn, z najniższymi wartościami w 2023 roku.

Tabela 20 Liczba osób bezrobotnych w podziale na poszczególne miejscowości w 2023 roku

Lp.	Sołectwo	Liczba osób bezrobotnych ogółem	Liczba osób bezrobotnych - kobiety	Liczba osób bezrobotnych - mężczyźni	Liczba bezrobotnych bez kwalifikacji zawodowych	Liczba bezrobotnych poniżej 30 roku życia	Liczba bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku	Liczba osób długotrwale bezrobotnych
1	Baran	10	4	6	3	6	3	1	6
2	Bykowszczyzna	2	0	2	1	2	0	0	1
3	Czerwonka	5	1	4	2	0	4	1	4

	Poleśna								
4	Czerwonka - Gozdów	11	8	3	5	5	1	2	5
5	Firlej	60	29	31	25	14	19	11	45
6	Kunów	23	9	14	13	4	7	3	13
7	Łukowiec	10	5	5	6	5	3	1	6
8	Majdan Sobolewski	6	5	1	4	4	2	0	5
9	Nowy Antonin	26	12	14	11	7	8	0	22
10	Pożarów	9	4	5	2	3	2	1	6
11	Przypisówka	22	11	11	12	6	6	2	16
12	Serock	27	12	15	13	6	5	2	20
13	Sobolew	10	4	6	4	4	2	1	6
14	Sobolew-Kolonia	11	4	7	9	6	3	3	6
15	Stary Antonin	15	9	6	7	5	4	3	12
16	Sułoszyn	14	5	9	2	5	2	2	10
17	Wola Skromowska	18	8	10	7	7	4	3	13
18	Wólka Mieczysławska	10	6	4	5	3	3	0	9
19	Wólka Rozwadowska	16	11	5	10	6	4	3	12
20	Zagrody Łukowieckie	3	2	1	1	1	1	0	3
Razem		308	149	159	142	99	83	39	220

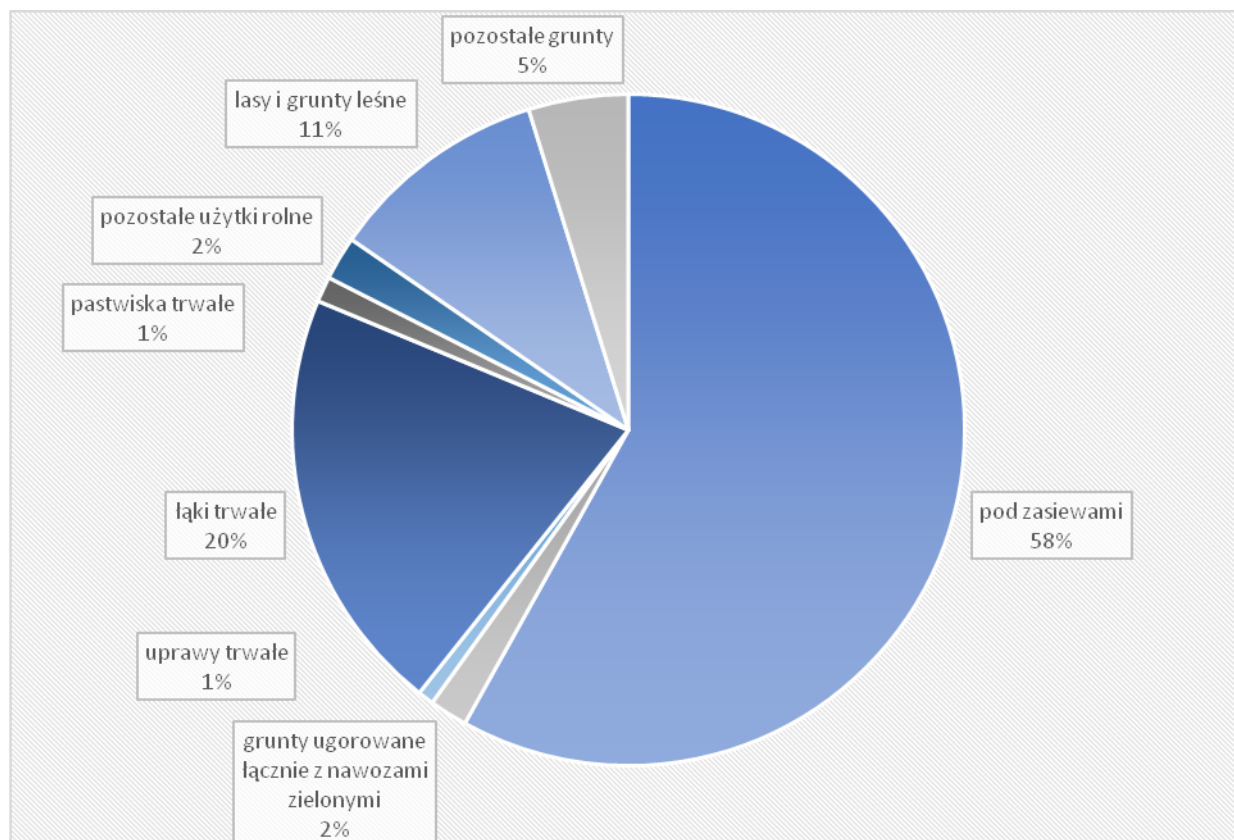
Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z PUP w Lubartowie

Wśród osób bezrobotnych aż 71% to bezrobotni długotrwale. Około 48% zarejestrowanych w PUP stanowiły kobiety.

1.11. Sektor rolniczy

Gmina Firlej jest typowo rolnicza, a większość jej obszaru stanowią użytki rolne. Gmina zajmuje powierzchnię 12 655,57 ha. Użytki rolne zajmują około 8 000,00 ha, natomiast użytki leśne ok. 3 300,00 ha. Użytki rolne stanowią ponad 63% powierzchni gminy.

Wykres 19 Użytkowanie gruntów w Gminie Firlej w ha

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Tabela 21 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Firlej w roku 2020 oraz liczba gospodarstw w poszczególnych kategoriach

	do 1 ha włącznie	1 - 5 ha	5 - 10 ha	10 - 15 ha	15 ha i więcej
powierzchnia	12,44	1 802,09	1 861,32	706,59	2 036,26
liczba	7	471	228	52	70
udział	0,84%	56,88%	27,54%	6,28%	8,45%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Powszechnego Spisu Rolnego 2020

Czynnikami wpływającym na stan rolnictwa i intensywność produkcji rolnej jest struktura agrarna. W gminie dominują małe (do 5 ha) i średnie (5-10 ha), w porównaniu do 2010 r. widoczny jest wzrost gospodarstw dużych o pow. powyżej 15 ha. Zdecydowanie przeważa sektor indywidualny. Struktura wielkości gospodarstw rolnych na terenie gminy w porównaniu do struktury gospodarstw rolnych w powiecie jest podobna, a nawet nieco lepsza. W gminie gospodarstwa o powierzchni powyżej 15 ha stanowią 8,45%, a w powiecie 8,02%. W strukturze zasiewów dominują zboża (80,85%). Największy udział w powierzchni zasiewów posiada żyto ozime oraz pszenżyto ozime.

W Gminie Firlej istnieją dość korzystne warunki do rozwoju hodowli bydła, trzody chlewnej oraz drobiu. Duży udział w powierzchni gminy posiadają łąki i pastwiska, łącznie stanowią one 21% wszystkich użytków rolnych.

1.12. Zasoby naturalne i ochrona środowiska

Na formy ochrony przyrody w rozumieniu ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody składają się parki narodowe, rezerваты przyrody, parki krajobrazowe, obszary chronionego krajobrazu, obszary Natura 2000, pomniki przyrody, stanowiska dokumentacyjne, użytki ekologiczne, zespoły przyrodniczo-krajobrazowe oraz ochrona gatunkowa roślin, zwierząt i grzybów.

Do obszarów chronionych na podstawie ustawy o ochronie przyrody należą:

- 1) Obszar Natura 2000 „Dolny Wieprz”
- 2) Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”
- 3) 3 użytki ekologiczne
- 4) 3 pomniki przyrody.

Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza”. Obejmuje północną, środkową i zachodnią część gminy Firlej, w tym jeziora Firlej i Kunów. Zajmuje ok. 5 500 ha, co stanowi ponad 43% powierzchni gminy. Celem ochrony jest zachowanie walorów krajobrazowych, naturalnych zespołów łąk, pastwisk, starorzeczy oraz stawów.

Obszar Natura 2000 „Dolny Wieprz” (SOO) oznaczony kodem PLH 060051, wyznaczony na podstawie Dyrektywy Rady 92/43/EWG w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, Obszar Natura 2000 „Dolny Wieprz” tworzy rozległa dolina rzeczna z bogatym mikroreliefem. Jest ważną ostoją siedlisk podmokłych i okresowo zalewanych łąk z załącznika I Dyrektywy Siedliskowej. Stwierdzono występowanie tu 8 rodzajów siedlisk przyrodniczych z tego załącznika, zajmujących łącznie 37% obszaru. Ponadto, występuje tu 6 gatunków zwierząt z załącznika II Dyrektywy Siedliskowej. Jest to ważna ostoja ptaków wodno-błotnych. W bliskim sąsiedztwie z gminą Firlej (ok.1 km w kierunku północno-wschodnim), znajduje się obszar specjalnej ochrony (OSO) Natura 2000, oznaczony kodem PLB 060004 „Dolina Tyśmienicy”. Obszar ten jest ostoją ptasią o randze europejskiej E 64. Występuje tu co najmniej 25 gatunków ptaków z Załącznika I Dyrektywy Rady 79/409/EWG w sprawie ochrony dzikich ptaków, 13 gatunków z Polskiej Czerwonej Księgi (PCK). Przez teren gminy Firlej przebiega korytarz ekologiczny o randze krajowej, związany z doliną Wieprza i Tyśmienicy. Korytarz ten, stanowi podstawowy układ ekologiczny gminy Firlej. Ważnym korytarzem ekologicznym jest korytarz łączący Obszar Chronionego Krajobrazu „Pradolina Wieprza” z Obszarem Chronionego Krajobrazu.

Użytek ekologiczny „Jezioro Kunów” ustanowiony uchwałą nr XII/89/96 z dnia 9.02.1996 r. Rady Gminy w Firleju. Jezioro jest w znacznym stopniu zarośnięte szuwarami, od NE strony jeziora, przy lustrze wody występuje pas turzycy zaostrej. Zarówno w toni wodnej jak i nad brzegami Jeziora Kunów występują rzadkie i chronione gatunki roślin oraz interesujące zbiorowiska roślinne. W SE części na brzegu jeziora wykształcił się płat zespołu niskotorfowiskowego z udziałem fiołka błotnego, jaskra promiennika oraz storczyka szerokolistnego. Zachodni brzeg jeziora jest nieco uboższy pod względem florystycznym. Na uwagę zasługuje fragment torfowiska niskiego w jego części SW z wełnianką wąskolistną, siedmiopalcznikiem błotnym, tojeścią bukietową oraz licznie występującą rosziczką okrągłolistną. Bardzo licznie w wodach jeziora występuje pływacz zwyczajny, zespoły rogotka sztywnego, rdestnicy połyskującej i moczarki kanadyjskiej.

Użytek ekologiczny „Jezioro Firlej” ustanowiony został uchwałą nr XII/89/96 z dnia 9.02.1996 r. Rady Gminy w Firleju. Pod względem florystycznym J. Firlej jest mniej interesujące niż J. Kunów. W toni jak i strefie brzegowej nie stwierdzono gatunków chronionych lub rzadkich w skali kraju bądź regionalnie. W obu jeziorach występują zespoły rdestnic: lśniacej, kędzierzawej oraz grzebieniastej. Roślinność szuwarowa jest tutaj reprezentowana przez typowe dla wód eutroficznych zespoły szuwarów właściwych i wielko turzycowych. Do pierwszej grupy należą skupienia trzciny pospolitej, pałek wąsko – i

szerokolistnej, kosaćca żółtego, manny Mielec, mozgi trzcinowatej, oczeretu jeziornego, czy strzałki wodnej.

Ze względu na zróżnicowanie warunków siedliskowych, jezioro Firlej wyróżnia się bogactwem gatunkowym fauny. Obserwowano tutaj świstunkę leśną, grzywacza, ziębę, sikorę bogatkę i modrą, pierwiosnka, dzięcioła dużego, dzwońca, drozda śpiewaka, pliszkę żółtą i siwą, kosa, wilgę, trziniaka, łyskę, krzyżówkę, czernicę.

Użytek ekologiczny Stawy w Budach powołany Rozporządzeniem Nr 143 Wojewody Lubelskiego z dnia 16 lipca 2002 r. w sprawie uznania obszarów za użytki ekologiczne na terenie województwa lubelskiego (Dz. Urz. Woj. Lub. Nr 80 poz. 1700) za użytki uznane zostały obszary torfowisk i łąk, położone na terenie powiatu Lubartów, gmin: Michów, Firlej, Niedźwiada, Serniki, Spiczyn, Lubartów, Niemce, Kamionka, Nadleśnictwa Lubartów. Na terenie gminy Firlej obejmuje on obszar torfowisk i łąk położony w oddziale 128 i,j Nadleśnictwa Lubartów, Leśnictwa Budy.

Na terenie gminy Firlej istnieją następujące **pomniki przyrody**:

- Krzywda – 2 lipy drobnolistne (350-480 cm)
- Krzywda – 3 lipy drobnolistne (300-400 cm)
- Krzywda – 7 lipy drobnolistnych (300-420 cm)

Część terenów gminy Firlej znajduje się w obszarze wysokiej ochrony wód podziemnych (OWO), obejmującym obszar przylegający do doliny Wieprz. Status szczególnej ochrony został nadany ze względu na kontakt kilku poziomów wodonośnych. Ponadto, obszar gminy znajduje się w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP), o nazwie Niecka Lubelska (zbiornik kredowy nr 406 lubelski), położony na południe i na zachód od rzeki Wieprz oraz w sąsiedztwie zbiornika GZWP 407, położonym poza obszarem gminy w widłach Wieprz i Tyśmienicy i na wschód od rzeki Wieprz, w kierunku gminy Ostrówek. Zasoby te, podlegają ochronie ze względu na ich znaczenie w zaopatrzeniu w wodę aglomeracji lubelskiej oraz ze względu na brak osadów izolujących poziomy wodonośne. Na obszarze gminy znajdują się dwie jednostki hydrologiczne wód podziemnych (czwartorzędowo-kredowe), granica między nimi przebiega w kierunku równoleżnikowym. Na południe od „linii” rozdzielającej te jednostki znajduje się obszar oznaczony jako 5ab Q –Cr3 II, natomiast na północ i na wschód znajduje się obszar oznaczony jako 1aQ-Cr3II.

1.13. Energetyka

1.13.1. Zaopatrzenie w gaz

Wg stanu na koniec 2023 r. Gmina Firlej nie posiada sieci gazowej.

1.13.2. Gospodarka ciepła

Na obszarze Gminy Firlej brak jest zorganizowanych systemów ciepłowniczych. Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się głównie na kotłowniach indywidualnych gospodarstw domowych, zakładów pracy oraz lokalach dostarczających ciepło do budynków użyteczności publicznej i szkół, Urzędu Gminy, Gminnego Ośrodka Kultury. Mieszkańcy oraz instytucje korzystają głównie z indywidualnych źródeł ciepła, takich jak kotły na paliwo stałe (węgiel, drewno, pellet), pompy ciepła oraz kolektory słoneczne.

1.13.4. Energia odnawialna

Energia z biogazu i biomasy:

Gmina Firlej jest obszarem typowo rolniczym oraz leśnym, dlatego produkcja ta stanowi potencjalne źródło energetycznego wykorzystania w instalacjach OZE. Gmina Firlej z racji swojego charakteru gospodarczego i środowiskowego jest idealnym miejscem produkcji energii z biomasy.

Energia wiatrowa:

Potencjał rozwoju energetyki wiatrowej dla Gminy Firlej należy określić jako średnio korzystny.

Energia słoneczna:

Ze względu na potencjalną energię użyteczną prawie całe województwo lubelskie (obszar R II) znajduje się w rejonie, gdzie roczne sumy promieniowania słonecznego kształtują się na poziomie 950-1 020 kWh/m². Obszar ten, jest zatem uznawany w Polsce za uprzywilejowany (o najlepszych warunkach do wykorzystania energii słonecznej).

Tabela 22 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE [stan na 31.12.2023 r.]

L.p.	Sołectwo	Instalacje OZE		
		Instalacje solarne	Piece na biomasę	Razem
		(szt.)	(szt.)	(szt.)
1.	Baran	9	22	31
2.	Bykowszczyzna	14	27	41
3.	Czerwonka Poleśna	1	6	7
4.	Czerwonka - Gozdów	15	31	46
5.	Firlej	139	263	402
6.	Kunów	23	64	87
7.	Łukówiec	38	102	140
8.	Majdan Sobolewski	3	20	23
9.	Nowy Antonin	15	67	82
10.	Pożarów	6	26	32
11.	Przypisówka	28	108	136
12.	Serock	39	127	166
13.	Sobolew	5	20	25
14.	Sobolew-Kolonia	7	33	40
15.	Stary Antonin	2	34	36
16.	Sułoszyn	27	68	95
17.	Wola Skromowska	43	90	133

18.	Wólka Mieczysławska	15	26	41
19.	Wólka Rozwadowska	5	28	33
20.	Zagrody Łukówieckie	24	40	64

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z UG Firlej

1.14. Gospodarka wodno – ściekowa

W 2023 roku długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) na terenie Gminy Firlej wynosiła około 148,2 km. 88,9% budynków mieszkalnych jest podłączonych do sieci wodociągowej. Wszystkie sołectwa posiadają dostęp do gminnej sieci wodociągowej, systematycznie podłączane są do niej nowe gospodarstwa domowe. W porównaniu do roku 2016, w 2023 liczba przyłączy wzrosła o 150 sztuk i wynosiła 1785 szt. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2023 r. – 4 923 osoby i była niższa niż w 2016 r. o 175 osób.

Gmina Firlej prezentuje się korzystnie na tle obszarów wiejskich powiatu i województwa – jej stopień zwodociągowania jest większy od średnich dla obszarów wiejskich tych jednostek. Wskaźnik zwodociągowania gminy Firlej przewyższa zarówno średnią powiatu lubartowskiego, jak i województwa lubelskiego. Oznacza to, że gminna sieć wodociągowa jest lepiej rozwinięta, niż sieci wodociągowe na obszarach wiejskich powiatu i regionu.

Główne ujęcia wody w gminie Firlej znajdują się w miejscowościach Firlej oraz Czerwonka Gozdów. Oba ujęcia są wyposażone w stacje uzdatniania wody i stanowią kluczowe elementy infrastruktury wodociągowej gminy.

Tabela 23 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy

długość czynnej sieci rozdzielczej						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
146,3	147,1	147,4	147,4	147,4	148,2	148,2
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania						
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
1 635	1 651	1 672	1 691	1 704	1 719	1 756

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

Ilość wody dostarczonej gospodarstwom domowym w 2023 roku wyniosła 173 dam³, a zużycie wody w gospodarstwach domowych ogółem na 1 korzystającego 35,1 m³.

Tabela 24 Wskaźniki dla sieci wodociągowej

ludność korzystająca z sieci wodociągowej						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
5 098	5 089	5 114	5 097	5 025	4 963	4 956
zużycie wody w gospodarstwach domowych na wsi na 1 mieszkańca						
[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]	[m ³]
25,4	25,8	27,7	27,9	28,1	28,5	30,3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z GUS

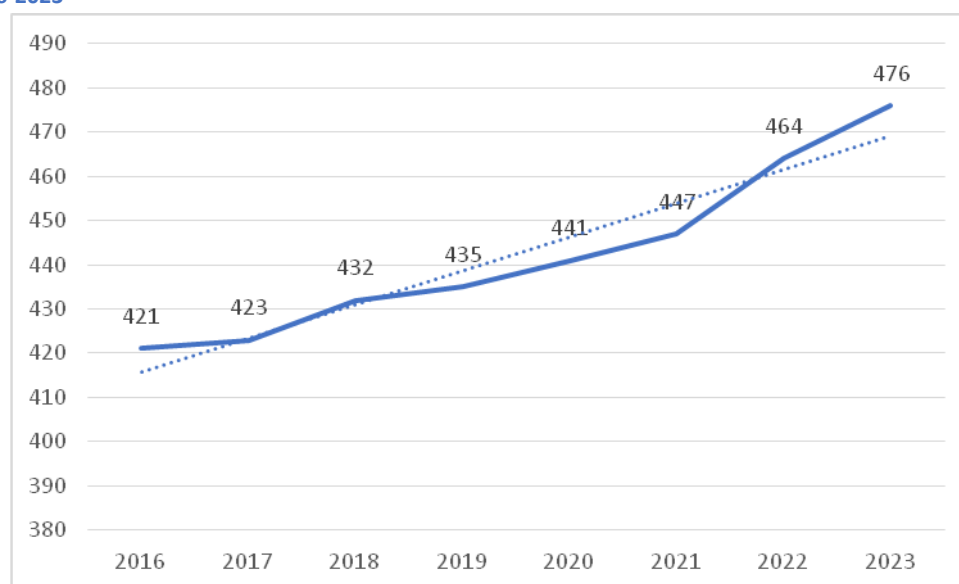
Perspektywiczny wzrost zapotrzebowania na wodę będzie spowodowany zwiększeniem liczby użytkowników przy uwzględnieniu podwyższonego standardu wyposażenia mieszkań w instalację wodociągową, gazową i odprowadzającą ścieki. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych jest 23,7% budynków mieszkalnych.

Tabela 25 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej

długość czynnej sieci kanalizacyjnej						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]	[km]
23,0	23,1	23,6	23,6	23,6	23,6	26,0
przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania						
[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]	[szt.]
421	423	432	435	441	447	464
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej						
[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]	[osoba]
1 444	1 443	1 467	1 467	1 459	1 453	1 483

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wykres 20 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – dynamika w latach 2016-2023

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy Firlej działa oczyszczalnia ścieków dla aglomeracji Firlej. Inwestycja ta została zrealizowana w ostatnich latach i obejmowała zaprojektowanie, montaż oraz uruchomienie nowoczesnej infrastruktury oczyszczania ścieków. Oczyszczalnia obsługuje centralne miejscowości gminy, w tym Firlej.

Na terenach nieskanalizowanych ścieki magazynowane są w zbiornikach bezodpływowych i wywożone za pomocą wozów asenizacyjnych.

Tabela 26 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości

Lp.	Sołectwo	Obecność kanalizacji (TAK/NIE)	Obecność wodociągu (TAK/NIE)
1	Baran	NIE	TAK
2	Bykowszczyzna	NIE	TAK
3	Czerwonka Poleśna	NIE	TAK
4	Czerwonka - Gozdów	NIE	TAK
5	Firlej	TAK	TAK
6	Kunów	NIE	TAK
7	Łukówiec	NIE	TAK
8	Majdan Sobolewski	NIE	TAK
9	Nowy Antonin	NIE	TAK
10	Pożarów	NIE	TAK
11	Przypisówka	TAK	TAK
12	Serock	TAK	TAK
13	Sobolew	NIE	TAK
14	Sobolew-Kolonia	NIE	TAK
15	Stary Antonin	NIE	TAK
16	Sułoszyn	NIE	TAK
17	Wola Skromowska	NIE	TAK
18	Wólka Mieczysławska	NIE	TAK
19	Wólka Rozwadowska	NIE	TAK
20	Zagrody Łukowieckie	NIE	TAK

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG Firlej

1.15. Polityka przestrzenna

Charakterystyka istniejącej struktury funkcjonalno-przestrzennej:

Gmina Firlej ze względu na dobre skomunikowanie i względną bliskość do stolicy regionu, dobry stan środowiska przyrodniczego i położenie w sąsiedztwie atrakcyjnych terenów przyrodniczych, stosunkową słabą wartość rolniczej przestrzeni produkcyjnej (niewielki udział gleb dobrych, znaczne rozdrobnienie arealu gruntów rolnych), jest obszarem nasilonej presji inwestycyjnej, szczególnie mieszkalnictwa letniskowego i obsługi turystyki.

Obszar gminy mimo dynamicznej urbanizacji rekreacyjnej, cechuje nadal dość zharmonizowana struktura przestrzenna, w zakresie przeznaczenia terenu i naturalnych uwarunkowań przyrodniczych. Ta wartość ukształtowana w procesie historycznego rozwoju powinna być zachowana, ale także korygowana w stosunku do terenów problemowych, w których wystąpiły konflikty funkcjonalne bądź degradacja bazy materialnej jako skutek restrukturyzacji własnościowej terenów, zwłaszcza jednostek stanowiących zaplecze obsługi rolnictwa. W przypadkach i miejscach naruszenia ładu przestrzennego w studium określa

się tereny wskazane do restrukturyzacji i przekształceń, tereny zdegradowane do rekultywacji oraz obiekty i tereny wymagające rewaloryzacji bądź rehabilitacji.

Ocena uwarunkowań demograficznych w gminie wskazuje, że w okresie perspektywicznym, głównie w skutek dodatniego salda migracji i niewielkiego dodatniego przyrostu naturalnego nastąpi wzrost ludności z ok. 6,2 tys. do 7,2-8,0 tys. mieszkańców, w zależności od tendencji urbanizacyjnych. Taki proces jest dość realny, przewiduje się, że na przełomie najbliższych lat utrzyma się, a nawet może wzrosnąć liczba osób przyjezdnych, osiedlających się w miejscowościach na terenie gminy. Z innych istotnych uwarunkowań ludnościowych dla zmian w strukturze przestrzennej gminy jest zmniejszanie się

ludności utrzymującej się z rolnictwa oraz wzrost znaczenia źródeł zarobkowania z pracy najemnej i działalności gospodarczej. Głównym kierunkiem zmian w strukturze przestrzennej gminy będzie dostosowanie rozwoju osadnictwa do nowych tendencji w zakresie potrzeb mieszkaniowych tj. wzrostu udziału zabudowy jednorodzinnej i letniskowej oraz rozwoju funkcji pozarolniczych na wyznaczonych terenach grupowania działalności gospodarczej oraz w tkance zabudowy wsi, głównie usług komercyjnych oraz drobnych - nieuciążliwych zakładów produkcyjno-usługowych.

Z uwagi na generalnie malejące znaczenie w strukturze przestrzennej funkcji rolniczych, sektor ten będzie podlegał systematycznym i długofalowym przekształceniom, związanym ze specyfiką gminy. Wiodące znaczenie w przeznaczeniu i w zagospodarowaniu terenów będzie miało dalsze rozwarstwienie struktury gospodarstw wiejskich tj. zmniejszanie się ilości gospodarstw samowystarczalnych, towarowych na rzecz drobnej skali gospodarstw o funkcji socjalnej oraz jednoczesny proces zwiększania się ilości gospodarstw o powierzchni powyżej 10 ha, poszukujących specjalizacji produkcyjnych.

Przewiduje się wzrost udziału w zabudowie wsi gospodarstw agroturystycznych oraz przekształconych siedlisk rolniczych na funkcje letniskowe, agroturystyczne bądź działalność gospodarczą związaną z obsługą rolnictwa - zaopatrzenie, skup, usługi agrotechniczne, naprawy i konserwacja, inne drobne zakłady rzemiosła.

W przypadku utrzymania tradycji łąk kośnych i utrzymania w wysokiej kulturze użytków zielonych istotny wpływ na strukturę przestrzenną może mieć hodowla oraz dowartościowanie funkcji specjalistycznych gospodarstw produkcyjnych.

Oprócz podkreślonych wyżej przesłanek zmian w strukturze przestrzennej ważne są wymagania w zakresie kształtowania ładu przestrzennego tj. poprawy jakości i estetyki zagospodarowania terenów oraz zachowanie regionalnych aspektów krajobrazu kulturowego - mające odzwierciedlenie m.in. w ustaleniach dotyczących przestrzeni publicznych, warunków realizacji dróg i infrastruktury technicznej, zwłaszcza komunalnej oraz ekologizacji gminy i poprawy efektywności zagospodarowania, z uwzględnieniem naturalnych predyspozycji środowiska przyrodniczego.

Ustalenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego uwzględniają, poza wymienionymi wyżej, następujące elementy zmian w strukturze przestrzennej i przeznaczeniu terenu:

- uzupełnienie wyposażenia gminy w usługi o charakterze użyteczności publicznej i usługi komercyjne służących zaspokajaniu potrzeb bytowych ludności,
- poprawę jakości funkcjonowania istniejących placówek usługowych przez zapewnienie normatywnych działek, umożliwiających rozwój usług i urządzenie i zagospodarowanie atrakcyjnych przestrzeni publicznych,
- uzupełnienie wyposażenia i zróżnicowanie usług turystyczno-rekreacyjnych, kultury, zdrowia i pomocy społecznej, ewentualnie powiązanie ich z funkcją mieszkalnictwa (zbiorowego, jednorodzinnego),
- efektywne wykorzystanie wyznaczonych w planach stref i terenów budowlanych na rozwój drobnej przedsiębiorczości, wspieranie przekształceń funkcjonalnych na działalności usługowo-produkcyjne,
- rehabilitacja zabudowy mieszkaniowej, służąca podniesieniu standardów użytkowych i technicznych,
- przekształcenie terenów rolnych na tereny budowlane - rozwój funkcji zabudowy jednorodzinnej i zabudowy letniskowej,
- wyłączenie terenów rolnych i leśnych z produkcji na funkcje ochronne i środowiskowe oraz turystyki kwalifikowanej, wzmacnianie i wzbogacanie środowiska przyrodniczego poprzez ochronę istniejącego drzewostanu i zwiększenie udziału zalesień i różnych form zadrzewień,
- ochronę granicy rolno-leśnej jako

strefy ekotonalnej i zasobu krajobrazu kulturowego gminy.
Gmina Firlej posiada plany miejscowe.

Tabela 27 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego

Lp.	MPZP	Organ uchwalający, nr i data uchwały	Publikacja w dzienniku urzędowym
1.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej w granicach administracyjnych gminy, z wyłączeniem obszaru opracowania Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Jezior Firlej-Kunów oznaczonego na rysunku planu, w którym pozostają obowiązujące ustalenia Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej zatwierdzonego uchwałą Nr IV/11/89 Gminnej Rady Narodowej w Firleju z dnia 28 lutego 1989 r. (Dz. Urz. Woj. Lub. z 1989 r. Nr 7, poz. 162 z późn. zm.).	Uchwała nr XXXVIII/257/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 18 czerwca 2002 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego nr 86 z dnia 9.08.2002 poz. 1841
2.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Obszaru Jezior Firlej-Kunów w granicach oznaczonych na rysunku planu, obejmujący obszar miejscowości Firlej oraz tereny zabudowy nad jeziorem Kunów.	Uchwała nr XXXIX/260/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 8 sierpnia 2002 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego nr 111 z dnia 19.09.2002r. poz. 2494
3.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej	Uchwała nr XXVIII/180/05 Rady Gminy Firlej Z dnia 30 września 2005 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego nr 230 z dnia 16.12.2005 r. poz. 3643
4.	Zmiana Miejscowego Planu Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej, uchwalonego uchwałą Nr XXXVIII/257/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 18 czerwca 2002 r. (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 86 poz. 1841 z dnia 9 sierpnia 2002 r.)	Uchwała nr IV/21/07 Rady Gminy Firlej z dnia 07 lutego 2007 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 65, poz. 1401 z dnia 13 kwietnia 2007r.
5.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej-Kunów, uchwalonego uchwałą Nr XXXIX/260/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 8 sierpnia 2002r., ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 111, poz. 2494 z dnia 19 września 2002 r.	Uchwała nr IV/22/07 Rady Gminy Firlej z dnia 07 lutego 2007 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego nr 65, poz. 1402 z dnia 13 kwietnia 2007r.
6.	Zmiana miejscowego plan zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej, zwaną dalej zmianą planu (dotyczy poszczególnych działek na terenie gminy z wyłączeniem obszaru jezior Firlej-Kunów)	Uchwała nr XXV/123/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego poz. 3269 z dnia 1 lipca 2013 r.

	1. Zmiana uchwały Nr XXXVIII/257/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej, ogłoszoną w Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 86, poz. 1841 z dnia 09 sierpnia 2002 r. w części dotyczącej zapisów uchwały dla obszaru określonego w uchwale Nr XXXVIII/257/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 18 czerwca 2002 r. w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej z wyłączeniem obszarów: 1) objętych uchwałą Nr IV/21/07 Rady Gminy Firlej z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej; 2) objętych uchwałą Nr XXV/123/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej. 2. Integralną częścią ustaleń zmiany planu, stanowiących treść niniejszej uchwały, są następujące załączniki: 1) rozstrzygnięcie o sposobie realizacji zapisanych w zmianie planu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej należących do zadań własnych gminy, stanowiące załącznik nr 1 do uchwały; 2) rozstrzygnięcie dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany planu w czasie wyłożenia do publicznego wglądu, stanowiące załącznik nr 2 do uchwały /zmiana tekstowa/	Uchwała nr XXV/124/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 19 czerwca 2013 r. Poz. 3098
7.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej–Kunów, zwaną dalej zmianą planu. Granice obszarów objętych zmianą planu określone zostały na rysunkach zmiany planu.	Uchwała Nr XXV/125/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 19 czerwca 2013 r. Poz. 3099
8.	Zmiana uchwały Nr XXXIX/260/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 8 sierpnia 2002 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej – Kunów, ogłoszoną w Dz. Urz. Woj. Lubelskiego Nr 111, poz. 2494 z dnia 19 września 2002 r. w części dotyczącej zapisów uchwały dla obszaru określonego w uchwale Nr XXXIX/260/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 8 sierpnia 2002 w sprawie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej –	Uchwała Nr XXV/126/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 19 czerwca 2013 r. Poz. 3100

	Kunów z wyłączeniem obszarów: 1) objętych uchwałą Nr IV/22/07 Rady Gminy Firlej z dnia 7 lutego 2007 r. w sprawie uchwalenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej – Kunów; 2) objętych uchwałą Nr XXV/125/13 Rady Gminy Firlej z dnia 17 kwietnia 2013 roku w sprawie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej – Kunów. 2. Integralną częścią ustaleń zmiany planu, stanowiących treść niniejszej uchwały, są następujące załączniki: 1) rozstrzygnięcie o sposobie realizacji zapisanych w zmianie planu inwestycji z zakresu infrastruktury technicznej należących do zadań własnych gminy, stanowiące załącznik nr 1 do uchwały; 2) rozstrzygnięcie dotyczące sposobu rozpatrzenia uwag wniesionych do projektu zmiany planu w czasie wyłożenia do publicznego wglądu, stanowiące załącznik nr 2 do uchwały /zmiana tekstowa/		
9.	Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Firlej obszaru Firlej, Łukówiec, Zagrody Łukowieckie, Wola Skromowska, zwany dalej planem. Granice obszarów objętych planem określone zostały na rysunkach planu.	Uchwała nr XXVII/131/13 Rady Gminy Firlej z dnia 19 czerwca 2013 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 1 sierpnia 2013 r. Poz. 3644
10.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej – Kunów, zwaną dalej zmianą planu. Granica obszaru objętego zmianą planu określona została na rysunku zmiany planu /dotyczy części obszaru nad jeziorem Firlej – tzw. GOSIR/	Uchwała Nr XXXIX/175/14 Rady Gminy Firlej z dnia 30.09.2014 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 20 listopada 2014 r. Poz. 3787
11.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Firlej, uchwalonego uchwałą Nr XXXVIII/257/2002 Rady Gminy Firlej z dnia 18 czerwca 2002r. (ogłoszoną w Dzienniku Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 86, poz. 1841 z dnia 9 sierpnia 2002r.), z późniejszymi zmianami. Dotyczy działki Nr 3/1 obr. ewid. Bykowszczyzna	Uchwała Nr XV/79/2015 Rady Gminy Firlej z dnia 14 grudnia 2015 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 20.01.2016r. poz.363.
12.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej-Kunów, uchwalonego uchwałą Nr XXXIX/260/02 Rady Gminy Firlej z dnia 08 sierpnia 2002r. (ogłoszoną w Dzienniku	Uchwała Nr XV/ 81/2015 Rady Gminy Firlej z dnia 14 grudnia 2015r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 20.01.2016r. poz.364.

	Urzędowym Województwa Lubelskiego Nr 111, poz. 2494 z dnia 19 września 2002r), z późn. zm. dotyczy działki Nr 1011/1 obr. ewid. Serock		
13.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej. Granice obszarów objętych planem określone zostały na rysunkach planu /Wola Skromowska/	Uchwała Nr XXX/161/2017 Rady Gminy Firlej z dnia 18 lipca 2017 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 16.08.2017r. poz.3332.
14.	Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej. Granice obszarów objętych planem określone zostały na rysunkach planu /Przypisówka/	Uchwała Nr XXXV/186/2018 Rady Gminy Firlej z dnia 12 lutego 2018 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 9.03.2018r. poz.1016
15.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru Firlej, Łukówiec, Zagrody Łukówieckie, Wola Skromowska	Uchwała Nr IX/42/2019 Rady Gminy Firlej z dnia 26 Kwietnia 2019 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 10.06.2019r. poz.3586
16.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej - Kunów	Uchwała Nr IX/44/2019 Rady Gminy Firlej z dnia 26 Kwietnia 2019 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 12.06.2019r. poz.3614
17.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej – I etap	Uchwała nr X/52/2019 Rady Gminy Firlej z dnia 5 czerwca 2019 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 17.07.2019 r. poz. 4152
18.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej – II etap	Uchwała nr XV/77/2019 Rady Gminy Firlej z dnia 5 grudnia 2019 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 10.01.2020 r. poz. 310
19.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru jezior Firlej - Kunów	Uchwała nr XLIII/210/2022 Rady Gminy Firlej z dnia 29 kwietnia 2022 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 27.05.2022 r. poz. 2871
20.	Zmiana miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Firlej	Uchwała nr LVII/278/2023 Rady Gminy Firlej z dnia 28 kwietnia 2023 r.	Dz. Urz. Woj. Lubelskiego z dnia 26.05.2023 r. poz. 3644

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z UG Firlej

Przeznaczenie i zagospodarowanie terenów na obszarze gminy Firlej jest uwarunkowane historycznie i ekologicznie. Zapewnienie ochrony bioróżnorodności i stabilności krajobrazu przyrodniczego, w tym ochrona walorów krajobrazowych, klimatycznych i równowagi w stosunkach wodnych, wymaga zachowania dominującej przewagi nad terenami osadniczymi (zainwestowanymi) terenów leśnych, terenów otwartych, w tym kompleksów polnych i wszystkich terenów aktywnych biologicznie. W SUIKZ zakłada się realizację celów strategicznych i kierunków wynikających z priorytetów polityki regionalnej – określonych w niniejszym dokumencie, zapewniając im terenowe możliwości rozwoju, w ramach uwarunkowań przyrodniczych i polityki ekologicznej oraz ochrony i kształtowania krajobrazu

kulturowego.

Dlatego, w ustalaniu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy w tym przed wszystkim przeznaczenia terenów - uwzględniano ich naturalne predyspozycje, znaczenie w systemie ekologicznym i układzie antropogenicznym.

Przyjęto następujące kierunki zagospodarowania i rozwoju przestrzennego gminy Firlej:

- osadnictwo uwzględniające potrzeby rozwoju wielofunkcyjnego, obejmujące powiększenie terenów budowlanych dla zróżnicowanych form mieszkalnictwa, w tym zwłaszcza zabudowy jednorodzinnej i letniskowej, usług i rozwoju drobnej przedsiębiorczości usługowo-produkcyjnej. Rozwój polegający na kształtowaniu zharmonizowanej struktury funkcjonalnej miejscowości w zakresie potrzeb mieszkalnych, gospodarczych i publicznych;
- bezpieczeństwo ludności i jej mienia, działania ograniczające istniejące i potencjalne zagrożenia,
- rolnictwo, poprzez adaptację i rozwój gospodarki rolnej,
- przedsiębiorczość, obejmujący, przekształcenia i rozwój przedsiębiorczości pozarolniczej w sektorach wykorzystujących zasoby i potencjały gminy, z preferencjami dla sfery usługowo-produkcyjnej,
- turystyka i rekreacja, poprzez aktywizację i rozwój funkcji turystycznej o zróżnicowanych profilach, z bazą dla turystyki weekendowej, stałej i wyspecjalizowanej,
- gospodarka leśna, obejmująca ochronę i rozwój terenów leśnych, powiązana z wykorzystaniem zasobów leśnych dla różnych funkcji gospodarczych m.in.; myślistwa, przedsiębiorczości w branżach drzewnych,

Wytyczne kierunki zagospodarowania przestrzennego Gminy Firlej są zbieżne z wizją gminy ujętą w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego i Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, a także Strategii Rozwoju Gminy Firlej na lata 2015-2025.

SRWL 2030

Gmina Firlej należy do gmin niezagrożonych trwałą marginalizacją w orbicie OSI Podlaski.

Cechy wiodące:

- położenie na kierunkach przebiegów krajowych i europejskich powiązań transportowych (drogowych i kolejowych – Północne Pasma Aktywności Gospodarczej)
- dobrze rozwinięty sektor gospodarki obejmujący transport i gospodarkę magazynową wyraźnie wpływający na strukturę WDB tego obszaru
- liczne obiekty stawowe, w tym przede wszystkim w pradolinie Wieprza i dolinach jego dopływów, które predestynują obszar do rozwoju gospodarki rybackiej,
- niska jakość rolniczej przestrzeni produkcyjnej, w tym przede wszystkim ze względu na dominującą przewagę słabych gleb,
- unikalny krajobraz osiedleńczo-nadrzeczny doliny dolnego Wieprza.

Kierunki interwencji/tematyczne obszary wsparcia w kontekście realizacji celów SRWL:

Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych
Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej

Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich

Ochrona walorów środowiska

Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw

Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu

Wzmocnienie współpracy transgranicznej i międzyregionalnej

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego

W celu zabezpieczenia jakości wód stojących wprowadza się ekologiczne obszary ochronne w granicach jcwp wokół jezior: Firlej – Kunów

Do rewaloryzacji wskazuje się, jako priorytetowe, intensywnie zagospodarowane rekreacyjnie pobraża jezior na Pojezierzu Łęczyńsko-Włodawskim oraz pobraża jezior Firlejskie i Kunowskie.

Wśród działań ukierunkowanych na zachowanie wartości obiektów dziedzictwa kulturowego jako priorytetowe uznaje się ratowanie obiektów sakralnego budownictwa drewnianego, tj. przede wszystkim kościołów m. in. w miejscowościach Firlej

Ze względu na kierunki napływu turystów, natężenie i rodzaj ruchu turystycznego wskazuje się rozwój infrastruktury turystycznej i służącej ochronie walorów turystycznych w ośrodkach i strefach turystycznych w zakresie turystyki kwalifikowanej wodnej - szlaki kajakowe (rzeki: Wisła, Bug, Krzna, Wieprz, Bystrzyca, Tyśmienica, Sanna, Bukowa, Tanew, Uherka, Włodawka, Chodelka, Kurówka), kąpieliska, ośrodki żeglarskie i przystanie (większe jeziora Pojezierza Łęczyńsko-Włodawskiego poza PPN, żwirownia w Międzyrzeczu Podlaskim, jeziora Firlej i Kunów (...))

Gmina Firlej jest wskazana jako obszary wiejskie uczestniczące w procesach rozwojowych obejmują tereny gmin znajdujących się w fazie postępującej integracji funkcjonalnej z najważniejszymi ośrodkami miejskimi, a także tereny charakteryzujące się dobrą dostępnością komunikacyjną do usług wyższego rzędu oraz dobrym potencjałem rolniczym wykorzystywanym rynkowo i miejscami pracy w obsłudze rolnictwa.

Strategia Rozwoju Gminy Firlej na lata 2015-2025

GMINA FIRLEJ TO GMINA O WYSOKIEJ JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW DZIĘKI WYKORZYSTANIU POTENCJAŁU ŚRODOWISKA NATURALNEGO ORAZ INFRASTRUKTURY SPOŁECZNEJ I GOSPODARCZEJ

Celem ogólnym Strategii Rozwoju Gminy Firlej jest:
ROZWOJ GOSPODARCZY GMINY FIRLEJ POPRZEC PODNIESIENIE POZIOMU I JAKOŚCI ŻYCIA MIESZKAŃCÓW

Cel strategiczny 1: Rozwój infrastruktury gospodarczej zaspokajającej potrzeby mieszkańców.

Cel strategiczny 2: Wzrost atrakcyjności Gminy Firlej dla mieszkańców i inwestorów

Cel strategiczny 3: Rozwój kapitału ludzkiego z wykorzystaniem wiedzy i infrastruktury

Cele operacyjne:

Cel 1.1. Poprawa warunków i stopnia dostępności komunikacyjnej

Cel 1.2. Rozwój infrastruktury społecznej

Cel 1.3. Regulacja gospodarki wodno-ściekowej na terenie Gminy

Cel 1.4. Rozwój infrastruktury ochrony środowiska

Cel 1.5. Rozwijanie społeczeństwa informacyjnego

Cel 2.1. Rozwój turystyki na obszarach wiejskich

Cel 2.2. Propagowanie walorów turystycznych i ochrona dziedzictwa historyczno-kulturowego

Cel 2.3. Poprawa stanu bezpieczeństwa publicznego

Cel 2.4. Wsparcie rozwoju przedsiębiorczości

Cel 2.5. Wdrożenie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Firlej

Cel 3.1. Rozwój systemu edukacji wsparcie, organizacja pozalekcyjnych kół naukowych i zainteresowań

Cel 3.2. Włączenie społeczne i wspieranie inicjatyw społecznych

Cel 3.3. Budowa kapitału społecznego na rzecz społeczeństwa obywatelskiego

Cel 3.4. Wspieranie systemu pomocy społecznej

Cel 3.5. Rozwój oferty czasu wolnego

1.16. Mieszkalnictwo

Ogółem na terenie Gminy Firlej w 2023 r. było 2 149 budynków mieszkalnych.

Tabela 28 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Firlej

przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania						
2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
87,4	87,6	88,0	90,1	90,4	90,8	91,2
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę						
[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]	[m ²]
32,3	32,4	33,0	32,6	33,4	34,0	34,8
mieszkania na 1000 mieszkańców						
369,4	370,3	374,7	361,5	368,9	374,8	381,8

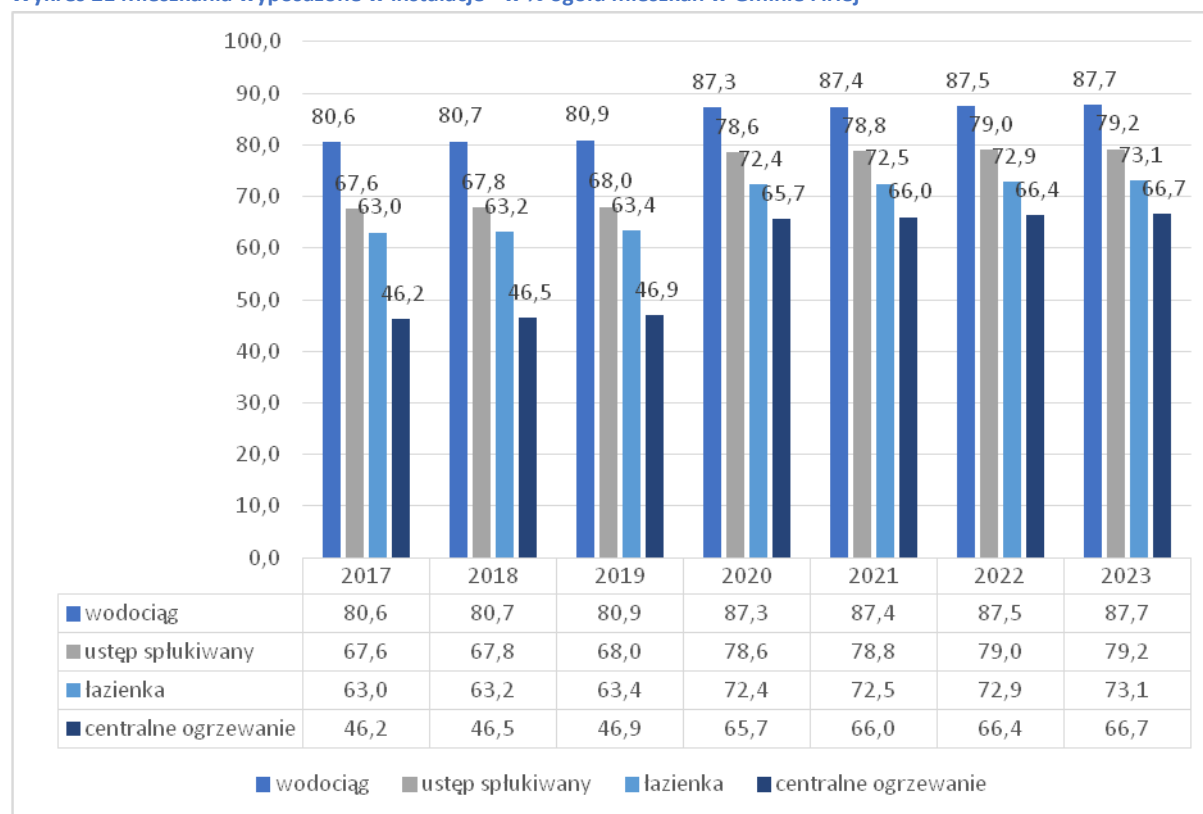
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wskaźnik powierzchni mieszkaniowej przypadającej na jednego mieszkańca w 2023 r. wyniósł 34,8 m² i wzrósł w porównaniu do 2017 roku o 2,5 m²/osobę.

Średnia powierzchnia użytkowa przeciętnego mieszkania w 2023 r. wyniosła 91,2 m² i wzrosła w porównaniu do 2017 r. o 3,8 m².

W celu oceny stanu jakości mieszkań w gminie, ważna jest ich analiza pod względem wyposażenia w instalacje. Jak widać na poniższych wykresach, w ciągu ostatnich lat, nie wszystkie mieszkania stwarzały korzystne warunki życia dla ich lokatorów. Pocieszający jest jednak fakt, że od 2015 roku zauważalny jest wzrost liczby mieszkań wyposażonych w łazienki, centralne ogrzewanie oraz wodociągi.

Wykres 21 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Firlej

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych BDL GUS

1.17. Ochrona bezpieczeństwa

Siedziby i zarządy głównych instytucji odpowiedzialnych za bezpieczeństwo ludności i mienia w Gminie Firlej znajdują się poza jej obszarem.

Bezpieczeństwo mieszkańców jest jednym z podstawowych zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. W zakresie bezpieczeństwa i porządku publicznego obsługę prewencyjną gminie Firlej zapewnia Komisariat Policji w Kocku podległy Komendzie Powiatowej Policji w Lubartowie.

Tabela 29 Poziom przestępczości w Gminie Firlej za rok 2023 w podziale na poszczególne miejscowości

Lp.	Sołectwo	Liczba przestępstw	Wykroczenia zanotowane	Interwencje domowe	Przestępstwa kryminalne	Liczba wdrożonych Procedur „Niebieskie Karty”
1	Baran	-	4	-	-	-
T	Bykowszczyzna	2	2	-	-	-
3	Czerwonka Poleśna	1	4	-	-	-
4	Czerwonka - Gozdów	3	2	5	1	1
5	Firlej	32	85	3	5	2
6	Kunów	7	23	1	2	-
7	Łukowiec	5	7	1	-	-
8	Majdan Sobolewski	-	-	-	-	-
9	Nowy Antonin	1	14	2	-	-
10	Pożarów	-	-	1	-	-
11	Przypisówka	7	1	1	2	1
12	Serock	8	9	1	1	-
13	Sobolew	4	4	-	1	-
14	Sobolew-Kolonia	3	3	1	-	1
15	Stary Antonin	-	-	1	-	-
16	Sułoszyn	-	16	1	-	-
17	Wola Skromowska	3	17	1	1	-
18	Wólka Mieczysławska	2	3	1	-	-
19	Wólka Rozwadowska	2	8	1	-	-
20	Zagrody Łukowieckie	1	-	-	-	-
RAZEM		81	202	21	13	5

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych z Komisariatu Policji w Firleju

System ochrony przeciwpożarowej Gminy Firlej opiera się na Jednostkach Ochotniczych Straży Pożarnych, działających na terenie Gminy Firlej.

W 2024 roku w gminie Firlej funkcjonowało 10 jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych:

→

OSP Firlej,

→

OSP Kunów,

→	OSP Łukówiec,
→	OSP Nowy Antonin,
→	OSP Pożarów,
→	OSP Przypisówka,
→	OSP Serock,
→	OSP Sobolew,
→	OSP Sułoszyn,
→	OSP Wola Skromowska

Spośród tych jednostek dwie są włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo Gaśniczego: OSP Firlej i OSP Serock. Jednostki te mają większy zakres działań, są dysponowane na teren całego powiatu. W 2024 roku na terenie gminy miało miejsce 97 zdarzeń: 19 pożarów, 75 miejscowych zagrożeń oraz 3 alarmy fałszywe.

1.18. Komunikacja

Gmina Firlej posiada dobrze rozwiniętą sieć dróg krajowych, powiatowych i gminnych. Droga krajowa nr 19 jest główną osią komunikacyjną. Sieć dróg gminnych obejmuje 52 odcinki, a powiatowych – 14 odcinków. Trwają i są realizowane kolejne inwestycje poprawiające dostępność komunikacyjną na terenie gminy.

Infrastruktura drogowa

Przez teren gminy przebiega droga krajowa nr 19 z północy na południe, stanowiąc główną oś komunikacyjną regionu i obsługując ruch tranzytowy na kierunku Białystok–Lublin–Rzeszów. Droga wojewódzka nr 815 łączy Lubartów z Parczewem i przebiega przez część gminy Firlej.

Na terenie gminy znajduje się 14 odcinków dróg powiatowych o łącznej długości ok. 68,1 km. Przykładowe drogi powiatowe:

- 1509L - Antonin Nowy – Kunów – Firlej
- 1511L - Młyniska – Firlej – droga krajowa nr 19
- 1512L - Ciotcza – Wypnicha – droga powiatowa 1514L
- 1529L - Sobolew – granica z Gminą Kamionka
- 1530L - Sobolew – droga powiatowa 1529L.

W gminie Firlej istnieją 52 drogi gminne o łącznej długości ponad 90 km. Przykładowe drogi gminne (zrealizowane i modernizowane w ostatnich latach):

- 103304L - Wólka Rozwadowska
- 103317L - Serock
- 103647L - Firlej (ul. Łukowiecka, Kasztanowa, Klonowa, Tylna, Błonie)
- 103648L - Firlej (ul. Kasztanowa, Klonowa, Tylna, Błonie)
- 103650L - Firlej
- 103652L - Firlej (ul. Wesoła, Łukowa, Zakościelna)
- 103653L – Firlej (ul. Nadjeziorna, Urwańska, Krótka)
- 103657L - Przypisówka
- 103658L - Czerwonka Gozdów
- 103666L - Nowy Antonin – Majdan Sobolewski
- 103669L - Sobolew Kolonia.

2. DELIMITACJA OBSZARÓW ZDEGRADOWANYCH

2.1 Metodyka wyznaczania obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji na podstawie programu rewitalizacji.

Z uwagi na charakter dokumentu, obszar objęty rewitalizacją winien być wyodrębniony w sposób szczegółowy w oparciu o wybrane wskaźniki odnoszące się do sytuacji społeczno-gospodarczej gminy.

Obszar, który zostanie poddany rewitalizacji powinien zostać wyodrębniony w sposób szczegółowy, w oparciu o katalog wskaźników odnoszących się do sytuacji społeczno-gospodarczej jednostki. Przyjęta w niniejszym opracowaniu metodologia przeprowadzenia delimitacji obszaru zdegradowanego, a następnie obszaru rewitalizacji zakładała w głównej mierze oparcie się mierzalnych zmiennych dotyczących sytuacji społecznej (z zakresu demografii, kapitału społecznego, bezpieczeństwa publicznego, pomocy społecznej i rynku pracy), gospodarczej, środowiskowej, przestrzennej i technicznej na danym obszarze.

Obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- ✓ gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub
- ✓ środowiskowych – niskiego stopnia inwestycji w odnawialne źródła energii, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- ✓ technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz нефункционowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

Wytyczne w zakresie rewitalizacji wskazują, że obszar zdegradowany można wyznaczyć dla miejsc koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, współwystępujących z negatywnymi zjawiskami ze sfer gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej.

Obszar można uznać za zdegradowany w przypadku współwystępowania minimum jednego problemu ze sfery społecznej oraz problemów z pozostałych sfer.

Uznanie danego zjawiska za stan kryzysowy ma miejsce, jeśli dane negatywne zjawisko charakteryzuje się wartością wskaźników je oceniających, przekraczających średnią wartość notowaną w skali gminy. Istotne jest także obiektywne stwierdzenie, czy dane zjawisko ma charakter zjawiska kryzysowego (np. poprzez odniesienie poziomu zjawiska do średnich notowanych na innych poziomach statystycznych).

Celem wyznaczenia na obszarze całej gminy obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji, analiza danych przebiegała 2-etapowo:

- ✓ ETAP 1 - wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Firlej
- ✓ ETAP 2 - wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej.

2.2. ETAP 1 – wyznaczenie Obszaru Zdegradowanego (OZ) na terenie Gminy Firlej

W celu jednoznacznego wskazania na jakim obszarze gminy występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym przypisano odpowiadające im wskaźniki. Punktem odniesienia terytorialnego był podział gminy na miejscowości.

Procedura wyznaczania obszarów zdegradowanych opierała się na następujących założeniach:

Na wstępnym etapie prac diagnostycznych zaproponowano, aby do celów agregacji danych opisujących stany kryzysowe dokonać podziału gminy na sołectwa/ miejscowości. Założono wstępnie, że działania rewitalizacyjne powinny rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie, dlatego też przy tworzeniu stref próbowano zachować podział gminy na takie obszary.

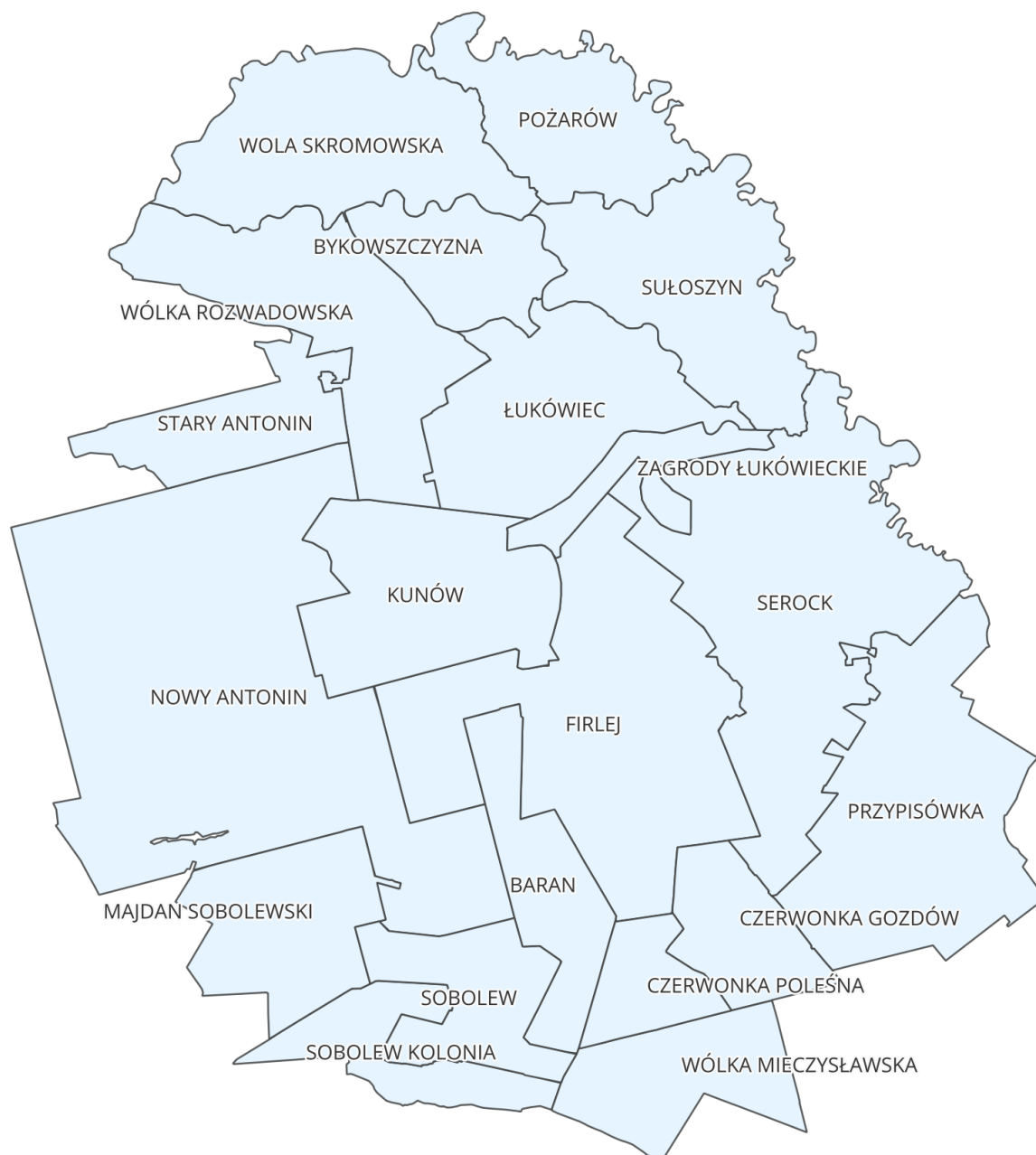
Tabela 30 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR

Lp.	Sołectwo	Powierzchnia w ha	Udział powierzchni %	Liczba mieszkańców	Udział ludności %
1	Baran	358,468	2,83%	114	2,00%
2	Bykowszczyzna	311,637	2,46%	132	2,31%
3	Czerwonka Poleśna	187,013	1,48%	46	0,81%
4	Czerwonka - Gozdów	277,207	2,19%	173	3,03%
5	Firlej	1248,72	9,87%	1202	21,08%
6	Kunów	631,415	4,99%	340	5,96%
7	Łukówiec	655,418	5,18%	401	7,03%
8	Majdan Sobolewski	455,760	3,60%	101	1,77%
9	Nowy Antonin	2139,519	16,91%	357	6,26%
10	Pożarów	474,506	3,75%	145	2,54%
11	Przypisówka	952,264	7,52%	503	8,82%
12	Serock	1286,937	10,17%	469	8,23%
13	Sobolew	341,895	2,70%	214	3,75%
14	Sobolew-Kolonia	375,674	2,97%	165	2,89%
15	Stary Antonin	332,146	2,62%	154	2,70%
16	Sułoszyn	698,957	5,52%	271	4,75%
17	Wola Skromowska	740,857	5,85%	469	8,23%
18	Wólka Mieczysławska	375,674	2,97%	133	2,33%
19	Wólka Rozwadowska	723,610	5,72%	148	2,60%

20	Zagrody Łukowieckie	175,746	1,39%	165	2,89%
RAZEM		12 655,57		5702	

Źródło: udostępnione przez Urząd Gminy Firlej

Mapa 3 Podział gminy na obszary porównawcze

Źródło: https://mapy.geoportal.gov.pl/imap/lmap_2.html?apmap=qp0

2.2.1. Wskaźniki delimitujące obszary zdegradowane

Dla prawidłowego przeprowadzenia delimitacji analizowanych jednostek statystycznych konieczny był wybór odpowiednich zmiennych, które je w sposób istotny statystycznie różnicują. Ze względu na charakter gminy i występujące w niej zjawiska społeczne, gospodarcze, środowiskowe, przestrzenno- funkcjonalne i techniczne, konieczne było zbadanie szeregu zmiennych i wypracowanie katalogu umożliwiającego analizę każdej ze sfer wskazanych w Ustawie o rewitalizacji. Przeprowadzone prace umożliwiły wypracowanie zbioru zmiennych zaprezentowanych w poniższej

tabeli.

Tabela 31 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego

Lp.	Kategoria	Wskaźnik	Opis
1.	SFERA SPOŁECZNA	Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS - Narodowy Spis Powszechny 2021. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
2.		Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	Wskaźnik obrazujący sytuację demograficzną danego sołectwa/obszaru. Wskaźnik obliczony został na podstawie danych GUS - Narodowy Spis Powszechny 2021. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z sytuacją demograficzną.
3.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największymi problemami związanymi z wykluczeniem społecznym.
4.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej ze wsparcia socjalnego z powodu niespełnienia minimalnych kryteriów dochodowych.
5.		Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej z pomocy społecznej z powodu bezrobocia. Pokazuje skalę problemu bezrobocia jako przyczyny korzystania z pomocy społecznej w danej społeczności.

6.	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Wskaźnik obrazujący potrzeby lokalnej społeczności w zakresie zinstytucjonalizowanej pomocy społecznej. Poziom ubóstwa i wykluczenia społecznego obliczony został na podstawie danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju. Jako wskaźnik go wyznaczający przyjęto liczbę osób korzystających z pomocy społecznej przeliczeniu na 100 mieszkańców. Przyjęty wskaźnik pozwolił zidentyfikować miejscowości z największym odsetkiem społeczności lokalnej korzystającej z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę. Pozwala ocenić skalę problemów zdrowotnych w danej gminie oraz ich wpływ na sytuację socjalną mieszkańców.
7.	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
8.	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Długotrwale bezrobocie znacząco zwiększa prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz stanowi odzwierciedlenie warunków życia i sytuacji ekonomicznej mieszkańców.
9.	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik skupiający się na ocenie sytuacji społeczności obszaru na lokalnym rynku pracy. Dane dotyczące bezrobocia pozyskano z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie. Założone w tym obszarze wskaźniki wskazały miejscowości z największym odsetkiem osób bezrobotnych, w tym osób długotrwale bezrobotnych, co jest szczególnie istotne w przypadku analizy zjawiska jakim jest wykluczenie społeczne. Wskaźnik liczby osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców informuje o skali i charakterze bezrobocia w danej społeczności oraz o poziomie zabezpieczenia socjalnego osób pozostających bez pracy.
10.	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania

			poziomu przestępczości w poszczególnych miejscowościach przyjęto liczbę przestępstw i wykroczeń przeliczeniu na 100 mieszkańców.
11.		„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Wskaźnik opisujący poziom bezpieczeństwa na danym obszarze, skupia się na prezentacji danych dotyczących poważnych naruszeń prawa. Dane potrzebne do obliczenia wskaźnika opisującego stopień przestępczości i naruszeń prawa pozyskano z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie. Przestępczość znacząco negatywnie wpływa na jakość życia mieszkańców oraz postrzeganie atrakcyjności danego miejsca do zamieszkania i inwestowania. Do wskazania poziomu przestępczości w poszczególnych sołectwach przyjęto oraz ilość założonych „niebieskich kart” oraz interwencji domowych w przeliczeniu na 100 mieszkańców.
12.		Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego. Zmienna zestandaryzowana, prezentowana w formie przeliczeniowej pokazującej liczbę organizacji pozarządowych na 100 mieszkańców. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej.
13.		Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023	Wskaźnik określający poziom kapitału społecznego – wskaźnik określa zaangażowanie lokalnych społeczności w pozyskiwanie środków w ramach funduszu społecznego. Dane pozyskano z Urzędu Gminy Firlej.
14.	SFERA GOSPODARCZA	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziom aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia poziomu wzrostu aktywności gospodarczej posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w poszczególnych/miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej, rejestr CEIDG.
15.		Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Wskaźnik skupiający się na ocenie stopnia przedsiębiorczości mieszkańców obszaru. Wskaźnikami wskazującymi na problemy natury gospodarczej są: poziomu aktywności gospodarczej oraz kondycja lokalnych przedsiębiorstw. Do obliczenia kondycji lokalnych przedsiębiorstw j posłużono się liczbą podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w poszczególnych/miejscowościach. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej, rejestr CEIDG.
16.	SFERA ŚRODOWISKOWA	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Wskaźnik dotyczący ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprzez zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii oraz edukację ekologiczną, a także zapewnienie bezpieczeństwa i podwyższenia jakości środowiska życia mieszkańców Gminy Firlej.

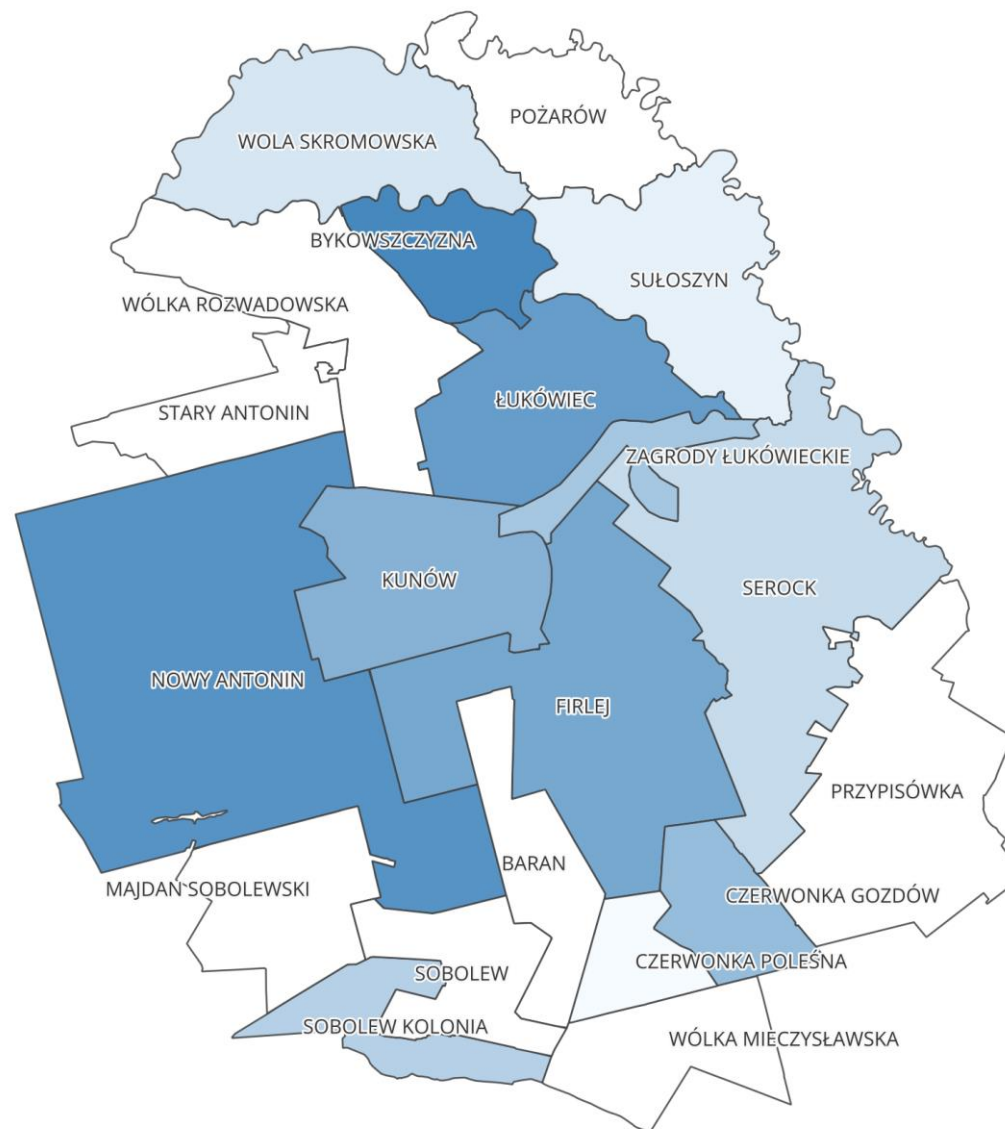
17.		Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Wskaźnik świadczący o skali problemu środowiskowego i zdrowotnego – im wyższa masa azbestu pozostającego do usunięcia, tym większe zagrożenie dla mieszkańców i środowiska naturalnego w danej miejscowości. Wskaźnik obrazuje zaawansowanie procesu usuwania azbestu – niska wartość wskaźnika świadczy o skutecznej realizacji programu usuwania azbestu, natomiast wysoka wskazuje na konieczność intensyfikacji działań w przyszłości, potrzebach inwestycyjnych i planistycznych – miejscowości z dużą ilością azbestu wymagają priorytetowego traktowania podczas planowania kolejnych etapów programu usuwania wyrobów zawierających azbest. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej
18.		Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Wskaźnik budynków użyteczności publicznej wymagających termomodernizacji określa liczbę obiektów publicznych (np. szkół, urzędów, ośrodków zdrowia), które nie spełniają aktualnych standardów efektywności energetycznej i wymagają modernizacji w celu ograniczenia strat ciepła, poprawy komfortu użytkowania oraz zmniejszenia kosztów eksploatacyjnych. Pokazuje skalę potrzeb inwestycyjnych w infrastrukturę publiczną z punktu widzenia efektywności energetycznej. Pozwala na ocenę stanu technicznego zasobów publicznych. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej
19.	SFERA PRZESTRZENNO-FUNKcjONALNA	Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	Wskaźnik określa poziom dostępności instytucji publicznych. Poddano go ocenie na podstawie liczby aptek, bibliotek, banków, urzędów pocztowych, urzędów, instytucji kultury, świetlic w skali od 0 – niedostateczna do 3 – zadowolająca. Źródło: badania własne na podstawie danych UG Firlej
20.	SFERA TECHNICZNA	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)	Wskaźnik opisujący poziom wyposażenia poszczególnych sołectw w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa), jest źródłem danych dla oceny stopnia degradacji. Źródło danych: Urząd Gminy Firlej.

Źródło: opracowanie własne

2.2.2. Wyniki dla poszczególnych miejscowości wg ww. wskaźników

Tabela 32 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%]

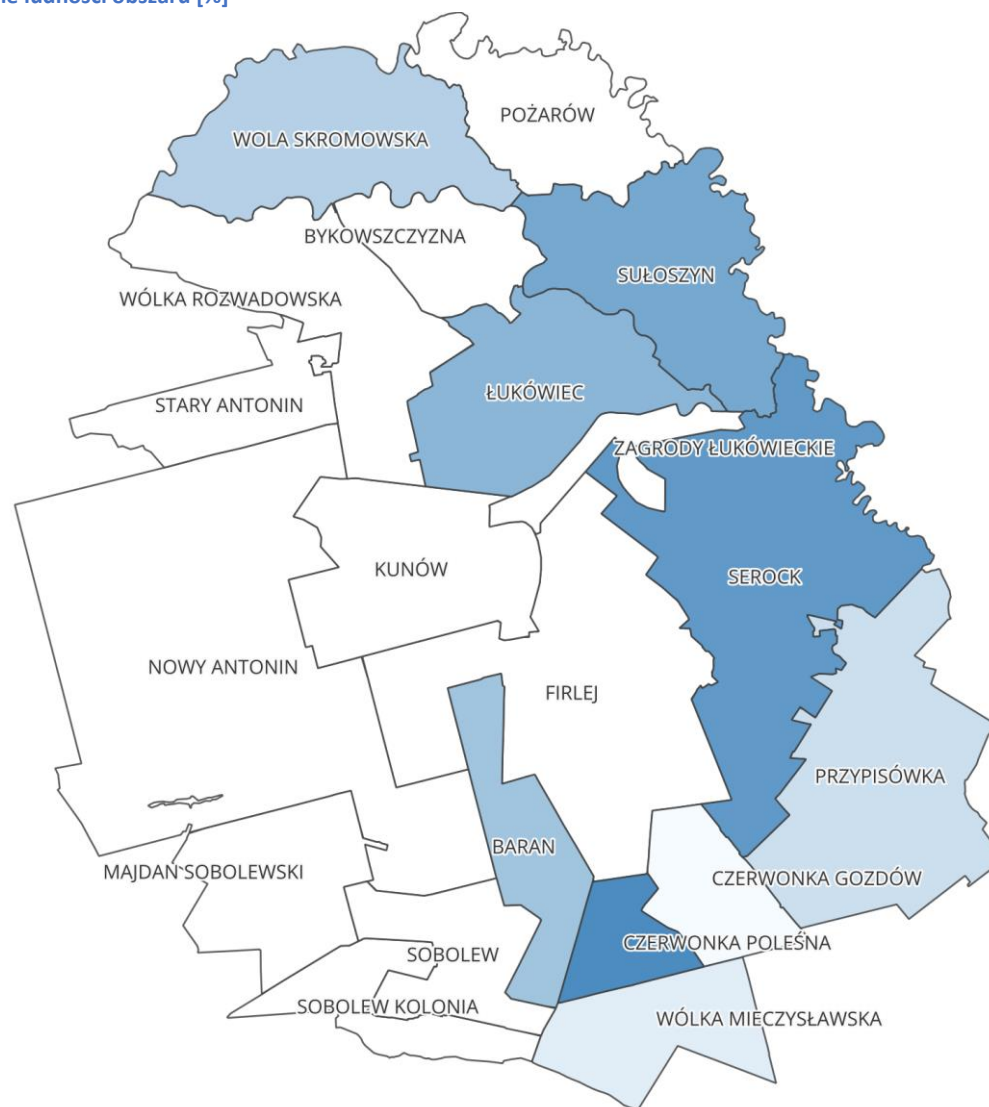
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	20,51
Bykowszczyzna	19,33
Czerwonka Poleśna	13,33
Czerwonka - Gozdów	17,79
Firlej	18,72
Kunów	18,52
Łukówiec	19,03
Majdan Sobolewski	30
Nowy Antonin	19,26
Pożarów	20,67
Przypisówka	22,24
Serock	16,87
Sobolew	24,52
Sobolew-Kolonia	17,68
Stary Antonin	22,36
Sułoszyn	14,84
Wola Skromowska	15,73
Wólka Mieczysławska	21,48
Wólka Rozwadowska	21,43
Zagrody Łukowieckie	17,77
Średnia	19,60

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 33 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]

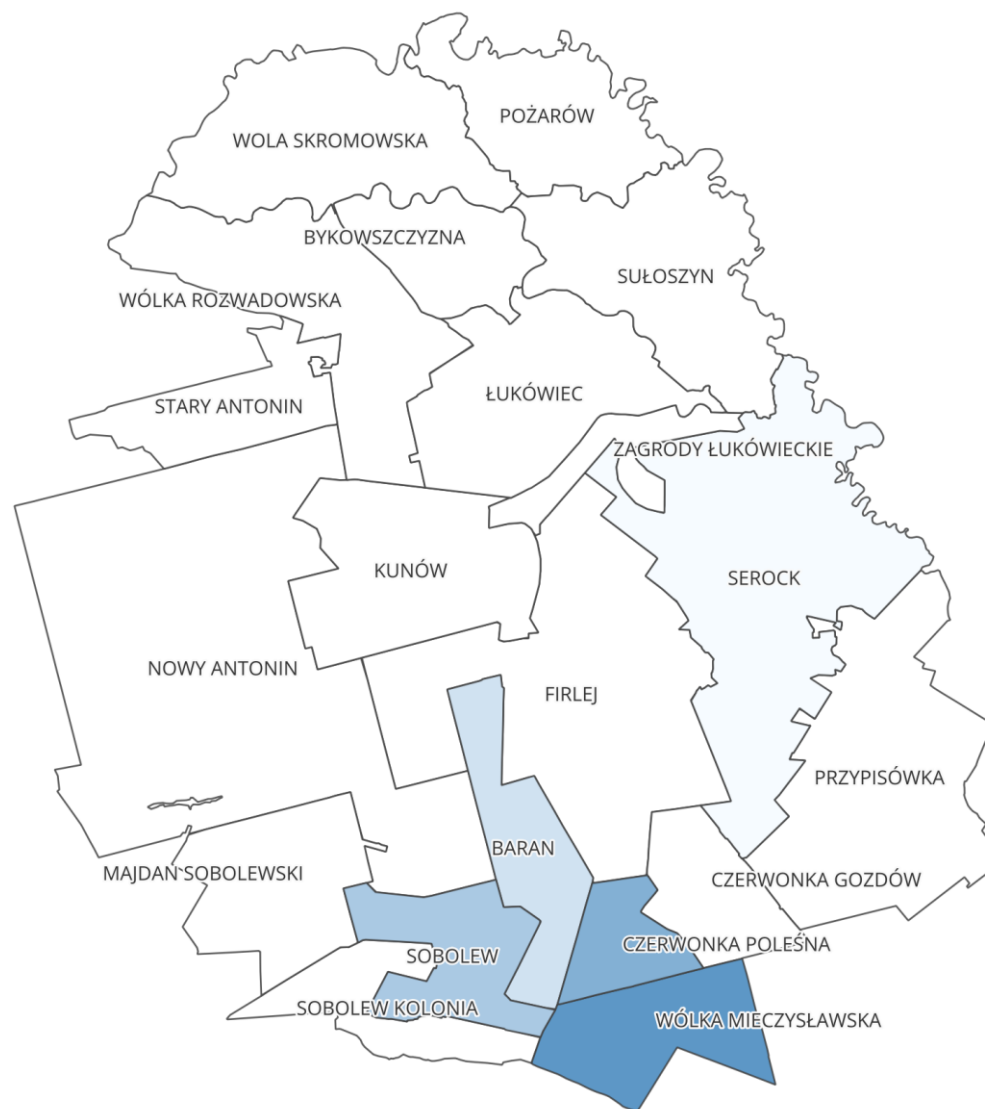
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	23,08
Bykowszczyzna	22
Czerwonka Poleśna	28,89
Czerwonka - Gozdów	21,47
Firlej	22,01
Kunów	20,99
Łukówiec	23,2
Majdan Sobolewski	19,09
Nowy Antonin	20,96
Pożarów	18,67
Przypisówka	21,84
Serock	25,5
Sobolew	20,19
Sobolew-Kolonia	20,12
Stary Antonin	13,04
Sułoszyn	23,67
Wola Skromowska	22,63
Wólka Mieczysławska	21,48
Wólka Rozwadowska	17,14
Zagrody Łukowieckie	21,32
Średnia	21,36

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych Narodowy Spis Powszechny 2021

Tabela 34 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców

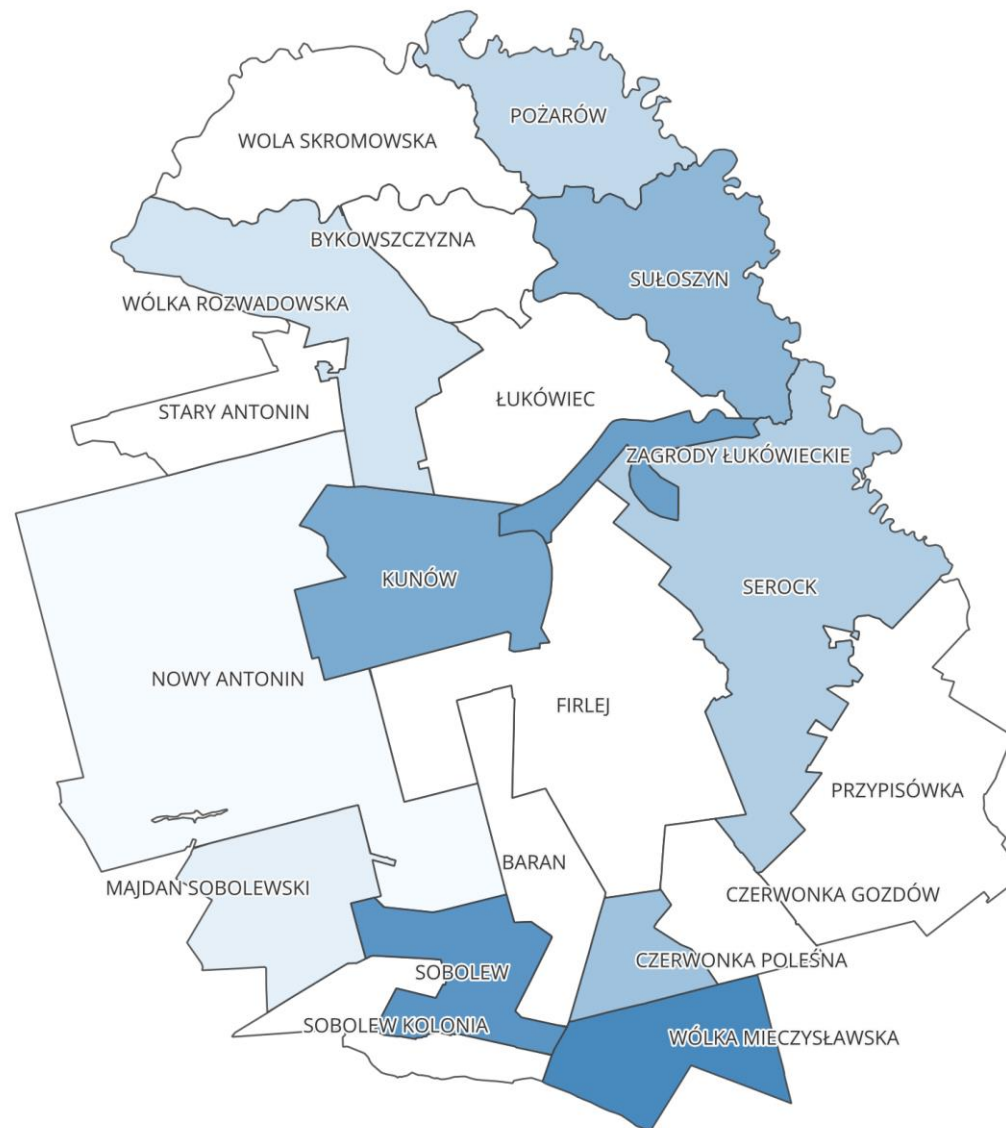
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	16,67
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	21,74
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	4,83
Kunów	6,47
Łukowiec	3,49
Majdan Sobolewski	3,96
Nowy Antonin	6,16
Pożarów	7,59
Przypisówka	2,78
Serock	9,81
Sobolew	21,5
Sobolew-Kolonia	7,88
Stary Antonin	1,3
Sułoszyn	7,75
Wola Skromowska	4,69
Wólka Mieczysławska	24,06
Wólka Rozwadowska	3,38
Zagrody Łukowieckie	6,67
Średnia	8,09

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 35 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców

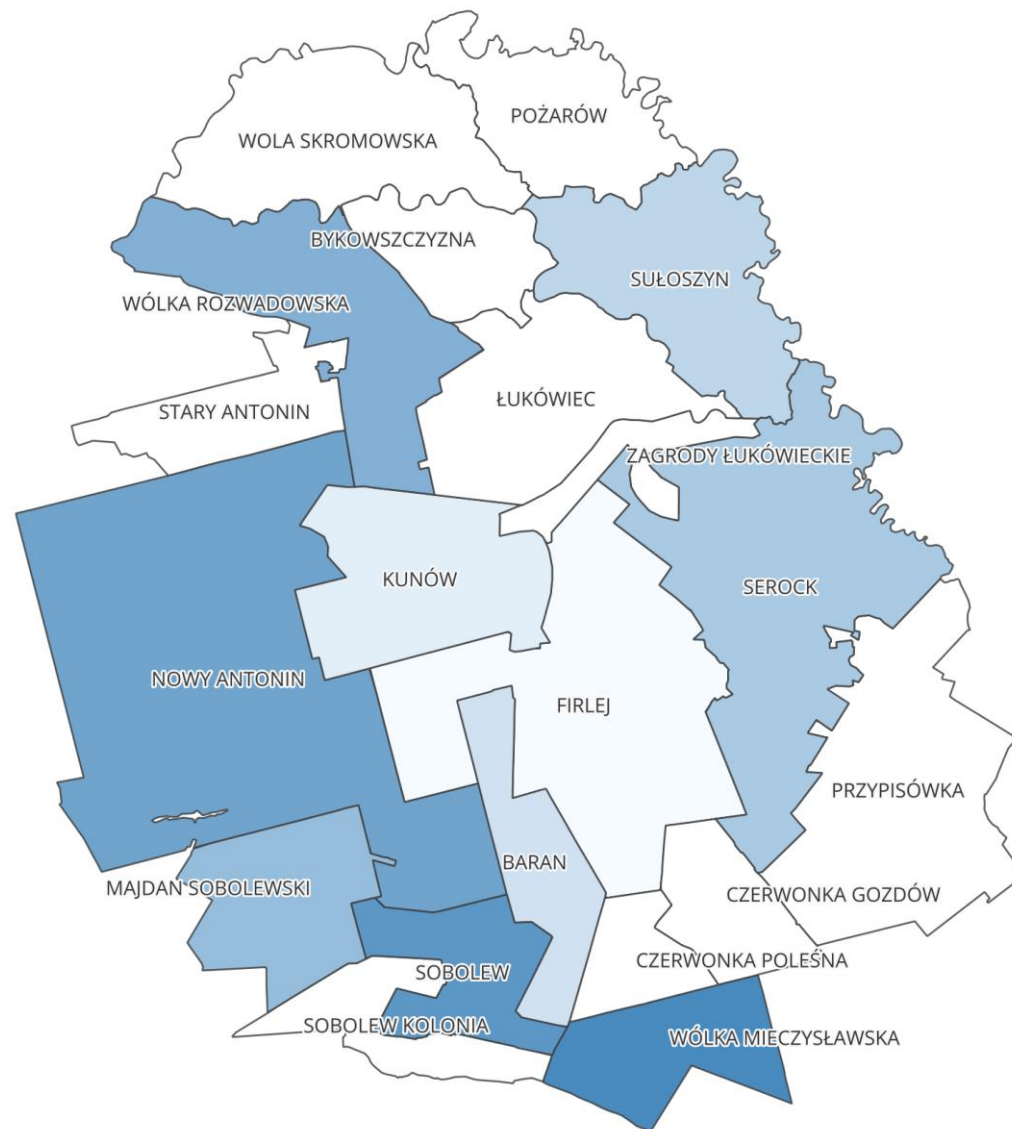
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	1,75
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	1,58
Kunów	2,35
Łukówiec	1
Majdan Sobolewski	1,98
Nowy Antonin	1,96
Pożarów	2,07
Przypisówka	0,6
Serock	2,13
Sobolew	3,74
Sobolew-Kolonia	0,61
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	2,21
Wola Skromowska	1,28
Wólka Mieczysławska	3,76
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	2,42
Średnia	1,77

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 36 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców

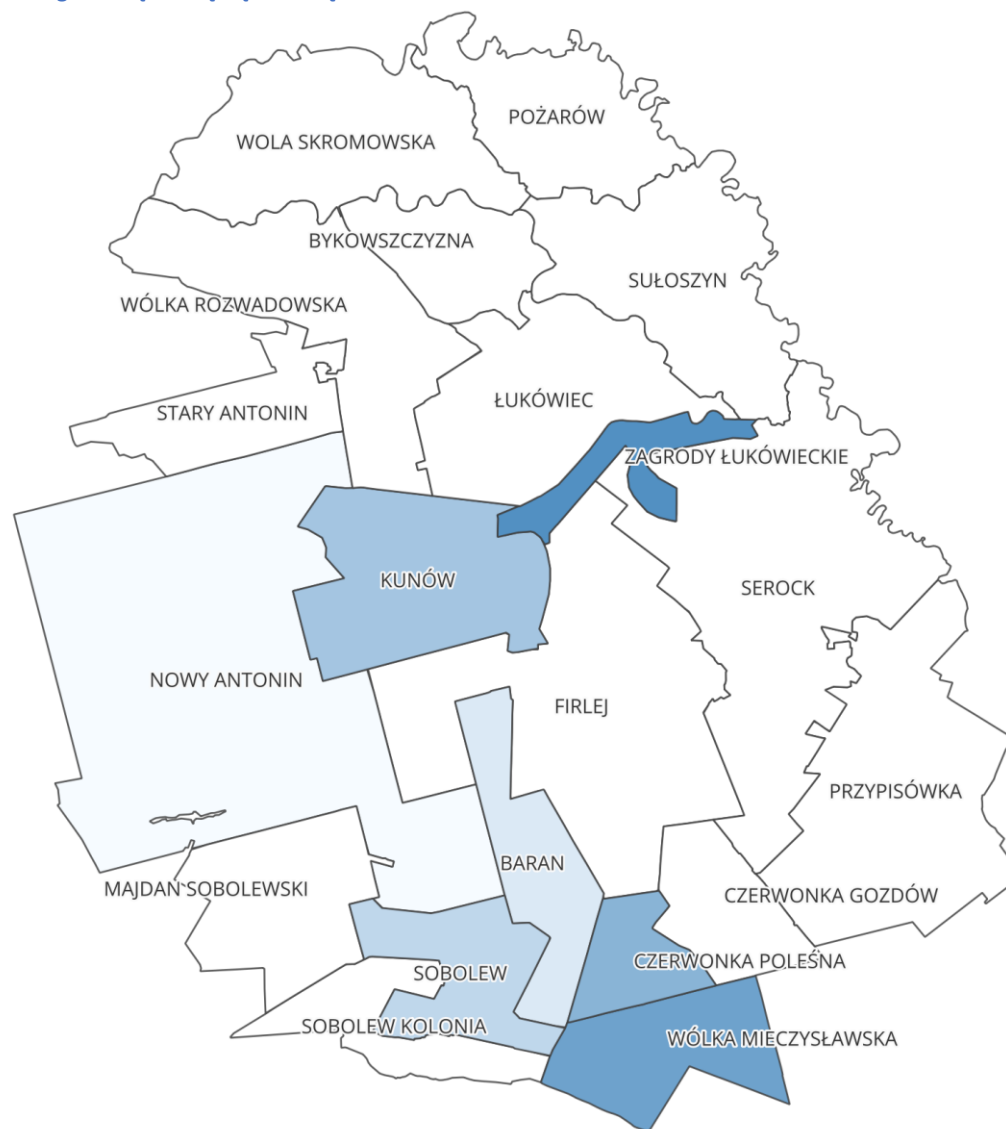
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	1,75
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0
Firlej	1,41
Kunów	1,47
Łukówiec	1,25
Majdan Sobolewski	1,98
Nowy Antonin	2,24
Pożarów	1,38
Przypisówka	0,4
Serock	1,92
Sobolew	2,34
Sobolew-Kolonia	0,61
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	1,85
Wola Skromowska	1,07
Wólka Mieczysławska	4,51
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	1,21
Średnia	1,40

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 37 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców

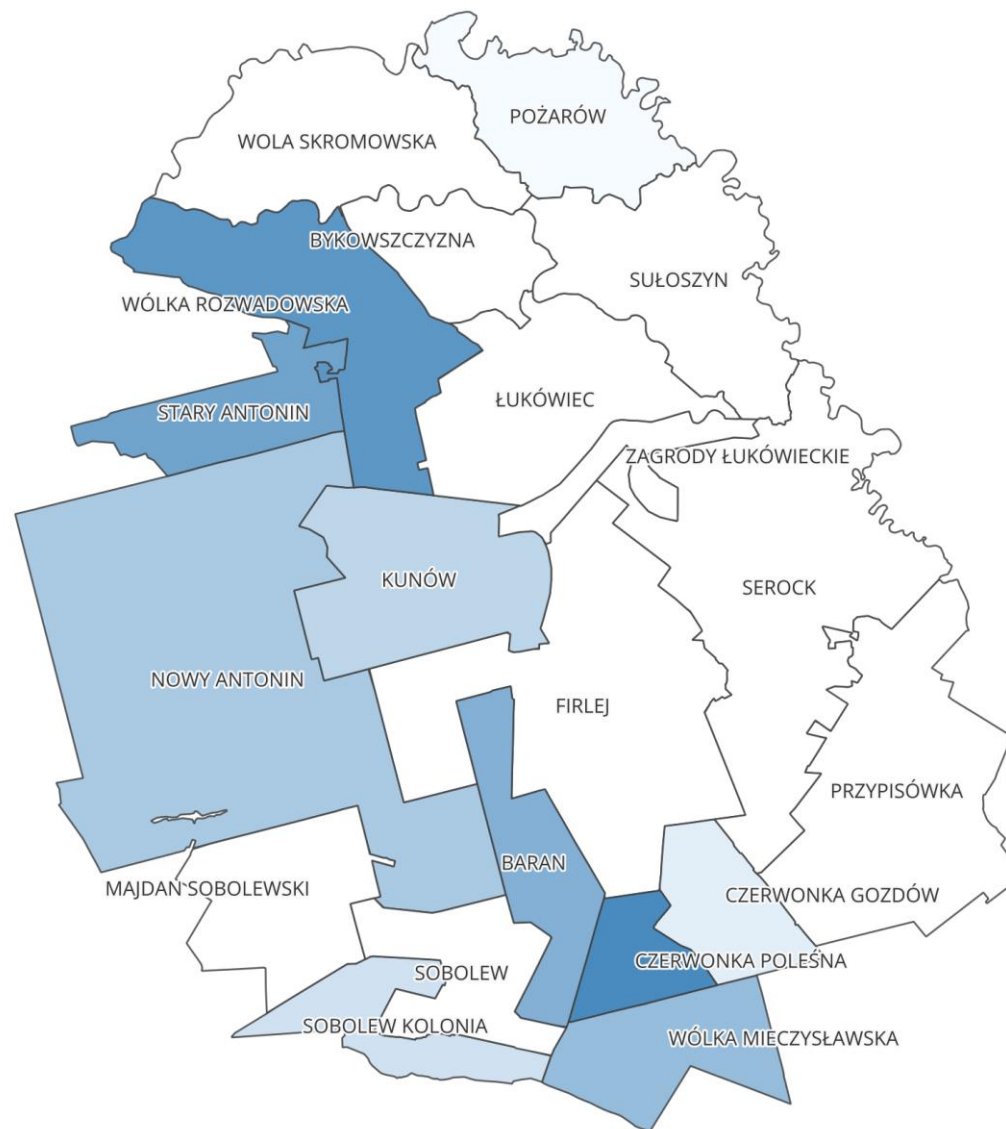
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0,88
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,5
Kunów	1,47
Łukówiec	0,75
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,84
Pożarów	0
Przypisówka	0,6
Serock	0,43
Sobolew	1,4
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	2,26
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	2,42
Średnia	0,76

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Ośrodka Pomocy Społecznej w Firleju

Tabela 38 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców

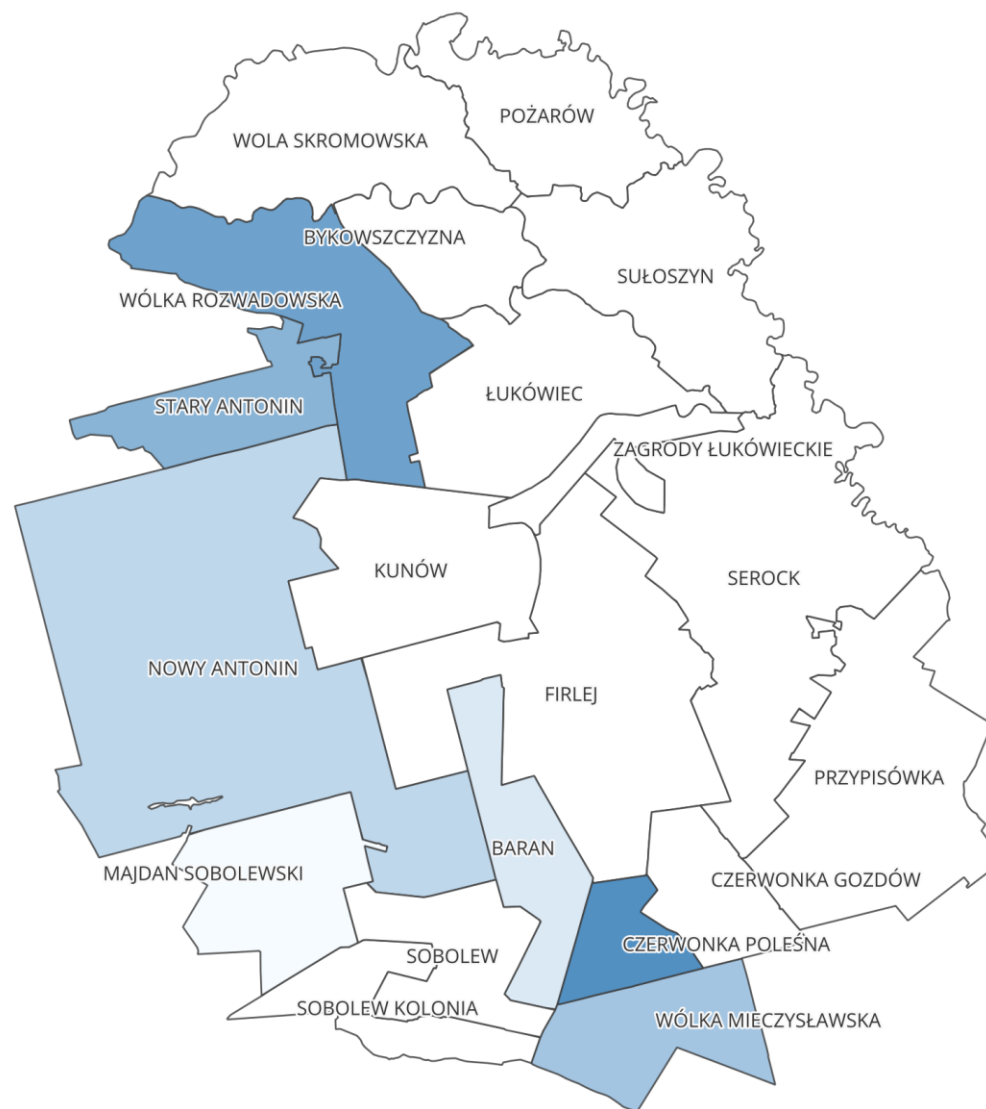
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	8,77
Bykowszczyzna	1,52
Czerwonka Poleśna	10,87
Czerwonka - Gozdów	6,36
Firlej	4,99
Kunów	6,76
Łukówiec	2,49
Majdan Sobolewski	5,94
Nowy Antonin	7,28
Pożarów	6,21
Przypisówka	4,37
Serock	5,76
Sobolew	4,67
Sobolew-Kolonia	6,67
Stary Antonin	9,74
Sułoszyn	5,17
Wola Skromowska	3,84
Wólka Mieczysławska	7,52
Wólka Rozwadowska	10,81
Zagrody Łukowieckie	1,82
Średnia	6,08

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 39 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców

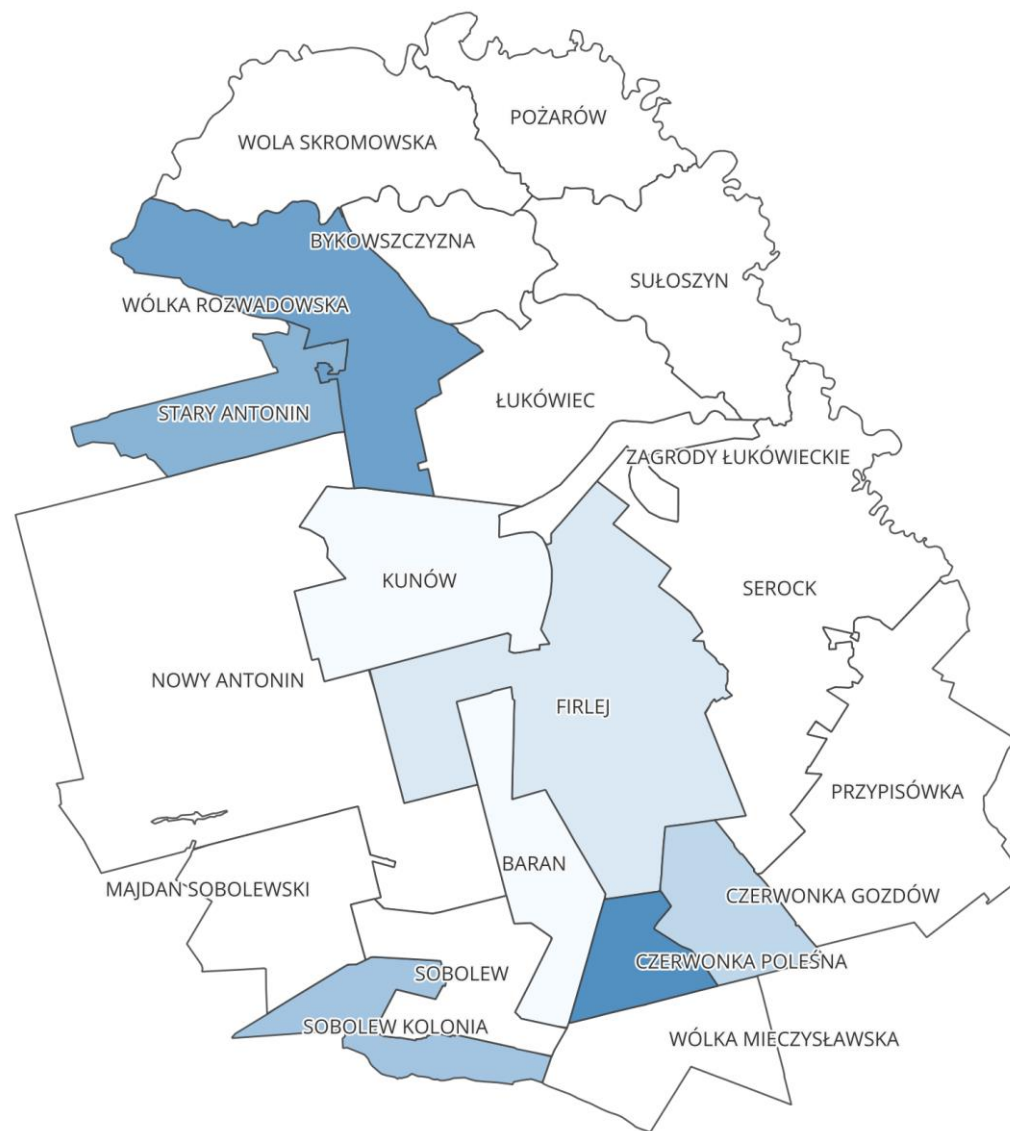
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	5,26
Bykowszczyzna	0,76
Czerwonka Poleśna	8,7
Czerwonka - Gozdów	2,89
Firlej	3,74
Kunów	3,82
Łukówiec	1,5
Majdan Sobolewski	4,95
Nowy Antonin	6,16
Pożarów	4,14
Przypisówka	3,18
Serock	4,26
Sobolew	2,8
Sobolew-Kolonia	3,64
Stary Antonin	7,79
Sułoszyn	3,69
Wola Skromowska	2,77
Wólka Mieczysławska	6,77
Wólka Rozwadowska	8,11
Zagrody Łukowieckie	1,82
Średnia	4,34

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 40 Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców

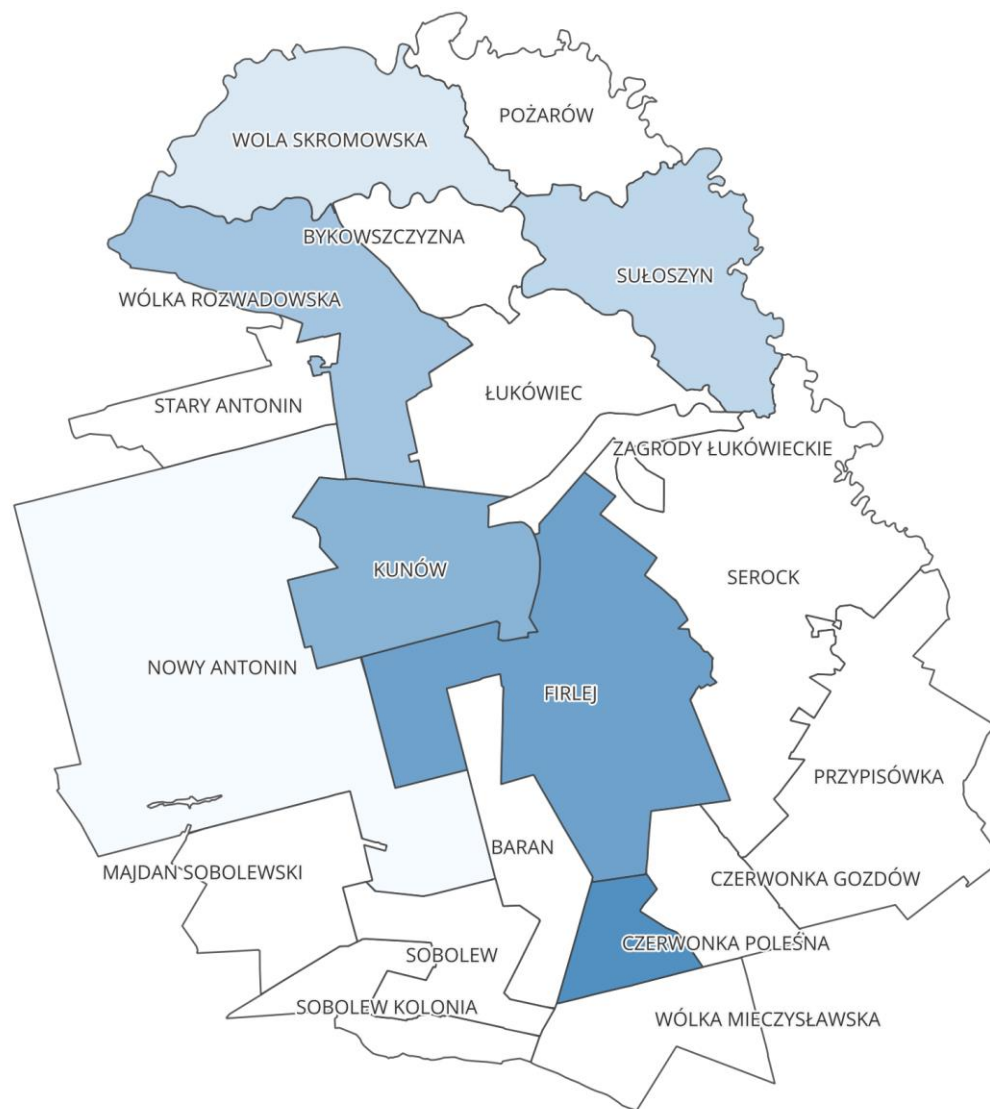
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0,88
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	0,92
Kunów	0,88
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,4
Serock	0,43
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	1,82
Stary Antonin	1,95
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,64
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	2,03
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,77

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Powiatowego Urzędu Pracy w Lubartowie

Tabela 41 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców

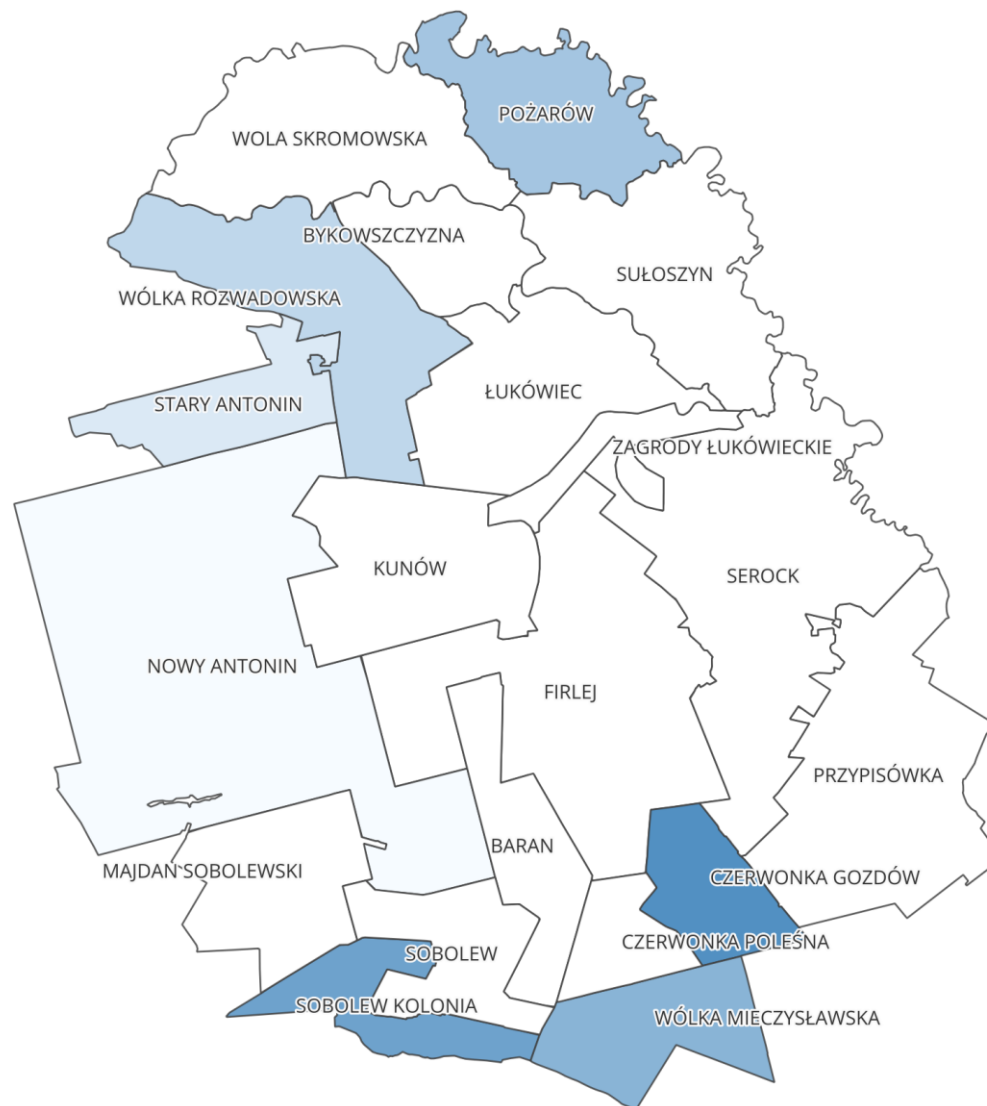
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	3,51
Bykowszczyzna	3,03
Czerwonka Poleśna	10,87
Czerwonka - Gozdów	2,89
Firlej	9,73
Kunów	8,82
Łukówiec	2,99
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	4,2
Pożarów	0
Przypisówka	1,59
Serock	3,62
Sobolew	3,74
Sobolew-Kolonia	3,64
Stary Antonin	0
Sułoszyn	5,9
Wola Skromowska	4,26
Wólka Mieczysławska	3,76
Wólka Rozwadowska	6,76
Zagrody Łukowieckie	0,61
Średnia	4,00

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 42 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	3,47
Firlej	0,42
Kunów	0,29
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,56
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,4
Serock	0,21
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	1,21
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	0,37
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0,68
Zagrody Łukowieckie	0,53
Średnia	0,53

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Komendy Powiatowej Policji w Lubartowie

Tabela 43 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców

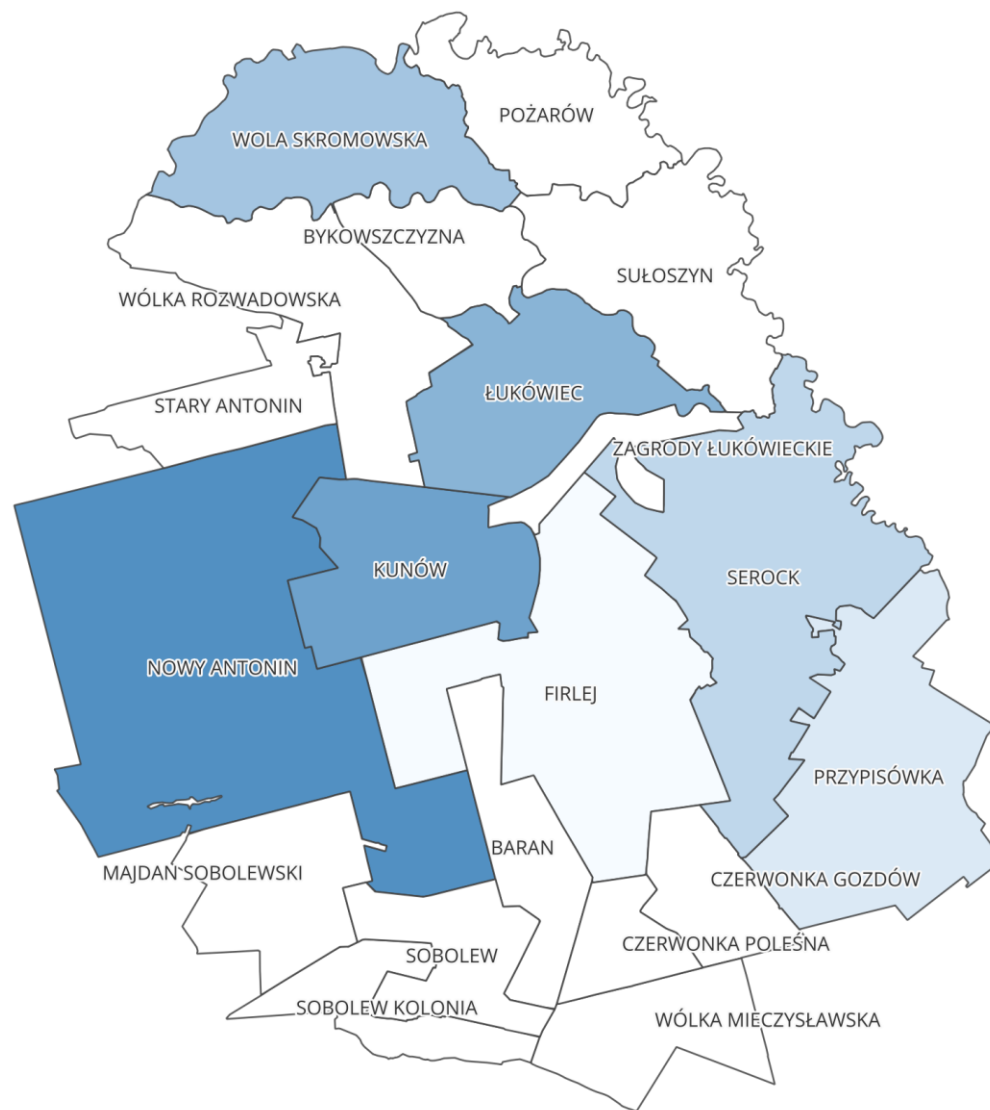
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,67
Kunów	0,59
Łukówiec	0,25
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	1,4
Pożarów	1,38
Przypisówka	0,4
Serock	0,43
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	0,74
Wola Skromowska	0,64
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,41

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej oraz BDL GUS

Tabela 44 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	157,09
Bykowszczyzna	148,24
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	121,05
Firlej	48,88
Kunów	91,54
Łukówiec	90,50
Majdan Sobolewski	174,22
Nowy Antonin	91,88
Pożarów	138,88
Przypisówka	71,95
Serock	83,00
Sobolew	114,74
Sobolew-Kolonia	129,46
Stary Antonin	135,97
Sułoszyn	104,80
Wola Skromowska	84,81
Wólka Mieczysławska	148,23
Wólka Rozwadowska	125,99
Zagrody Łukowieckie	132,32
Średnia	109,68

Źródło: Opracowanie własne. Sporządzono na podstawie danych z Urzędu Gminy Firlej oraz BDL GUS

Tabela 45 Wartości wskaźników dla sfery społecznej

Diagnoza społeczno – gospodarcza Gminny Program Rewitalizacji dla Gminy Firlej na lata 2025-2030

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwłą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023
Baran	20,51	23,08	16,67	1,75	1,75	0,88	8,77	0,88	5,26	3,51	0	0	157,09
Bykowszczyzna	19,33	22	0	0	0	0	1,52	0	0,76	3,03	0	0	148,24
Czerwonka Poleśna	13,33	28,89	21,74	2,17	0	2,17	10,87	2,17	8,7	10,87	0	0	0
Czerwonka - Gozdów	17,79	21,47	1,16	1,16	0	0,58	6,36	1,16	2,89	2,89	3,47	0,58	121,05
Firlej	18,72	22,01	4,83	1,58	1,41	0,5	4,99	0,92	3,74	9,73	0,42	0,67	48,88
Kunów	18,52	20,99	6,47	2,35	1,47	1,47	6,76	0,88	3,82	8,82	0,29	0,59	91,54
Łukówiec	19,03	23,2	3,49	1	1,25	0,75	2,49	0,25	1,5	2,99	0,25	0,25	90,50
Majdan Sobolewski	30	19,09	3,96	1,98	1,98	0	5,94	0	4,95	0	0	0	174,22
Nowy Antonin	19,26	20,96	6,16	1,96	2,24	0,84	7,28	0	6,16	4,2	0,56	1,4	91,88
Pożarów	20,67	18,67	7,59	2,07	1,38	0	6,21	0,69	4,14	0	0,69	1,38	138,88
Przypisówka	22,24	21,84	2,78	0,6	0,4	0,6	4,37	0,4	3,18	1,59	0,4	0,4	71,95
Serock	16,87	25,5	9,81	2,13	1,92	0,43	5,76	0,43	4,26	3,62	0,21	0,43	83,00
Sobolew	24,52	20,19	21,5	3,74	2,34	1,4	4,67	0,47	2,8	3,74	0	0,47	114,74
Sobolew-Kolonia	17,68	20,12	7,88	0,61	0,61	0	6,67	1,82	3,64	3,64	1,21	0	129,46
Stary Antonin	22,36	13,04	1,3	0,65	0,65	0	9,74	1,95	7,79	0	0,65	0	135,97
Sułoszyn	14,84	23,67	7,75	2,21	1,85	0,74	5,17	0,74	3,69	5,9	0,37	0,74	104,80
Wola Skromowska	15,73	22,63	4,69	1,28	1,07	0,21	3,84	0,64	2,77	4,26	0,21	0,64	84,81
Wółka Mieczysławska	21,48	21,48	24,06	3,76	4,51	2,26	7,52	0	6,77	3,76	0,75	0,75	148,23
Wółka Rozwadowska	21,43	17,14	3,38	2,03	2,03	0	10,81	2,03	8,11	6,76	0,68	0	125,99
Zagrody Łukowieckie	17,77	21,32	6,67	2,42	1,21	2,42	1,82	0	1,82	0,61	0,53	0	132,32
Średnia arytmetyczna	19,60	21,36	8,09	1,77	1,40	0,76	6,08	0,77	4,34	4,00	0,53	0,41	109,68
Odchylenie standardowe	3,57	2,99	10,97	3,12	3,86	3,47	4,37	3,46	4,46	6,57	4,54	2,92	16,88

Wskaźniki powyższe wymagają odpowiedniej standaryzacji. Dla porównania stopnia natężenia zjawisk kryzysowych w poszczególnych obszarach/sołectwach opracowano porównywalny wskaźnik. W pierwszym etapie powinno się znormalizować poszczególne zjawiska kryzysowe. Czynność ta polega na odjęciu od zmiennych ich średnich arytmetycznych, a następnie podzieleniu otrzymanej różnicy przez odchylenie standardowe według wzoru:

$$t_{ij} = \frac{x_{ij} - \bar{x}_j}{S_j}$$

gdzie:

t_{ij} – wartość znormalizowanego wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

$\bar{x}_j$ – średnia arytmetyczna wskaźnika j ,

S_j – odchylenie standardowe wskaźnika j

Tabela 46 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwale lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023
Baran	0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	2,81
Bykowszczyzna	-0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	2,28
Czerwonka Poleśna	-1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	-6,50
Czerwonka - Gozdów	-0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	0,67
Firlej	-0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	-3,60
Kunów	-0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	-1,07
Łukówiec	-0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	-1,14
Majdan Sobolewski	2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	3,82
Nowy Antonin	-0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	-1,05
Pożarów	0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	1,73
Przypisówka	0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	-2,23
Serock	-0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	-1,58
Sobolew	1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	0,30
Sobolew-Kolonia	-0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	1,17
Stary Antonin	0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	1,56
Sułoszyn	-1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	-0,29
Wola Skromowska	-1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	-1,47
Wólka Mieczysławska	0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	2,28
Wólka Rozwadowska	0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	0,97
Zagrody Łukowieckie	-0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	1,34

Wartości wskaźników po normalizacji umożliwiają dalsze wyliczenia. W następnym etapie należy określić, czy dany wskaźnik jest **stymulantą**, czy **destymulantą**, tzn. czy wysokie wartości wskaźnika powodują rozwój danej jednostki, czy też prowadzą do kryzysu.

Jeżeli wśród wskaźników znajdzie się stymulanta, uzyskane wartości należy przekształcić zgodnie ze wzorem:

$$z_{ij} = x_{ij} * (-1)$$

gdzie:

z_{ij} – wartość wskaźnika (stymulanty) po przekształceniu

x_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

W przypadku, gdy dany wskaźnik jest destymulantą, otrzymane w procesie normalizacji wartości pozostawiamy bez zmian

Tabela 47 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Udział liczby ludności wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności*	Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców	Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	„Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców*	Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023*
Baran	-0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	-2,81
Bykowszczyzna	0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	-2,28
Czerwonka Poleśna	1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	6,50
Czerwonka - Gozdów	0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	-0,67
Firlej	0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	3,60
Kunów	0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	1,07
Łukówiec	0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	1,14
Majdan Sobolewski	-2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	-3,82
Nowy Antonin	0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	1,05
Pożarów	-0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	-1,73
Przypisówka	-0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	2,23
Serock	0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	1,58
Sobolew	-1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	-0,30
Sobolew-Kolonia	0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	-1,17
Stary Antonin	-0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	-1,56
Sułoszyn	1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	0,29
Wola Skromowska	1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	1,47
Wólka Mieczysławska	-0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	-2,28
Wólka Rozwadowska	-0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	-0,97
Zagrody Łukówieckie	0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	-1,34

*stymulanta

Ostatnim etapem jest wyznaczenie jednej wartości wskaźnika syntetycznego, który będzie sumą wszystkich wskaźników cząstkowych wykorzystanych do określenia negatywnych zjawisk społecznych. Wartość wskaźnika syntetycznego będzie świadczyć, czy dane pole podstawowe znajduje się w stanie kryzysowym. Wysokie wartości wskaźnika świadczą o dużym kryzysie, natomiast niskie ukazują pozytywny obraz zjawisk społecznych. Aby uzyskać wartość wskaźnika syntetycznego należy posłużyć się wzorem:

$$P_i = \frac{1}{n} \sum_{j=1}^n t_{ij}$$

gdzie:

P_i – syntetyczny wskaźnik negatywnych zjawisk

n – liczba wskaźników (cech)

t_{ij} – wartość wskaźnika j dla jednostki urbanistycznej i

Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego świadczy o występowaniu kryzysu w sferze społecznej w danym obszarze.

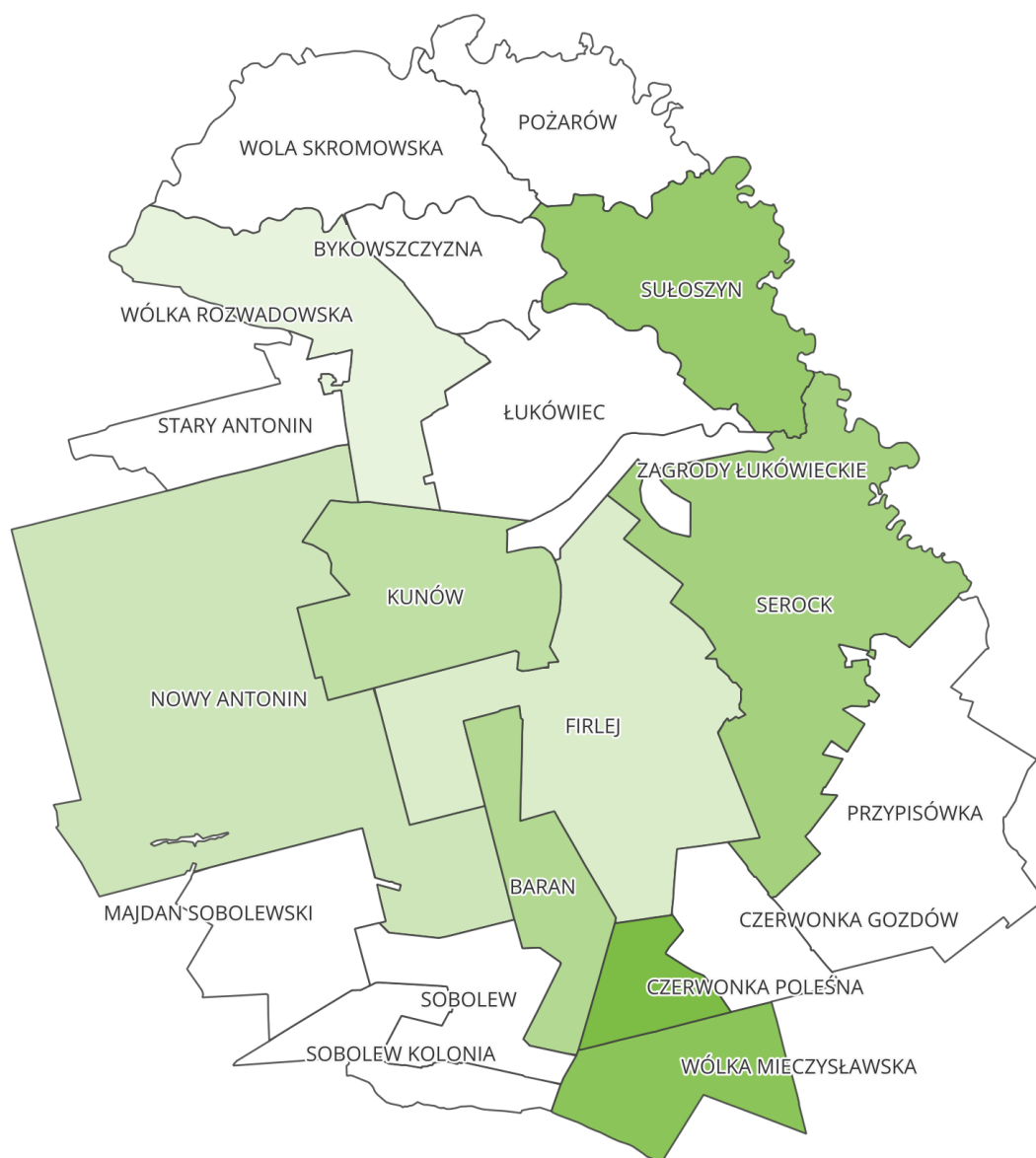
Tabela 48 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej

Nazwa obszaru	Demografia		Pomoc społeczna				Bezrobocie			Przestępczość	Patologie	Aktywność społeczna	Liczba wskaźników kryzysowych	Wskaźnik syntetyczny
Baran	-0,25	0,57	0,78	-0,01	0,09	0,03	0,62	0,03	0,21	-0,07	-0,12	-0,14	-2,81	0,15
Bykowszczyzna	0,08	0,21	-0,74	-0,57	-0,36	-0,22	-1,04	-0,22	-0,80	-0,15	-0,12	-0,14	-2,28	-0,34
Czerwonka Poleśna	1,76	2,52	1,24	0,13	-0,36	0,41	1,10	0,40	0,98	1,05	-0,12	-0,14	6,50	0,75
Czerwonka - Gozdów	0,51	0,04	-0,63	-0,20	-0,36	-0,05	0,06	0,11	-0,32	-0,17	0,65	0,06	-0,67	-0,03
Firlej	0,25	0,22	-0,30	-0,06	0,00	-0,08	-0,25	0,04	-0,13	0,87	-0,03	0,09	3,60	0,05
Kunów	0,30	-0,13	-0,15	0,19	0,02	0,20	0,16	0,03	-0,12	0,73	-0,05	0,06	1,07	0,1
Łukówiec	0,16	0,61	-0,42	-0,25	-0,04	0,00	-0,82	-0,15	-0,64	-0,15	-0,06	-0,06	1,14	-0,15
Majdan Sobolewski	-2,91	-0,76	-0,38	0,07	0,15	-0,22	-0,03	-0,22	0,14	-0,61	-0,12	-0,14	-3,82	-0,42
Nowy Antonin	0,10	-0,14	-0,18	0,06	0,22	0,02	0,27	-0,22	0,41	0,03	0,01	0,34	1,05	0,08
Pożarów	-0,30	-0,90	-0,05	0,10	-0,01	-0,22	0,03	-0,02	-0,04	-0,61	0,03	0,33	-1,73	-0,14
Przypisówka	-0,74	0,16	-0,48	-0,38	-0,26	-0,05	-0,39	-0,11	-0,26	-0,37	-0,03	-0,01	2,23	-0,24
Serock	0,77	1,38	0,16	0,11	0,13	-0,10	-0,07	-0,10	-0,02	-0,06	-0,07	0,01	1,58	0,18
Sobolew	-1,38	-0,39	1,22	0,63	0,24	0,18	-0,32	-0,09	-0,34	-0,04	-0,12	0,02	-0,30	-0,03
Sobolew-Kolonia	0,54	-0,42	-0,02	-0,37	-0,21	-0,22	0,14	0,30	-0,16	-0,05	0,15	-0,14	-1,17	-0,04
Stary Antonin	-0,77	-2,79	-0,62	-0,36	-0,20	-0,22	0,84	0,34	0,77	-0,61	0,03	-0,14	-1,56	-0,31
Sułoszyn	1,34	0,77	-0,03	0,14	0,12	-0,01	-0,21	-0,01	-0,15	0,29	-0,04	0,11	0,29	0,19
Wola Skromowska	1,09	0,42	-0,31	-0,16	-0,09	-0,16	-0,51	-0,04	-0,35	0,04	-0,07	0,08	1,47	-0,01
Wólka Mieczysławska	-0,53	0,04	1,45	0,64	0,81	0,43	0,33	-0,22	0,55	-0,04	0,05	0,11	-2,28	0,3
Wólka Rozwadowska	-0,51	-1,41	-0,43	0,08	0,16	-0,22	1,08	0,36	0,85	0,42	0,03	-0,14	-0,97	0,02
Zagrody Łukowieckie	0,51	-0,01	-0,13	0,21	-0,05	0,48	-0,97	-0,22	-0,56	-0,52	0,00	-0,14	-1,34	-0,12

Rewitalizacja ma służyć przede wszystkim poprawie jakości życia mieszkańców, co oznacza, że właśnie **kwestie społeczne są podstawowymi przesłankami służącymi wyznaczeniu obszarów zdegradowanych i rewitalizacji**, a dopiero potem – aspekt gospodarczy, środowiskowy, funkcjonalno-przestrzenny i techniczny.

Delimitacja negatywnych zjawisk społecznych występujących w Gminie Firlej przeprowadzona na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk), wykazała, że obszarem koncentracji problemów społecznych w gminie jest obszar zlokalizowany w miejscowościach: **Baran, Czerwonka Poleśna, Firlej, Kunów, Nowy Antonin, Serock, Sułoszyn, Wólka Mieczysławska, Wólka Rozwadowska.**

Mapa 4 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Firlej

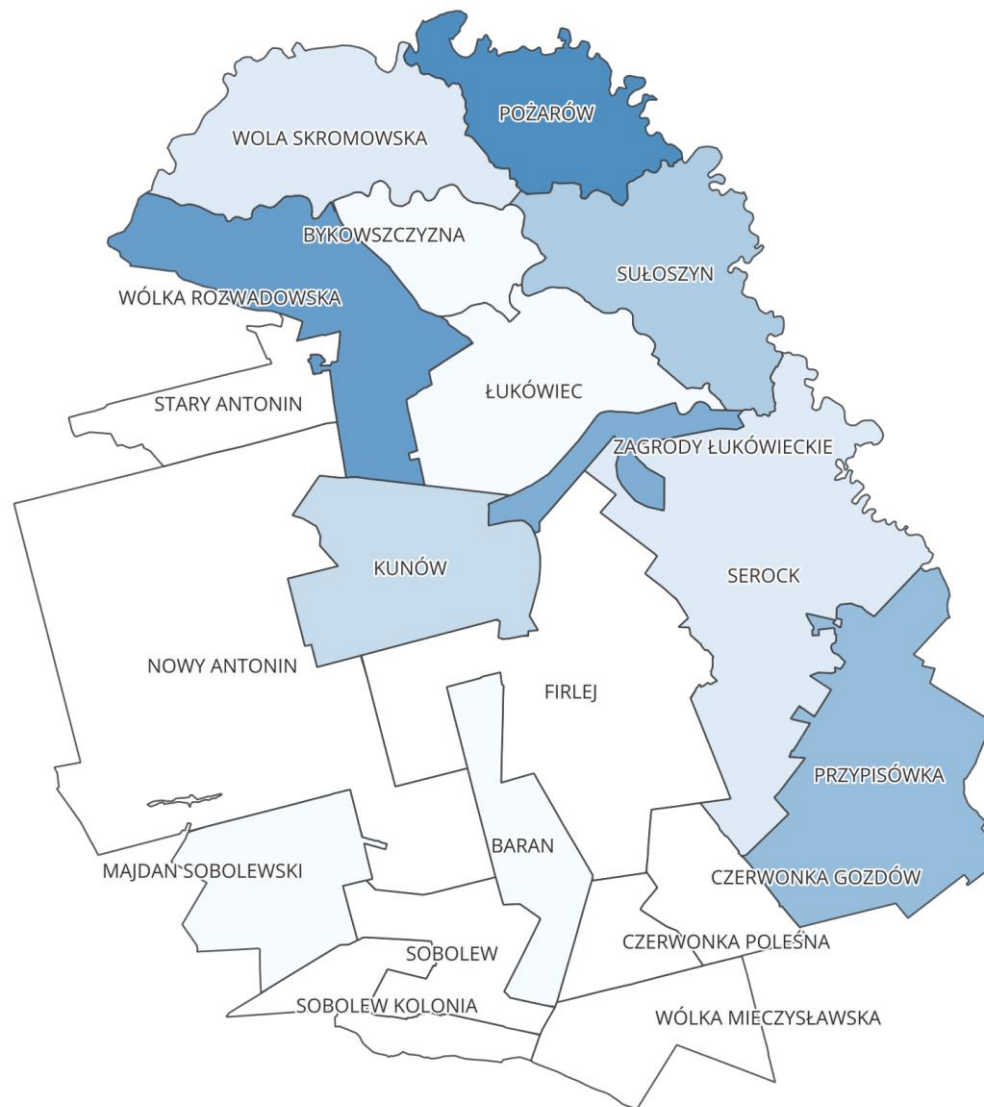
Źródło: Opracowanie własne.

Jak wcześniej wspomniano, dla poprawnego wyznaczenia obszarów zdegradowanych i rewitalizacji należało dodatkowo zdiagnozować występowanie, co **najmniej jednego z negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno - funkcjonalnych lub technicznych.**

Sfera gospodarcza:

Tabela 49 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)

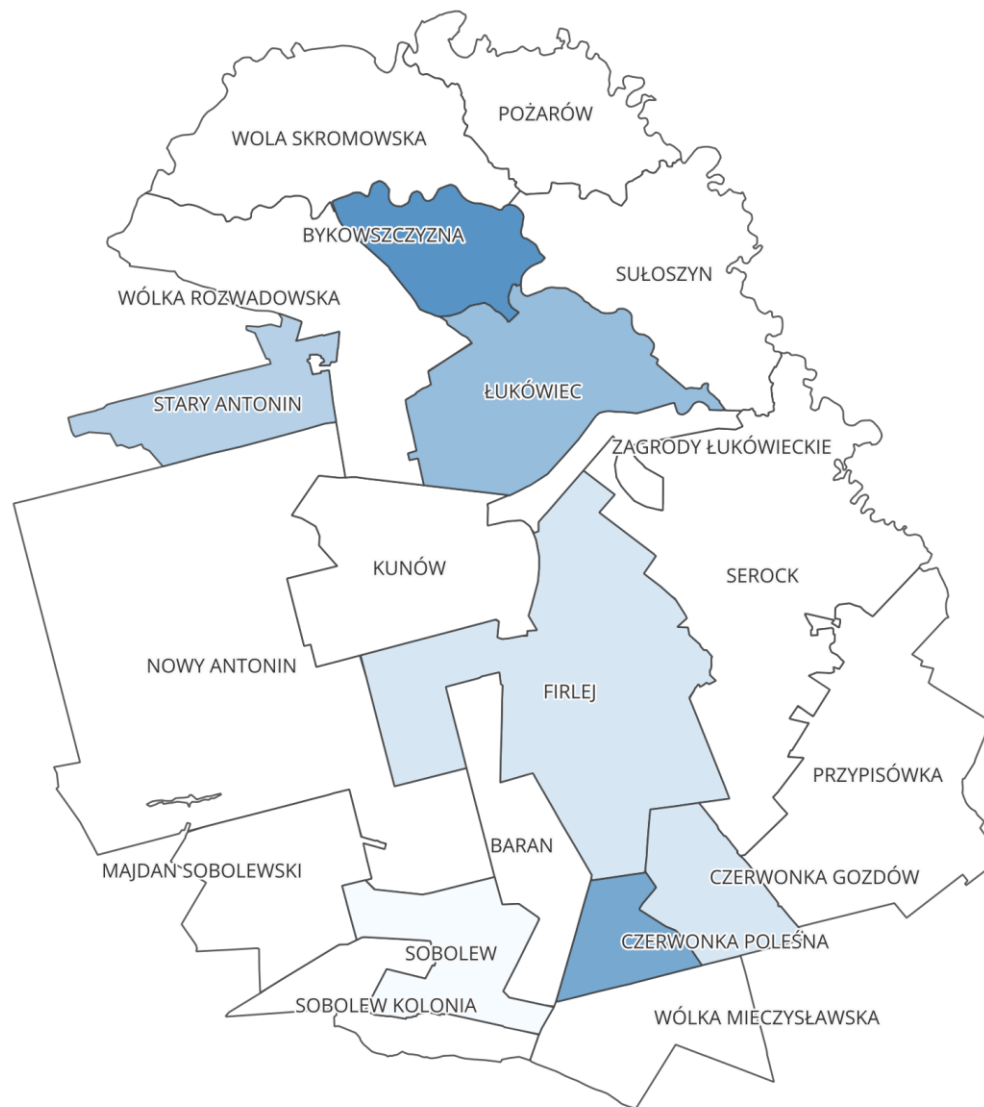
Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	1,16
Firlej	1,08
Kunów	0,29
Łukowiec	0
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,84
Pożarów	0,69
Przypisówka	0,6
Serock	0,21
Sobolew	0,93
Sobolew-Kolonia	1,82
Stary Antonin	1,95
Sułoszyn	0,37
Wola Skromowska	0,21
Wólka Mieczysławska	0,75
Wólka Rozwadowska	0,68
Zagrody Łukowieckie	0,61
Średnia	0,72

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Tabela 50 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	2,27
Czerwonka Poleśna	2,17
Czerwonka - Gozdów	0,58
Firlej	0,58
Kunów	0
Łukówiec	0,75
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0,28
Pożarów	0
Przypisówka	0,4
Serock	0
Sobolew	0,47
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0,65
Sułoszyn	0
Wola Skromowska	0
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,41

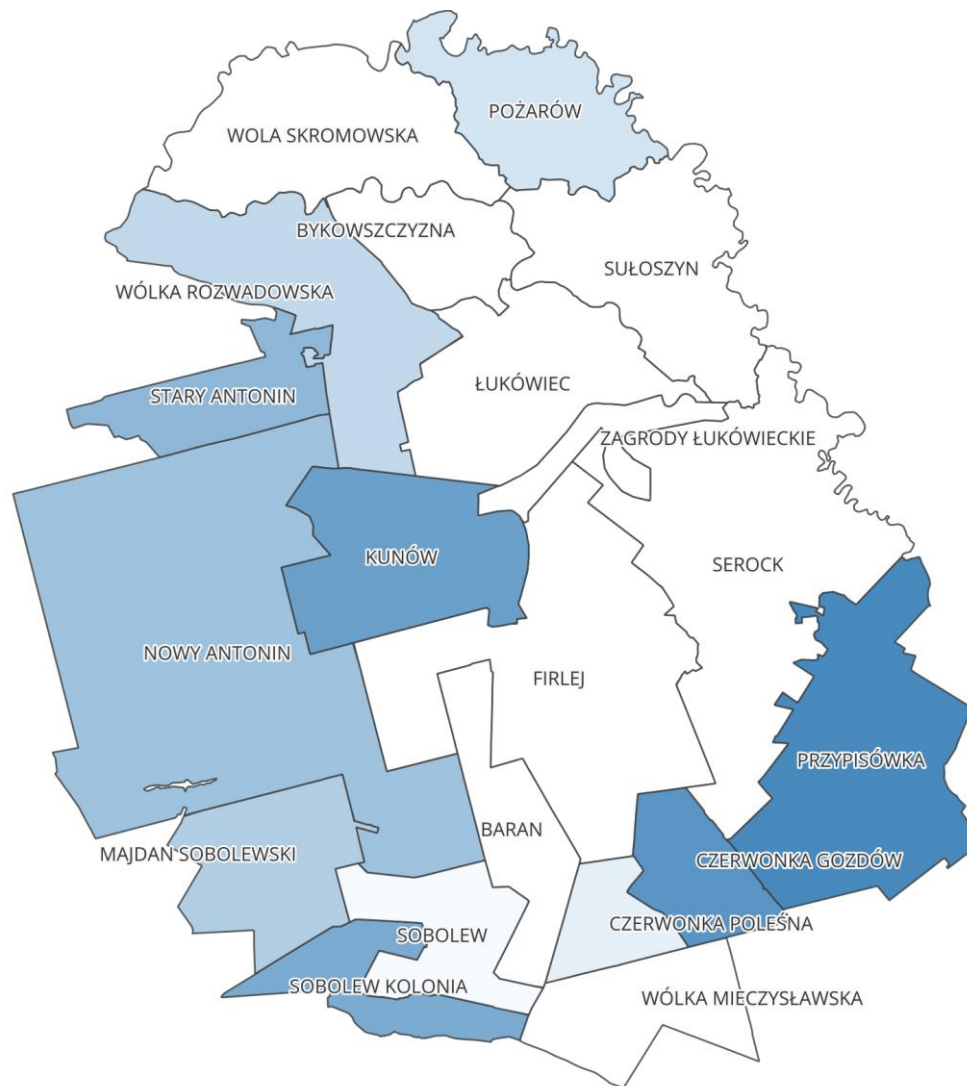

Źródło: Bank Danych Lokalnych.

Sfera środowiskowa:

Tabela 51 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
Baran	27,19
Bykowszczyzna	31,06
Czerwonka Poleśna	15,22
Czerwonka - Gozdów	26,59
Firlej	33,44
Kunów	25,59
Łukowiec	34,91
Majdan Sobolewski	22,77
Nowy Antonin	22,97
Pożarów	22,07
Przypisówka	27,04
Serock	35,39
Sobolew	11,68
Sobolew-Kolonia	24,24
Stary Antonin	23,38
Sułoszyn	35,06
Wola Skromowska	28,36
Wólka Mieczysławska	30,83
Wólka Rozwadowska	22,3
Zagrody Łukowieckie	38,79
Średnia	26,94

Źródło: UG Firlej

Tabela 52 Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach

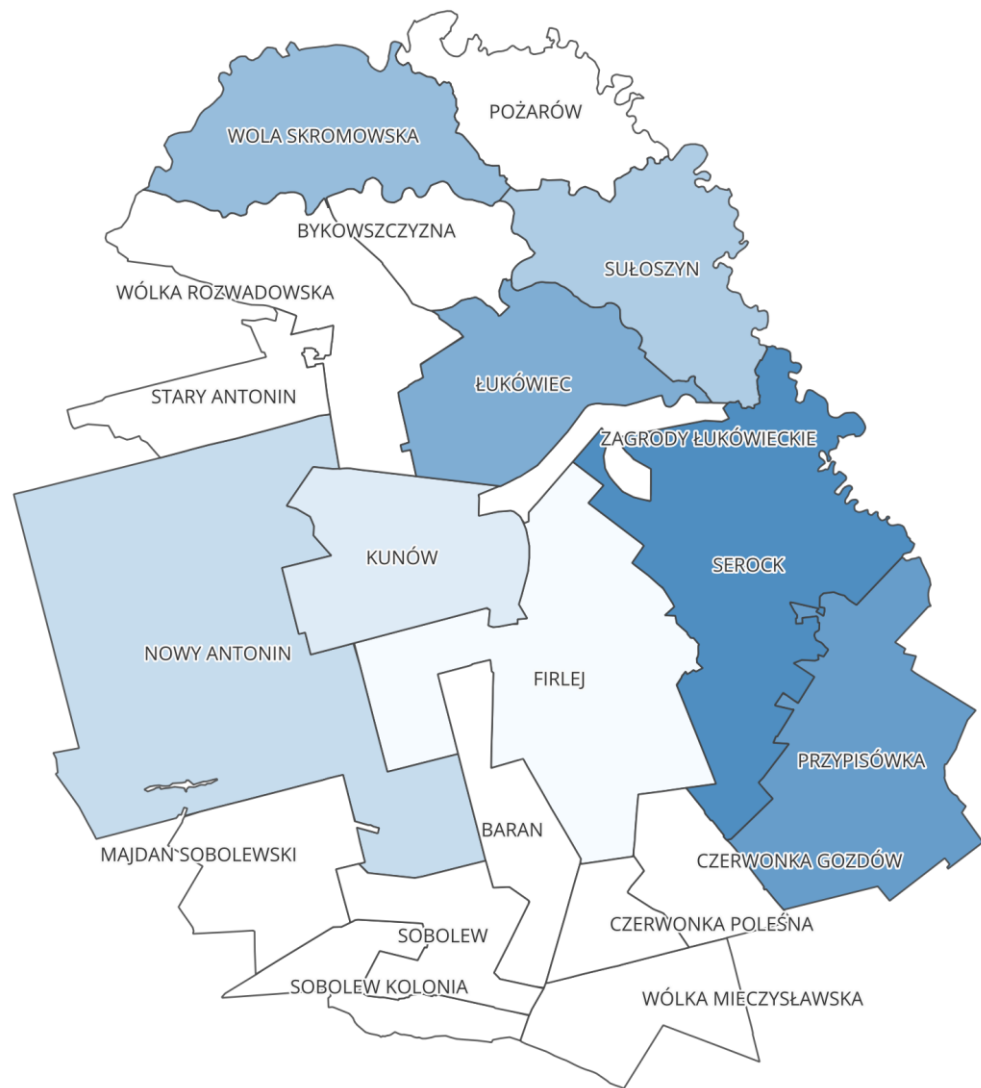
Nazwa obszaru	Wartość
---------------	---------

	wskaźnika
Baran	178 305
Bykowszczyzna	209 415
Czerwonka Poleśna	62 115
Czerwonka - Gozdów	214 935
Firlej	379 110
Kunów	383 625
Łukowiec	574 320
Majdan Sobolewski	190 455
Nowy Antonin	441 360
Pożarów	234 645
Przypisówka	647 040
Serock	665 060
Sobolew	234 614
Sobolew-Kolonia	170 715
Stary Antonin	195 810
Sułoszyn	480 180
Wola Skromowska	532 785
Wólka Mieczysławska	146 445
Wólka Rozwadowska	227 040
Zagrody Łukowieckie	218 985
Średnia	319348

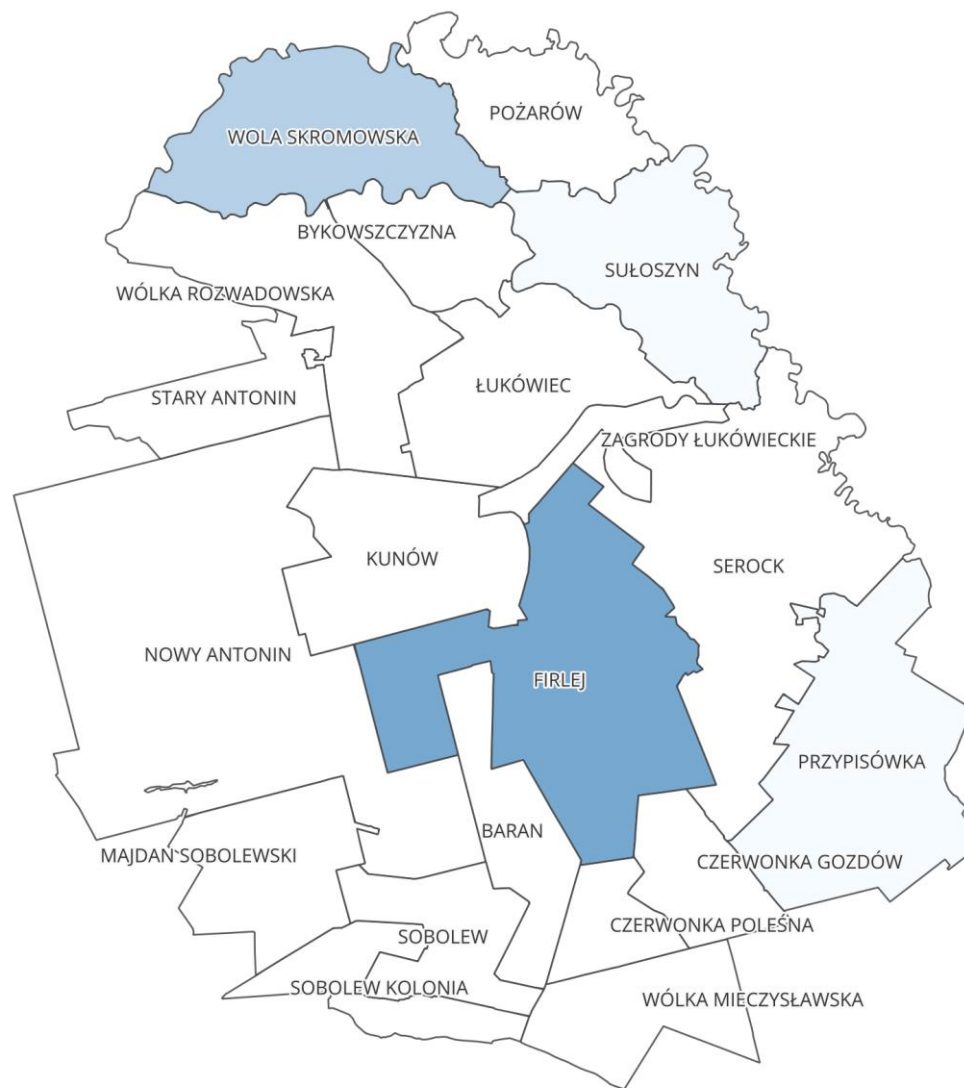
Źródło: UG Firlej

Tabela 53 Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji

Nazwa obszaru	Wartość
---------------	---------

	wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	0
Firlej	4
Kunów	0
Łukowiec	0
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	0
Pożarów	0
Przypisówka	1
Serock	0
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	0
Stary Antonin	0
Sułoszyn	1
Wola Skromowska	2
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,4

Źródło: UG Firlej

Sfera funkcjonalno- przestrzenna:

Tabela 54 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)

Nazwa obszaru	Wartość
---------------	---------

	wskaźnika
Baran	0
Bykowszczyzna	0
Czerwonka Poleśna	0
Czerwonka - Gozdów	1
Firlej	3
Kunów	1
Łukówiec	1
Majdan Sobolewski	0
Nowy Antonin	1
Pożarów	0
Przypisówka	0
Serock	1
Sobolew	0
Sobolew-Kolonia	1
Stary Antonin	0
Sułoszyn	1
Wola Skromowska	2
Wólka Mieczysławska	0
Wólka Rozwadowska	0
Zagrody Łukowieckie	0
Średnia	0,60

Źródło: UG Firlej, 3- zadowalająca, 2- dostateczna, 1- niska, 0- niedostateczna

Sfera techniczna:

Tabela 55 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)

Nazwa obszaru	Wartość wskaźnika
---------------	-------------------

Baran	1 (wodociąg)
Bykowszczyzna	1 (wodociąg)
Czerwonka Poleśna	1 (wodociąg)
Czerwonka - Gozdów	1 (wodociąg)
Firlej	2 (wodociąg i kanalizacja)
Kunów	1 (wodociąg)
Łukówiec	1 (wodociąg)
Majdan Sobolewski	1 (wodociąg)
Nowy Antonin	1 (wodociąg)
Pożarów	1 (wodociąg)
Przypisówka	2 (wodociąg i kanalizacja)
Serock	2 (wodociąg i kanalizacja)
Sobolew	1 (wodociąg)
Sobolew-Kolonia	1 (wodociąg)
Stary Antonin	1 (wodociąg)
Sułoszyn	1 (wodociąg)
Wola Skromowska	1 (wodociąg)
Wólka Mieczysławska	1 (wodociąg)
Wólka Rozwadowska	1 (wodociąg)
Zagrody Łukowieckie	1 (wodociąg)
Średnia	1,15

Źródło: UG Firlej

Tabela 56 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Baran	0	0	27,19	178 305	0	0	1
Bykowszczyzna	0	2,27	31,06	209 415	0	0	1
Czerwonka Poleśna	2,17	2,17	15,22	62 115	0	0	1
Czerwonka - Gozdów	1,16	0,58	26,59	214 935	0	1	1
Firlej	1,08	0,58	33,44	379 110	4	3	2
Kunów	0,29	0	25,59	383 625	0	1	1
Łukówiec	0	0,75	34,91	574 320	0	1	1
Majdan Sobolewski	0	0	22,77	190 455	0	0	1
Nowy Antonin	0,84	0,28	22,97	441 360	0	1	1
Pożarów	0,69	0	22,07	234 645	0	0	1
Przypisówka	0,6	0,4	27,04	647 040	1	0	2
Serock	0,21	0	35,39	665 060	0	1	2
Sobolew	0,93	0,47	11,68	234 614	0	0	1
Sobolew-Kolonia	1,82	0	24,24	170 715	0	1	1
Stary Antonin	1,95	0,65	23,38	195 810	0	0	1
Sułoszyn	0,37	0	35,06	480 180	1	1	1
Wola Skromowska	0,21	0	28,36	532 785	2	2	1
Wólka Mieczysławska	0,75	0	30,83	146 445	0	0	1
Wólka Rozwadowska	0,68	0	22,3	227 040	0	0	1
Zagrody Łukowieckie	0,61	0	38,79	218 985	0	0	1
Średnia arytmetyczna	0,72	0,41	26,94	319348	0,4	0,6	1,15
Odchylenie standardowe	3,36	4,56	5,27	1372,65	6,83	4,55	1,48

Tabela 57 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)
Baran	-0,21	-0,09	0,05	-102,75	-0,06	-0,13	-0,10
Bykowszczyzna	-0,21	0,41	0,78	-80,09	-0,06	-0,13	-0,10
Czerwonka Poleśna	0,43	0,39	-2,23	-187,40	-0,06	-0,13	-0,10
Czerwonka - Gozdów	0,13	0,04	-0,07	-76,07	-0,06	0,09	-0,10
Firlej	0,11	0,04	1,23	43,54	0,53	0,53	0,57
Kunów	-0,13	-0,09	-0,26	46,83	-0,06	0,09	-0,10
Łukowiec	-0,21	0,08	1,51	185,75	-0,06	0,09	-0,10
Majdan Sobolewski	-0,21	-0,09	-0,79	-93,90	-0,06	-0,13	-0,10
Nowy Antonin	0,04	-0,03	-0,75	88,89	-0,06	0,09	-0,10
Pożarów	-0,01	-0,09	-0,93	-61,71	-0,06	-0,13	-0,10
Przypisówka	-0,04	0,00	0,02	238,73	0,09	-0,13	0,57
Serock	-0,15	-0,09	1,60	251,86	-0,06	0,09	0,57
Sobolew	0,06	0,01	-2,90	-61,73	-0,06	-0,13	-0,10
Sobolew-Kolonia	0,33	-0,09	-0,51	-108,28	-0,06	0,09	-0,10
Stary Antonin	0,37	0,05	-0,68	-90,00	-0,06	-0,13	-0,10
Sułoszyn	-0,10	-0,09	1,54	117,17	0,09	0,09	-0,10
Woła Skromowska	-0,15	-0,09	0,27	155,49	0,23	0,31	-0,10
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	0,74	-125,96	-0,06	-0,13	-0,10
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	-0,88	-67,25	-0,06	-0,13	-0,10
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	2,25	-73,12	-0,06	-0,13	-0,10

Tabela 58 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*
Baran	0,21	-0,09	-0,05	-102,75	-0,06	0,13	0,10
Bykowszczyzna	0,21	0,41	-0,78	-80,09	-0,06	0,13	0,10
Czerwonka Poleśna	-0,43	0,39	2,23	-187,40	-0,06	0,13	0,10
Czerwonka - Gozdów	-0,13	0,04	0,07	-76,07	-0,06	-0,09	0,10
Firlej	-0,11	0,04	-1,23	43,54	0,53	-0,53	-0,57
Kunów	0,13	-0,09	0,26	46,83	-0,06	-0,09	0,10
Łukówiec	0,21	0,08	-1,51	185,75	-0,06	-0,09	0,10
Majdan Sobolewski	0,21	-0,09	0,79	-93,90	-0,06	0,13	0,10
Nowy Antonin	-0,04	-0,03	0,75	88,89	-0,06	-0,09	0,10
Pożarów	0,01	-0,09	0,93	-61,71	-0,06	0,13	0,10
Przypisówka	0,04	0,00	-0,02	238,73	0,09	0,13	-0,57
Serock	0,15	-0,09	-1,60	251,86	-0,06	-0,09	-0,57
Sobolew	-0,06	0,01	2,90	-61,73	-0,06	0,13	0,10
Sobolew-Kolonia	-0,33	-0,09	0,51	-108,28	-0,06	-0,09	0,10
Stary Antonin	-0,37	0,05	0,68	-90,00	-0,06	0,13	0,10
Sułoszyn	0,10	-0,09	-1,54	117,17	0,09	-0,09	0,10
Wola Skromowska	-0,15	-0,09	-0,27	155,49	0,23	-0,31	0,10
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	-0,74	-125,96	-0,06	0,13	0,10
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	0,88	-67,25	-0,06	0,13	0,10
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	-2,25	-73,12	-0,06	0,13	0,10

*stymulanta

Tabela 59 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej

Nazwa obszaru	Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)*	Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców*	Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	Dostępność do usług kultury i usług społecznych *	Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)*	Liczba wskaźników kryzysowych
Baran	0,21	-0,09	-0,05	-102,75	-0,06	0,13	0,10	3
Bykowszczyzna	0,21	0,41	-0,78	-80,09	-0,06	0,13	0,10	4
Czerwonka Poleśna	-0,43	0,39	2,23	-187,40	-0,06	0,13	0,10	4
Czerwonka - Gozdów	-0,13	0,04	0,07	-76,07	-0,06	-0,09	0,10	3
Firlej	-0,11	0,04	-1,23	43,54	0,53	-0,53	-0,57	3
Kunów	0,13	-0,09	0,26	46,83	-0,06	-0,09	0,10	4
Łukówiec	0,21	0,08	-1,51	185,75	-0,06	-0,09	0,10	4
Majdan Sobolewski	0,21	-0,09	0,79	-93,90	-0,06	0,13	0,10	4
Nowy Antonin	-0,04	-0,03	0,75	88,89	-0,06	-0,09	0,10	3
Pożarów	0,01	-0,09	0,93	-61,71	-0,06	0,13	0,10	4
Przypisówka	0,04	0,00	-0,02	238,73	0,09	0,13	-0,57	5
Serock	0,15	-0,09	-1,60	251,86	-0,06	-0,09	-0,57	2
Sobolew	-0,06	0,01	2,90	-61,73	-0,06	0,13	0,10	4
Sobolew-Kolonia	-0,33	-0,09	0,51	-108,28	-0,06	-0,09	0,10	2
Stary Antonin	-0,37	0,05	0,68	-90,00	-0,06	0,13	0,10	4
Sułoszyn	0,10	-0,09	-1,54	117,17	0,09	-0,09	0,10	4
Wola Skromowska	-0,15	-0,09	-0,27	155,49	0,23	-0,31	0,10	3
Wólka Mieczysławska	0,01	-0,09	-0,74	-125,96	-0,06	0,13	0,10	3
Wólka Rozwadowska	-0,01	-0,09	0,88	-67,25	-0,06	0,13	0,10	3
Zagrody Łukowieckie	-0,03	-0,09	-2,25	-73,12	-0,06	0,13	0,10	2

Analiza wskaźnikowa pozwoliła zidentyfikować obszary Gminy Firlej, na których występuje koncentracja negatywnych zjawisk, co powoduje stan kryzysowy. Wskazanie obszarów było możliwe dzięki ocenie nasilenia koncentracji negatywnych zjawisk w oparciu o ocenę sumaryczną liczby wskaźników w poszczególnych sferach (społecznej, gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej), których wartości wypadają gorzej w porównaniu do średniej wartości dla obszaru gminy. Jak wynika z powyższej tabeli obszary kryzysowe można zdiagnozować w zasadzie w każdej miejscowości Gminy Firlej.

Tabela 60 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Nazwa obszaru	Dodatnia wartość wskaźnika syntetycznego w sferze społecznej	Obecność wskaźników kryzysowych w sferze gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	Łączna liczba wskaźników kryzysowych	Udział Powierzchni [%]	Udział Ludności [%]
Baran	TAK	TAK	10	2,83%	2,00%
Czerwonka Poleśna	TAK	TAK	14	1,48%	0,81%
Firlej	TAK	TAK	10	9,87%	21,08%
Kunów	TAK	TAK	13	4,99%	5,96%
Nowy Antonin	TAK	TAK	13	16,91%	6,26%
Serock	TAK	TAK	9	10,17%	8,23%
Sułoszyn	TAK	TAK	11	5,52%	4,75%
Wólka Mieczysławska	TAK	TAK	12	2,97%	2,33%
Wólka Rozwadowska	TAK	TAK	10	5,72%	2,60%

Źródło: Opracowanie własne.

Powierzchnia wyznaczonych obszarów zdegradowanych stanowi 60,46% powierzchni gminy i są one zamieszkiwane przez 54,02% mieszkańców gminy.

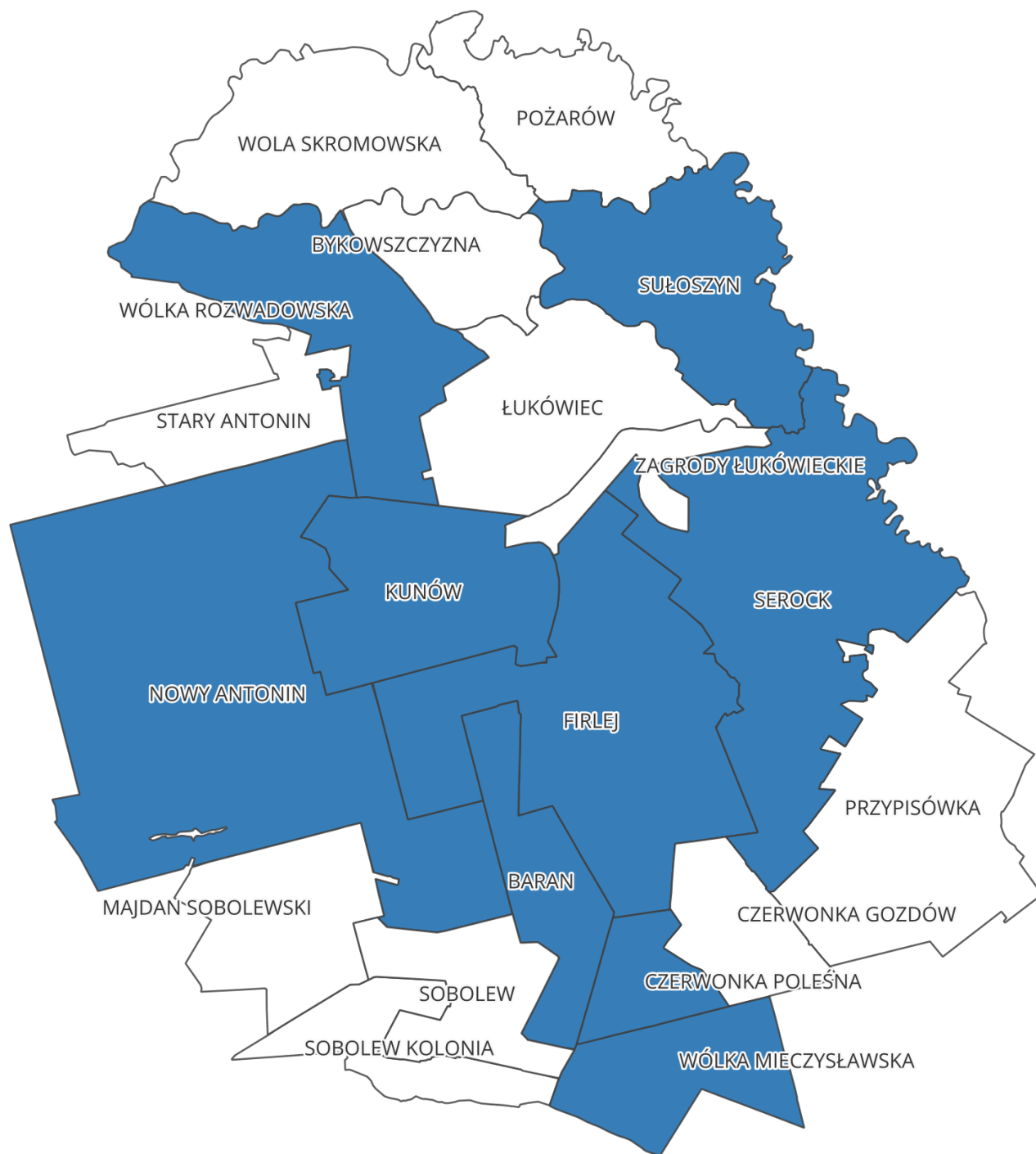
Cechuje je nagromadzenie negatywnych zjawisk kryzysowych, którym należy przeciwdziałać poprzez integrację działań w sferze społecznej i sferach współwystępujących (tj. gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej).

Rewitalizacja dla swojej skuteczności na wyznaczonym obszarze na terenie gminy wymaga wieloletnich, wieloaspektowych i kompleksowych działań, a jej osiągnięcie będzie możliwe poprzez aktywność w ramach wyznaczonych celów we wszystkich 5 sferach:

- ✓ społecznej – likwidacja oraz ograniczenie zjawisk patologicznych, ograniczenie ubóstwa i poprawa dostępności do usług publicznych,
- ✓ gospodarczej – rozwój przedsiębiorczości na terenie obszaru rewitalizacji, ograniczenie zjawiska bezrobocia,
- ✓ środowiskowej – promocja postaw proekologicznych, rozwój odnawialnych źródeł energii,
- ✓ przestrzenno-funkcjonalnej – uporządkowanie przestrzeni publicznej, ochrona terenów o wysokich walorach przyrodniczych i kulturowych,

- ✓ technicznej - poprawa i rozwój infrastruktury technicznej, modernizacja zabudowy.

Mapa 5 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową

Źródło: Opracowanie własne.

2.3. ETAP 2 – wyznaczenie Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej

Konieczne jest zatem przystąpienie do kolejnego etapu delimitacji, by móc wskazać na podstawie analizy natężenia wybranych zjawisk społecznych, jak również analizy wartości bezwzględnych tych zjawisk (skala zjawisk) na obszarach zdegradowanych, obszaru rewitalizacji, który będzie się zawierał na terenie nie większym niż 20% udziału powierzchni ogółem gminy i zamieszkałym nie więcej niż 30% ogółu ludności Gminy Firlej.

W celu jednoznacznego wyznaczenia Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej oraz wskazania na jakim obszarze Gminy Firlej (OZ) występuje największe natężenie negatywnych zjawisk, poszczególnym zjawiskom problemowym (negatywnym) przypisano odpowiadające im wskaźniki.

Punktem odniesienia terytorialnego było wyodrębnienie w ramach miejscowości zdegradowanych Obszaru Rewitalizacji (OR) w oparciu o czynniki kryzysowe:

- 1) stan przestrzeni publicznej oraz infrastruktury technicznej, która po przeprowadzeniu działań inwestycyjnych może być wykorzystana w celu znaczącej poprawy stanu przestrzeni publicznej szczególnie w obszarze grup dysfunkcyjnych,
- 2) koncentracja negatywnych zjawisk społecznych na obszarze przeznaczonym do rewitalizacji w związku z gęstością zaludnienia obszaru, co generuje i wzmacnia z natury negatywne postawy zachowania, szczególnie ze strony osób wykluczonych oraz pochodzących ze środowisk patologicznych.

Procedura wyznaczania OR opierała się na następujących założeniach:

OBSZAR REWITALIZACJI

Ponadto na przeznaczonym do rewitalizacji obszarze występują negatywne zjawiska przestrzenno-funkcjonalne ze względu na brak odpowiedniego zagospodarowania terenu oraz zdegradowane technicznie budynki, które po renowacji technicznej i funkcjonalnej będą stanowić miejsce działań na rzecz rozwiązania problemów grup dysfunkcyjnych. **Miejsce to jest w sposób zdecydowany wskazywane przez mieszkańców rozwiązywać komplementarnie problemy obszarów spójnych przestrzennie i funkcjonalnie.**

Ze względu na ograniczenia związane z liczbą ludności i wielkością obszaru do rewitalizacji nie ma możliwości uznania całego obszaru zdegradowanego za obszar rewitalizacji. Aby prawidłowo określić obszar rewitalizacji uznano za konieczne ustalenie dodatkowych kryteriów. **Według ustawy o rewitalizacji na obszarze rewitalizacji powinno istnieć nagromadzenie negatywnych zjawisk przynajmniej w takim zakresie jak na obszarze zdegradowanym.**

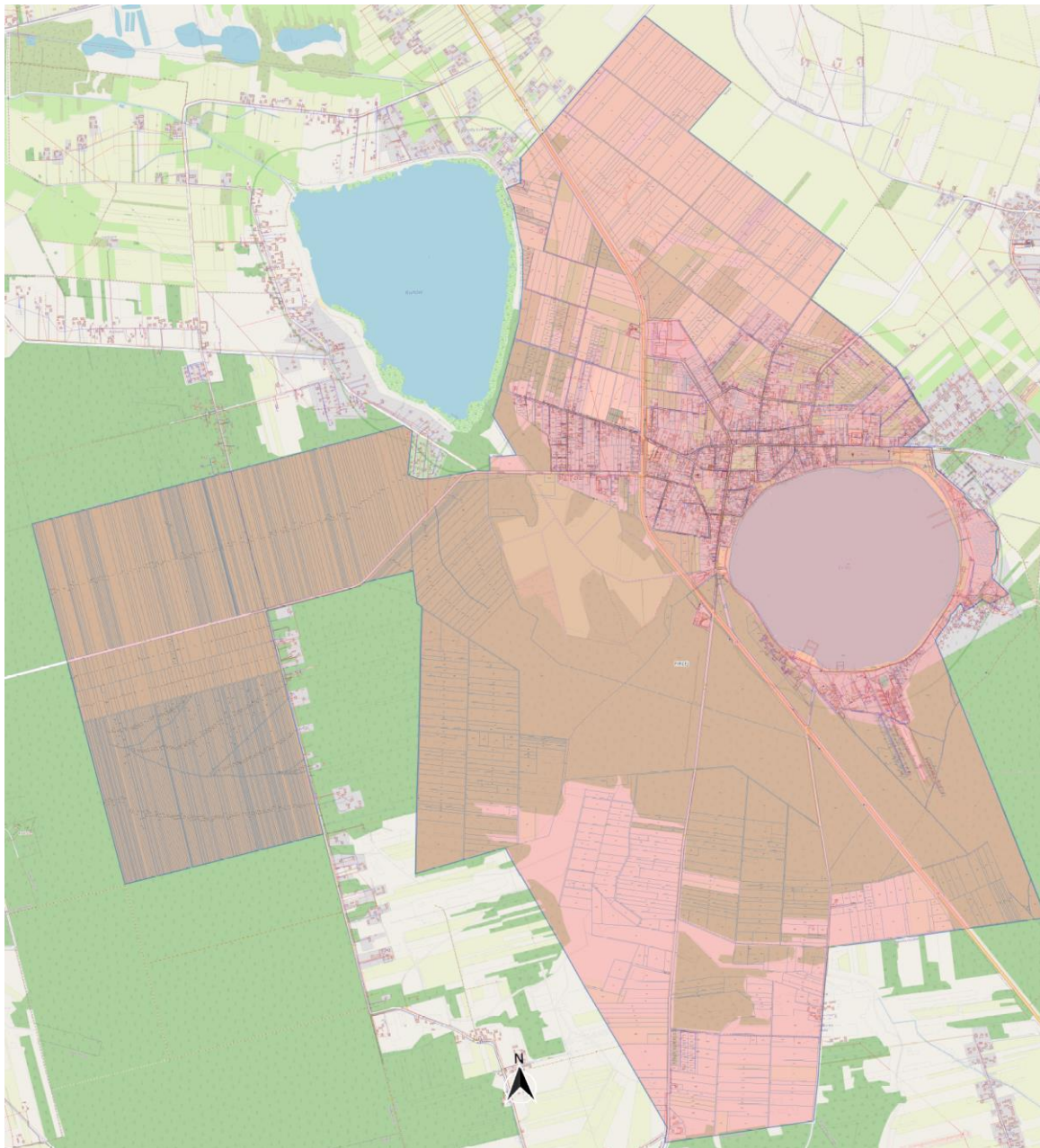
Na terenach tych występuje koncentracja usług publicznych, zwłaszcza w sferze społecznej. Tereny te są zurbanizowane lub leżą w bezpośrednim sąsiedztwie terenów zurbanizowanych

Dodatkowymi argumentami wyznaczającym strefy zdegradowane są istotne funkcje społeczno-gospodarcze tych obszarów oraz stan zagospodarowania terenu, możliwego do przeprowadzenia działań rewitalizacyjnych

2.4. Podsumowanie – delimitacja Obszaru Rewitalizacji (OR) na terenie Gminy Firlej

W skład obszaru rewitalizacji obszaru wchodzi:

Obszar I: Firlej - powierzchnia - 1248,72 ha, ludność – 1202 osoby

Podjęcie kompleksowych działań rewitalizacyjnych na obszarze rewitalizacji znaczenie wpłynie na poprawę zidentyfikowanych problemów w sferze społecznej oraz gospodarczej, środowiskowej, przestrzenno-funkcjonalnej i technicznej. Pomogą one odzyskać dotychczasowe funkcje pełnione przez obszar i wykreować nowe funkcje, które wynikają z aktualnych potrzeb mieszkańców.

Tabela 61 Delimitacja obszaru rewitalizacji Gminy Firlej

Obszar Rewitalizacji	
Nazwa obszaru/sołectwa	FIRLEJ
Powierzchnia podobzaru (ha)	1248,72
Odsetek powierzchni podobzaru w ogólnej powierzchni gminy (%)	9,87%
Liczba ludności podobzaru (2023 r.)	1202
Odsetek ludności podobzaru w ludności ogółem gminy (%)	21,08%

Źródło: Opracowanie własne.

W myśl ustawy o rewitalizacji (art. 10 ust. 1), obszar obejmujący całość, bądź część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się **jako obszar rewitalizacji**.

Obszar rewitalizacji ustala się, wybierając z obszarów zdegradowanych te sołectwa, w których występuje najgorsza sytuacja społeczna, na którą nawarstwia się największa liczba innych zdiagnozowanych problemów, przy czym, z uwagi na wymóg łączna powierzchnia wybranych sołectw nie może przekroczyć 20% powierzchni gminy, a ich ludność nie może stanowić więcej niż 30% liczby jej mieszkańców.

Wyznaczony obszar rewitalizacji w Gminie Firlej spełnia kryteria określone w wytycznych ponieważ stanowi 9,87% powierzchni gminy (1248,72 ha) i jest zamieszkaný przez 21,08% jej mieszkańców (1202 osoby).

Tym samym obszar rewitalizacji mieści się w limitach określonych w Wytycznych (< 20% powierzchni gminy i < 30% liczby jej mieszkańców).

Analiza wykazała, że poza problemami, obszar ten posiada największy potencjał do efektywnej interwencji – zgromadzenie instytucji życia społecznego, bliskość usług pozwoli na szybkie wdrożenie działań naprawczych o największym oddziaływaniu. Podjęcie działań rewitalizacyjnych w sołectwie Firlej jest zasadne, ponieważ diagnoza wskazuje na jednoczesną koncentrację problemów społeczno-gospodarczych i technicznych oraz wyjątkową kumulację zasobów i instytucji, które dają największy potencjał do szybkich, skalowalnych rezultatów i efektu „synergii” w skali całej gminy.

Sołectwo Firlej skupia 21% ludności gminy, ma najwyższe w gminie nasycenie usług i instytucji (Urząd Gminy, biblioteka, dom kultury, OSP, kościół, apteka, bank, przychodnia, poczta), co skraca ścieżkę wdrożenia oraz ułatwia koordynację programów społecznych, edukacyjnych i partycypacyjnych z realnym wpływem na codzienne życie mieszkańców i miejscowości sąsiednich. Jednocześnie to tu koncentrują się kluczowe wyzwania społeczne: najsilniejszy ujemny przyrost naturalny w 2023 r. (-8), największa liczba przestępstw (32) i wykroczeń (85), najwyższa w gminie liczba bezrobotnych (60), z dominacją bezrobocia długotrwałego (45), a także wysoki poziom korzystania z pomocy społecznej (58 osób), co jednoznacznie potwierdza stan kryzysowy w sferze społecznej zgodnie z ustawową definicją rewitalizacji. Wymiar gospodarczy i potencjał oddziaływania wzmacnia fakt, że w Firleju działa najwięcej firm (85 z 217 w gminie), a węzłowy charakter miejscowości (DK19, bliskość Lubartowa i Lublina) oraz turystyka wokół Jeziora Firlej i Kunów zapewniają dźwignię do pobudzenia mikroprzedsiębiorczości i usług czasu wolnego, jeśli równolegle poprawi się jakość przestrzeni, bezpieczeństwo i ofertę społeczną. Uwarunkowania demograficzne (spadek liczby ludności o 209

osób w latach 2016–2023, niekorzystna struktura wieku i niska skolaryzacja brutto) nakazują połączyć twarde inwestycje z mocnym komponentem usług środowiskowych: wsparcia rodzin, seniorów, dzieci i młodzieży (w tym zajęcia sportowo-edukacyjne, TUS, tutoring, animacje), aby zatrzymać odpływ, wzmocnić kapitał ludzki i podnieść atrakcyjność osiedleńczą. Jednocześnie to właśnie w Firleju zidentyfikowano największe zagęszczenie partnerów do współpracy (8 NGO, aktywne KGW i OSP oraz GOK, GBP, szkoły), co pozwala natychmiast uruchomić działania partycypacyjne. Rewitalizacja rdzenia gminy jest więc najbardziej efektywną ścieżką osiągnięcia celów i podjęcia działań, które razem uruchomią najsilniejszy „efekt dźwigni” na resztę gminy.

Spis tabel:

Tabela 1 Powierzchnia poszczególnych miejscowości Gminy Firlej	8
Tabela 2 Liczba ludności gminy w latach 2016-2023	10
Tabela 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości – stan na 31.12.2023 r.	10
Tabela 4 Przyrost naturalny w Gminie w roku 2023	12
Tabela 5 Przyrost naturalny w Gminie w roku 2023	13
Tabela 6 Urodzenia w latach 2019-2023	13
Tabela 7 Zgony w latach 2019-2023	14
Tabela 8 Zestawienie liczby uczniów z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie Firlej w roku szkolnym 2023/2024.....	17
Tabela 9 Zestawienie liczby dzieci uczęszczających do przedszkoli z podziałem na palcówki oświatowe w Gminie 2023 r.	18
Tabela 10 Średnie wyniki egzaminu ósmoklasisty szkół w Gminie Firlej (2023 r.)	19
Tabela 11 Wykaz zabytków.....	20
Tabela 12 Stan księgozbioru GBP w Firleju oraz liczba czytelników	22
Tabela 13 Stopień wyposażenia w infrastrukturę kultury i usług społecznych.	24
Tabela 13 Stopień wyposażenia w infrastrukturę sportowo-rekreacyjną.....	25
Tabela 15 Liczba ludności korzystająca z OPS w poszczególnych miejscowościach Gminy (stan na 31.12.2023 r.).....	27
Tabela 16 Wydatki na fundusz sołecki w 2023 r.....	28
Tabela 17 Główne organizacje społeczne działające na terenie Gminy Firlej	30
Tabela 18 Liczba NGO w podziale na miejscowości	32
Tabela 19 Liczba przedsiębiorstw działających w poszczególnych miejscowościach Gminy Firlej	32
Tabela 20 Liczba osób bezrobotnych w podziale na poszczególne miejscowości w 2023 roku	39
Tabela 21 Powierzchnia gospodarstw rolnych ogółem w Gminie Firlej w roku 2020 oraz liczba gospodarstw w poszczególnych kategoriach.....	41
Tabela 22 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE [stan na 31.12.2023 r.]	44
Tabela 22 Długość czynnej sieci wodociągowej oraz liczba przyłączy	45
Tabela 23 Wskaźniki dla sieci wodociągowej	45
Tabela 24 Wskaźniki dla sieci kanalizacyjnej	46
Tabela 25 Charakterystyka infrastruktury wodno - kanalizacyjnej na terenie poszczególnych sołectw/miejscowości.....	46
Tabela 26 Wykaz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego	49
Tabela 16 Charakterystyka zasobów mieszkaniowych Gminy Firlej.....	55
Tabela 28 Poziom przestępczości w Gminie Firlej za rok 2023 w podziale na poszczególne miejscowości.....	56
Tabela 29 Zestawienie obszarów porównawczych w ramach GPR	59
Tabela 19 Kryteria delimitacji obszaru zdegradowanego.....	62
Tabela 32 Udział liczby ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru w 2021 r. [%].....	66
Tabela 33 Udział liczby ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności obszaru [%]	67
Tabela 34 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 100 mieszkańców.....	68
Tabela 35 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na ubóstwo na 100 mieszkańców.....	69

Tabela 36 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na bezrobocie na 100 mieszkańców.....	70
Tabela 37 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej ze względu na długotrwałą lub ciężką chorobę na 100 mieszkańców	71
Tabela 38 Liczba bezrobotnych w przeliczeniu na 100 mieszkańców	71
Tabela 39 Liczba bezrobotnych długotrwale w przeliczeniu na 100 mieszkańców	73
Tabela 40 Liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w przeliczeniu na 100 mieszkańców	74
Tabela 41 Liczba przestępstw i wykroczeń na 100 mieszkańców	75
Tabela 42 „Niebieskie karty” i interwencje domowe w przeliczeniu na 100 mieszkańców	76
Tabela 43 Liczba zarejestrowanych organizacji NGO na 100 mieszkańców	77
Tabela 44 Kwota uzyskana na fundusz sołecki w przeliczeniu na 1 mieszkańca w roku 2023	78
Tabela 45 Wartości wskaźników dla sfery społecznej	78
Tabela 46 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery społecznej	82
Tabela 47 Wartości wskaźników dla sfery społecznej po określeniu stymulanty i destymulanty	84
Tabela 48 Wartości wskaźnika syntetycznego dla sfery społecznej	86
Tabela 49 Liczba nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	89
Tabela 50 Liczba wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych na 100 mieszkańców (2023 r.)	90
Tabela 51 Liczba gospodarstw, w których zamontowano OZE na 100 mieszkańców	90
Tabela 52 Masa azbestu (kg) pozostającego do utylizacji w 2023 r. w poszczególnych miejscowościach	91
Tabela 53 Budynki użyteczności publicznej wymagające termomodernizacji	92
Tabela 54 Dostępność do usług kultury i usług społecznych (instytucje kultury, banki, apteki, przychodnie, świetlice wiejskie, obiekty sportowe)	93
Tabela 55 Stopień wyposażenia poszczególnych miejscowości w infrastrukturę (wodociąg, kanalizacja, sieć gazowa)	94
Tabela 56 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	95
Tabela 57 Znormalizowane wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	96
Tabela 58 Wartości wskaźników dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej po określeniu stymulanty i destymulanty	97
Tabela 59 Poziom występowania wskaźników kryzysowych dla sfery gospodarczej, środowiskowej, technicznej oraz funkcjonalno-przestrzennej	98
Tabela 60 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	100
Tabela 61 Delimitacja obszaru rewitalizacji Gminy Firlej	105

Spis map:

Mapa 1 Położenie Gminy Firlej na tle powiatu lubartowskiego	7
Mapa 2 Położenie poszczególnych miejscowości na terenie Gminy Firlej	8
Mapa 3 Podział gminy na obszary porównawcze	60
Mapa 4 Wyniki standaryzacji w odniesieniu do problemów społecznych – Gmina Firlej	87
Mapa 5 Obszar zdegradowany, wyznaczony w oparciu o analizę jakościową i wskaźnikową	101

Spis wykresów:

Wykres 1 Powierzchnia miejscowości Gminy Firlej (%)	9
Wykres 2 Liczba mieszkańców gminy w latach 2016 - 2023.....	10
Wykres 3 Liczba mieszkańców wg miejscowości w 2023 r.	11
Wykres 4 Współczynnik przyrostu naturalnego w Gminie Firlej na 1000 osób w latach 2016-2023....	15
Wykres 5 Struktura ludności wg ekonomicznych grup wieku w Gminie Firlej w 2016 oraz 2023 r.	16
Wykres 6 Saldo migracji w Gminie Firlej w latach 2016 - 2023	17
Wykres 7 Liczba uczniów uczęszczających do szkół podstawowych w Gminie Firlej w latach 2016 - 2023	17
Wykres 8 Współczynnik skolaryzacji brutto w Gminie Firlej w latach 2016-2023	18
Wykres 9 Odsetek dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w 2023 roku	19
Wykres 10 Księgozbiór Gminnej Biblioteki Publicznej w Firleju w latach 2018-2023	23
Wykres 11 Wskaźniki czytelnictwa na terenie Gminy Firlej w latach 2018-2023.....	24
Wykres 12 Podmioty nowo zarejestrowane i wyrejestrowane w rejestrze REGON w Gminie Firlej	34
Wykres 13 Udział procentowy podmiotów gospodarczych w Gminie Firlej w roku 2023 wg sekcji PKD 2007	34
Wykres 14 Podmioty gospodarcze w Gminie Firlej klasyfikowane w 2023 r. wg kryterium liczby pracujących	35
Wykres 15 Podmioty gospodarcze w Gminie Firlej w 2023 r. wg sektorów własnościowych	36
Wykres 16 Liczba osób pracujących na 1000 ludności w wieku produkcyjnym w Gminie Firlej w latach 2016-2021.....	37
Wykres 17 Liczba osób pracujących w Gminie Firlej w podziale na płeć w latach 2016-2021.....	38
Wykres 18 Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Firlej w latach 2016-2023	39
Wykres 19 Użytkowanie gruntów w Gminie Firlej w ha	40
Wykres 20 Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania – dynamika w latach 2016-2023	46
Wykres 21 Mieszkania wyposażone w instalacje - w % ogółu mieszkań w Gminie Firlej.....	55